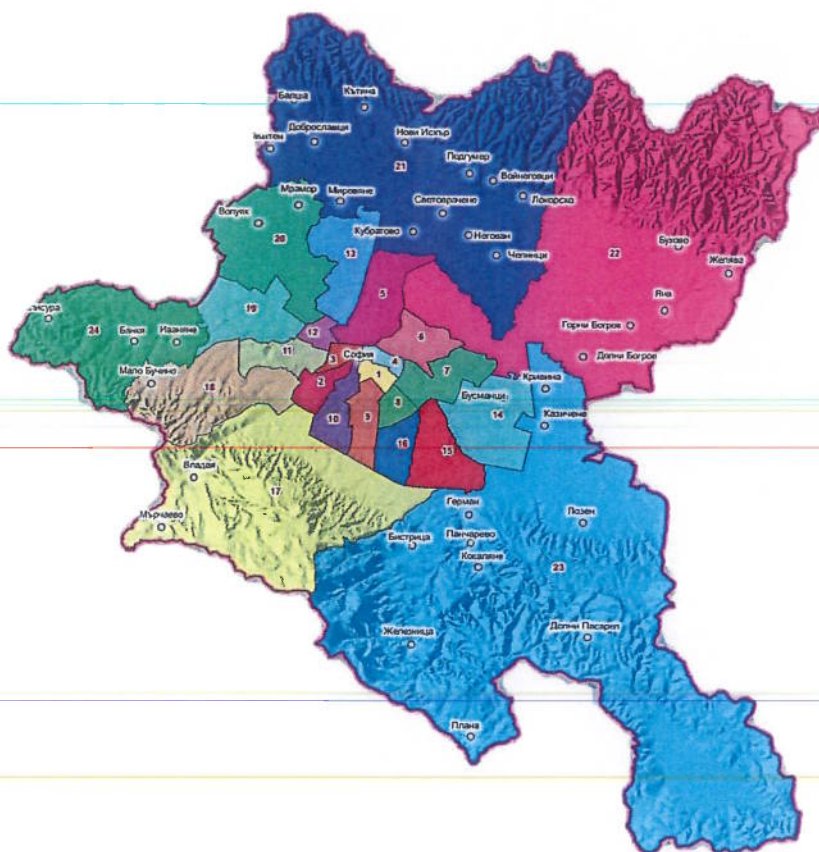

СТОЛИЧНА ОБЩИНА

София 1000, ул. "Московска" № 33

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 г.

Изготвил: „П-Юнайтед“ ЕООД

2022 г.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

Ключови експерти		
1.	Доц. д-р Петър Петров	Ръководител екип и експерт „Опазване на околната среда“
2.	Доц. д-р инж. Екатерина Тодорова	Експерт по фактор „Отпадъци“
3.	Гл. ас. д-р инж. Евгени Соколовски	Експерт по компонент „Въздух“
4.	† Проф. д-р инж. Елена Желева-Богданова	Експерт по компонент „Почви“
5.	Маг. ек. Елена Георгиева	Експерт по компонент „Биологично разнообразие“ и „Горски екосистеми“
6.	Доц. д-р Бернардо Лизама Ривас	Експерт по компонент „Води“
7.	Доц. д-р Майя Константинова	Експерт по фактор „Шум, вредни лъчения и вибрации“
8.	Проф. д.м.н. Евгения Динчева	Експерт по „Здравен риск и демографски анализи“
9.	Чл.-кор. проф. д.а.н. арх. Атанас Ковачев	Експерт по градоустройство
10.	Маг. Миглена Димитрова	Експерт по финанси и планиране
Допълнително привлечени експерти		
11.	Маг. ек. Ива Фикова	Координатор, Експерт „Биоразнообразие“
12.	Маг. ек. Станимира Иванова	Експерт планиране, мониторинг и контрол
13.	Маг. Никола Калайджиев	Експерт „ГИС“
14.	Доц. д-р Илко Добричов	Експерт „Горско стопанство“
15.	Проф. д-р инж. Иванка Колева-Лизама	Експерт „Климат“
16.	Проф. Мишел Израел	Експерт „Йонизиращи и нейонизиращи лъчения“
17.	Проф. Паунка Божинова	Експерт „Земи и почви“
18.	Доц. д-р Диана Малинова	Експерт „Зелена система“
19.	Маг. ек. Габриела Нейкова	Експерт „Биоразнообразие“
20.	Маг. ек. Савина Бранкова	Експерт „Отпадъци“
21.	Инж. Венета Стефанова	Експерт „Почви“
22.	Маг. Мартин Димитров	Експерт „Икономист“
23.	Маг. ек. Ивайло Предъов	Експерт „Замърсяване на въздуха“
24.	Маг. ек. инж. Ива Стаменова-Йорданова	Експерт „Компоненти и фактори на околната среда“

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

СЪДЪРЖАНИЕ

АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ	2
СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ.....	5
I. ВЪВЕДЕНИЕ.....	9
II. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА.....	14
1. Кратък природо-географски анализ.....	14
2. Кратък социално-икономически анализ в контекста на въпросите по опазване на околната среда	17
АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО И ДИНАМИКАТА НА КОМПОНЕНТИТЕ И ФАКТОРИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА.....	19
1. Въздух	19
2. Води.....	21
3. Отпадъци	26
4. Почви и нарушени терени	32
5. Защитени територии и биологично разнообразие.....	36
6. Шум	39
7. Зелени площи в населените места	43
8. Радиационна обстановка и влияние от нейонизиращи лъчения	46
9. Стратегия и План за адаптация към климатичните промени на Столична община	48
10. Ограничаване популацията на безстопанствените кучета и осъществяване на контрол върху собствениците на домашни кучета.....	48
УПРАВЛЕНСКА СТРУКТУРА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА В КОНТЕКСТА НА ВЪПРОСИТЕ ПО ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	49
УСЛУГИ, ПРЕДОСТАВЯНИ ОТ ОБЩИНАТА И НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА, СВЪРЗАНИ С ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	53
ФИНАНСОВ АНАЛИЗ НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА	55
ДЕМОГРАФСКО СЪСТОЯНИЕ НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА, ПО РАЙОНИ, В КОНТЕКСТА НА ВЪПРОСИТЕ ПО ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	56
III. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ /SWOT/	59
IV. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА.....	72
V. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ	76
VI. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ	81
ССЦ 1. ДА СЕ ПОДОБРИ КАЧЕСТВОТО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ	81
ССЦ 2. ДА СЕ ПОДДЪРЖА ДОБРОТО СЪСТОЯНИЕ НА ПОВЪРХНОСТНИТЕ И ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ И ОПТИМИЗИРА КАЧЕСТВОТО НА УСЛУГИТЕ В ОБЛАСТТА НА УПРАВЛЕНИЕ НА ВОДИТЕ, ВКЛЮЧИТЕЛНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПОТЕНЦИАЛА НА МИНЕРАЛНИТЕ ВОДИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА	88

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

ССЦ 3. УВЕЛИЧАВАНЕ НА РЕСУРСНАТА ЕФЕКТИВНОСТ, ЧРЕЗ ПРИЛАГАНЕ НА МЕРКИ, СЪГЛАСНО ЙЕРАРХИЯТА ПРИ УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ - ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ, ПОДГОТОВКА ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА, РЕЦИКЛИРАНЕ, ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА МАТЕРИАЛИТЕ И ЕНЕРГИЯТА И В МИНИМАЛНА СТЕПЕН ЕКОЛОГОСЪОБРАЗНО ОБЕЗВРЕЖДАНЕ ЧРЕЗ ДЕПОНИРАНЕ..... 102

ССЦ 4. ДА СЕ ПОВИШИ ЕФЕКТИВНОСТТА ПРИ ОПАЗВАНЕ НА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА 108

ССЦ 5. ДА СЕ ПРЕДОТВРАТИ ИЛИ НАМАЛИ ВРЕДНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ФИЗИЧНИТЕ ФАКТОРИ ШУМ, ЙОНИЗИРАЩИ И НЕЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ..... 118

ССЦ 6. ДА СЕ ПОДОБРИ УПРАВЛЕНИЕТО И УВЕЛИЧИ ПЛОЩТА НА ЗЕЛЕНАТА СИСТЕМА НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА 133

ССЦ 7. ДА СЕ ОГРАНИЧАТ И/ИЛИ ПРЕДОТВРАТЯТ РИСКОВЕТЕ ПРЕД СТОЛИЧНА ОБЩИНА, В СЛЕДСТВИЕ ОТ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И ДА СЕ АДАПТИРА СО КЪМ СЛУЧВАЩИТЕ СЕ КЛИМАТИЧНИ ПРОМЕНИ 140

ССЦ 8. ДА СЕ НАМАЛИ ПОПУЛАЦИЯТА НА БЕЗСТОПАНСТВЕНИТЕ КУЧЕТА НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА..... 146

VII. СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ, ОТЧЕТ И КОНТРОЛ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА152

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ156

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

БК	Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания (Бернска конвенция)
БоК	Конвенция за опазване на мигриращите видове диви животни (Бонска конвенция)
ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ГКПП	Граничен контролен пропусквателен пункт
ГПСОВ	Градска пречиствателна станция за отпадъчни води
ГСККЕ	Глобално споразумение на кметовете за климат и енергия
ДГС	Държавно горско стопанство
ДЛС	Държавно ловно стопанство
ДМ	Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 година за опазване на естествените местообитания на дивата флора и фауна (ОВ L 206, 22.7.1992 г., стр. 7) (Директива за местообитанията)
ЕЕО	Електрическо и електронно оборудване
ЕМП	Електромагнитни полета
ЕС	Европейски съюз
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗГ	Закон за горите
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗЗШОС	Закон за защита от шума в околната среда
ЗМСМА	Закон за местното самоуправление и местната администрация
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ЗЧАВ	Закон за чистотата на атмосферния въздух
ИЙЛ	Източници на йонизиращи лъчения
ИСПА	Инструмент за структурни политики за присъединяване
ИТ	Информационни технологии
ИУГ	Излезли от употреба гуми
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

КАВ	Качество на атмосферния въздух
КПД	Коефициент на полезно действие
МВР	Министерство на вътрешните работи
МДК	Максимално допустима концентрация
МЗ	Министерство на здравеопазването
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МПС	Моторни превозни средства
МРО	Масово разпространени отпадъци
НЕМ	Национална екологична мрежа
НСМОС	Национална система за мониторинг на околната среда
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
НЦОЗА	Национален център по обществено здраве и анализи
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда“
ООС	Опазване на околната среда
ОП	Общинско предприятие
ОСР	Отпадъци от строителство и разрушаване
ОУП	Общ устройствен план
ПАВ	Полициклически ароматни въглеводороди
ПДУЕК	План за действие за устойчива енергия и климат
ПООС	Програма за опазване на околната среда
ПП	Природен парк
ПС	Помпени станции
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУП	Подобен устройствен план
РАО	Радиоактивни отпадъци
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
СКШ	Стратегическа карта за шум
СО	Столична община
СОА	Столична общинска администрация
СОС	Столичен общински съвет

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

СРЗИ	Столична регионална здравна инспекция
ССЦ	Специфична стратегическа цел
ФПЧ₁₀	Фини прахови частици с размери между 10 и 2,5 микрона
ФПЧ_{2,5}	Фини прахови частици с размери под 2,5 микрона
ШЗЕ	Шумозащитен екран
CITES	Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora /Конвенция по международна търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора /

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

ПРОЕКТ НА ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА
ОКОЛНАТА СРЕДА ДО 2027 Г.

ЧАСТ I. ВЪВЕДЕНИЕ

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Общината е основната административно-териториална единица, в която се осъществява местното самоуправление, съгласно чл. 2., ал. 1 от *Закона за местното самоуправление и местната администрация* /ЗМСМА/. От ЗМСМА произтичат правомощията на органите на местната власт по отношение на процесите на управление на околната среда. В чл. 17, ал. 1, т. 8 от ЗМСМА е посочено, че местното самоуправление се изразява в правото и реалната възможност на гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение, които законът е предоставил в тяхна компетентност, в т.ч. в сферата на опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси.

Структурата и съдържанието на Общинската ПООС са изработени в съответствие с актуалните изисквания на *Закона за опазване на околната среда* /ЗООС/. ПООС се разработва на основание чл. 79, ал. 1 от ЗООС. Изготвянето ѝ е възложено от СО на фирма „Н-Юнайтед“ ЕООД с Договор № СОА18-ДГ55-574/20.09.2018 г. и Възлагателно писмо към чл. 3 (1) от Договора с изходящ № СОА18-ТД26-14190.

Програмата отговаря на изискванията за минимум три години, съгласно чл. 79, ал. 2 от ЗООС. По смисъла на същия закон, както Националната стратегия за околна среда, така и общинските програми за околна среда са средство за постигане целите на Закона и се разработват в съответствие с принципите за опазване на околната среда по чл. 3 от ЗООС, а именно:

1. Устойчиво развитие;
2. Предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве;
3. Предимство на предотвратяването на замърсяване пред последващо отстраняване на вредите, причинени от него;
4. Участие на обществеността и прозрачност в процеса на вземане на решения в областта на околната среда;
5. Информираност на гражданите за състоянието на околната среда;
6. Замърсителят плаща за причинените вреди;
7. Съхраняване, развитие и опазване на екосистемите и присъщото им биологично разнообразие;
8. Възстановяване и подобряване на качеството на околната среда в замърсените и увредените райони;
9. Предотвратяване замърсяването и увреждането на чистите райони и на други неблагоприятни въздействия върху тях;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

10. Интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики за развитие на икономиката и обществените отношения;

11. Достъп до правосъдие по въпроси, отнасящи се до околната среда.

Основната цел на Програмата за опазване на околната среда е да се постигне устойчиво решаване на екологичните проблеми и подобряване на общото състояние на околната среда в Столична община, чрез което да се осигури добро качество на живот за жителите на общината и намаляване до минимум на риска за човешкото здраве.

Роля на Общинската програма за опазване на околната среда в контекста на цялостната стратегическа рамка на планиране

Програмата за опазване на околната среда (ПООС) на Столична община (СО) за периода до 2027 г. е изложение на основните цели и задачи на Общината в областта на опазване на околната среда. По същността си, тя е целенасочено планиране на дейностите в областта на околната среда за посочения времеви диапазон. В този смисъл, настоящият стратегически документ е инструмент за подобряване състоянието на околната среда. Програмата отчита влиянието на икономическите и социалните интереси в обществото и създава условия за устойчиво развитие на общността като цяло.

Съобразно националното законодателство, Неразделна част от настоящата Общинска програма за опазване на околна среда по чл. 79 от Закона за опазване на околната среда са:

- в съответствие със Закона за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ, чл. 27, ал. 1 и чл. 30, ал. 1) е програмата за подобряване на качеството на въздуха / *Комплексна програма за подобряване качеството на атмосферния въздух на територията на Столична община за периода 2021-2026 г./*;

- в съответствие със Законът за защита от шума в околната среда (ЗЗШОС, чл. 9 и чл. 10) са разработените стратегически документи за управление, предотвратяване и намаляване на шума в околната среда в агломерация София;

- в съответствие със Законът за управление на отпадъците (ЗУО, чл. 52, ал. 2) е съответната програма за управление на отпадъците за територията на Столична община.¹

ПООС е координирана с актуалните към момента на разработване национални и регионални документи в областта на стратегическото планиране и най-вече в контекста

¹ Към момента на разработване на ПООС до 2027 г., в Столична община се изпълнява Програма за управление на отпадъците на Столична община 2015-2020 г. /ПУО/, приета с Решение № 423 по Протокол №85/09.07.2017г. на Столичен общински съвет.

С Решение № 640/17.12.2020 г. на Столичен общински съвет е удължен срокът на действие на ПУО 2015-2020 г. до разработване на нова програма за периода 2021-2028 г.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

на опазване на околната среда. сред които:

- Общ устройствен план на Столична община, 2009 г.;
- План за дейността по устройството и развитието на територията на Столична община за периода 2015 - 2019 г. и проект на План за интегрирано развитие на Столична община за периода 2021 – 2027 г.;
- Методически насоки за разработване на дългосрочна визия за развитие на София и крайградските територии (Приложение към Решение №132 от 23.02.2017 г. на СОС);
- Доклад по направление „Околна среда“, проект по инициатива на СО - „Визия за София“;
- Инвестиционна програма на Столична община по Оперативна програма „Региони в растеж“ по Приоритетна ос I на процедура „Изпълнение на интегрирани планове за градско възстановяване и развитие“;
- Правилник за управление на Околната среда в Столична община (Приет с Решение № 6 по Протокол № 81 от 13.01.2011 г. на СОС);
- План за устойчива градска мобилност, приет с Решение №379/по Протокол №78 от 27.06.2019 г.;
- Регионален план за развитие на Югозападен район за периода 2014 - 2020 г.;
- Национална стратегия за регионално развитие за периода 2012 - 2022 г.;
- Национална стратегия за околна среда за периода 2009 - 2018 г.²;
- Националната програма за развитие България 2030;
- План на България за възстановяване и устойчивост;
- Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха (2020 – 2030 г.);
- Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018 – 2024 г.);
- Национален план за управление на отпадъците 2021 – 2028 г.;
- Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите 2020 – 2030 г.;
- Национална програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България.

² Общинските програми се изготвят в тясно съответствие с принципите на Националната стратегия за околна среда (НСОС), която се разработва за период 10 години и се приема от Народното събрание по предложение на Министерския съвет (чл. 76, ЗООС). Към момента МОСВ е в процедура за разработване на нова Национална стратегия за околна среда и План за действие към нея.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

- В процеса на допълване и разработване на ПООС са отчетени още редица документи, вкл. Проект за Общинска стратегия за развитие на София като туристическа дестинация 2017 - 2030 г.; План за действие към Стратегия за развитие на София като туристическа дестинация 2017 - 2030 г.; Програма за развитие на туризма на територията на Столична община 2018 г.; Стратегия за развитие на София като туристическа дестинация 2017 - 2030 г., План за действие за устойчива енергия и климат на Столична община 2021 – 2030 г., включващ Програма по енергийна ефективност и Дългосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива и други.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

ПРОЕКТ НА ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА
ОКОЛНАТА СРЕДА ДО 2027 Г.

ЧАСТ II. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

II. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

В този раздел са представени изводите и препоръките³ от направените подробни анализ на средата и анализ на състоянието и динамиката на компонентите и факторите на околната среда, които са в основата на формулирането на мерките за постигане на целите на Програмата за опазване на околната среда.

Подробните анализи на съществуващото състояние на Общината (анализи на средата и анализи на състоянието и динамиката на компонентите и факторите на средата) са представени като *Приложение II*.

1. Кратък природо-географски анализ

Столична община се намира в северната част на Югозападния район за планиране на Република България. Разположена на територия от 1344,9 km² заема 6,62% от площта на района и 1,2% от площта на страната. Граничи със следните общини: на северозапад – община Божурище и община Костинброд, Софийска област; на север – община Своге, Софийска област; на изток – община Елин Пелин, Софийска област; на югоизток – община Ихтиман, Софийска област; на юг – община Самоков, Софийска област; на запад – община Перник, област Перник.

В границите на Общината са включени 38 населени места, от които 4 града (гр. София, гр. Нови Искър, гр. Банкя и гр. Бухово) и 34 села (с. Лозен, с. Бистрица, с. Казичене, с. Владая, с. Панчарево, с. Волуяк, с. Герман, с. Чепинци, с. Световрачене, с. Мрамор, с. Кокаляне, с. Негован, с. Бусманци, с. Железница, с. Мирояне, с. Кривина, с. Долни Пасарел, с. Кътина, с. Долни Богров, с. Доброславци, с. Яна, с. Мърчаево, с. Горни Богров, с. Иваняне, с. Подгумер, с. Балша, с. Кубратово, с. Мало Бучино, с. Войнеговци, с. Житен, с. Локорско, с. Желява, с. Клисуре и с. Плана).

СО се намира в Софийската котловина, заобиколена от планините Люлин на запад, Витоша и Плана на югозапад, Лозен на юг и Стара планина на североизток. Територията е с разнообразен релеф (котловинен, долино-склонов и планински (ниско-, средно- и високопланински)) и попада в климатичния район на високите полета на Западна Средна България към Умерено-континенталната климатична подобласт на Европейско-континенталната климатична област (Станев, Л. и кол 1990).

Физикогеографският фактор има комплексно и разнопосочно влияние върху формирането на климата на СО. В_идът на постилащата повърхнина, релефът и

³ При разработване на препоръките е определено и наличието или липсата на тяхното логично място под формата на планирани мерки. Преценена е тяхната приоритетност за включване по приложим план за действие. Препоръките представляват и потенциални мерки при бъдещо актуализиране на програмата, ако бъдат определени при съответната разработка за приоритетни.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

надморската височина, изложението на склоновете и посоката на простиране на оградните планини трансформират влиянието през годината на слънчевата радиация и атмосферната циркулация.

Въздействието на антропогенния фактор върху климата на София няма аналог в България. Почти половината от площта на Софийското поле и ниските части на оградните планини са застроени и изменени от стопанската дейност, което води до промени в повечето метеорологични елементи и до формиране на „градски климат“. Следователно, микроклиматичните особености в района на СО са повлияни от площта и гъстотата на застроените територии, видоизменената постилаща повърхност, транспорта и нарастване броя на населението.

В следствие на направения анализ, могат да се обобщят следните данни:

Температура на въздуха. Средната многогодишната температура на въздуха в София за периода 1887 - 2017 г. е 10,2°C. Годишната температурна амплитуда в София е почти 23°C и подчертава континенталността на климата ѝ. Най-студеният месец е януари със средна месечна температура от минус 1,6°C, а най-топлият е юли, когато средната температура достига 20,9°C. Пролетта в района е сравнително по-прохладна от есента.

Влажност на въздуха. Въздухът в София е относително най-сух през август, след което относителната влажност расте непрекъснато до декември - януари, когато се наблюдава максимумът.

Мъгла. Мъглите са типично явление за Софийската котловина. Образуват се най-често през студеното полугодие, като за този период са характерни и мъглите с продължителност повече от един ден. Броят на дните с мъгла е средно около 30 за година. Най-чести и гъсти са мъглите в ниските части на Софийското поле и най-вече в индустриалните ниски квартали. „Островът на топлина“ в центъра на града води до намаляване на броя на дните с мъгла в сравнение с извънградските територии.

Облачност. Минимумът на общата облачност е през август и тогава се наблюдава максимумът на ясните и минимумът на мрачните дни.

Валежи. Годишният ход на валежите в София има подчертано континентален характер - с максимум през юни и минимум през февруари. Валежите през май и юни са най-обилни, като валежната сума за май е 71 - 94 mm, за юни – 84 - 103 mm. Краят на лятото и началото на есента за София е периодът на най-голямото атмосферно и почвено засушаване. Въпреки това в София, като припланинска част на област с континентален валежен режим, именно през август се е случвало да падат най-големите

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

денонощни валежи. За София средният годишен брой на дни с валеж е 125 (дни с измерено количество валеж по-голямо или равно на 0,1 mm).

Ветрове. Максимумът в годишния ход, относно скоростта на вятъра, е в периода януари/февруари до април, а минимумът – през август/септември. Средната скорост през зимата и пролетта в централната част на града се колебае от 3 до 4,5 m/s, а в края на лятото и началото на есента - от 1,5 до 3 m/s, като общо за годината е от 2,5 до 3,5 m/s, което е с 1 до 2 m/s по-малко отколкото извън града. Котловинният релеф и термичните инверсии обуславят преобладаването на тихо време в София. Честотата на случаите с тихо време в отделни части на Софийското поле е от 40 до 50%, а в града - около 65 - 70%. Най-чести са северозападните и западните ветрове, следвани от източните ветрове.

Благоприятните природо-географски условия на СО обуславят наличието на много възможности за рекреационен и друг вид туризъм. На територията на общината има три курорта, включени в Списъка на курортите в Република България (приет от МС с Решение № 153 от 24 февруари 2012 г.): балнеолечебен курорт от национално значение - гр. Банкя, балнеолечебен курорт от местно значение - кв. Панчарево, гр. София, климатични планински курорти от местно значение - Природен парк „Витоша“. С изключение на планината Витоша, е констатиран слабо използван потенциал на другите оградни планини в Столична община за рекреативен, познавателен, културен и поклоннически туризъм.

В Софийското поле ~~полезни изкопаеми~~ са основно железни руди, пясък, чакъл, ломен камък, варовик, глини и лигнитни въглища. В голямата си част находищата в околностите на гр. София не представляват промишлен интерес, най-вече поради ниското процентно съдържание на ценните суровини спрямо вместилиците ги скали и други. Към 24.07.2018 г. има 18 действащите концесии за добив на подземни богатства на територията на СО, свързани с добив на инертни материали от кариерите, привързани основно към терасите на реките Искър и Лесновска (Стари Искър).

Препоръки

- Проследяване въздействието на антропогенния фактор (включително площ и гъстота на застроени територии, транспорт и нарастване броя на населението) върху микроклиматичните особености на територията на СО;
- Развитие на курортния потенциал на общината. Във връзка с това:
 - Популяризиране и на останалите планини (освен Витоша) в СО, с цел използване на потенциала им за рекреативен, познавателен, културен и поклоннически туризъм;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

- Използване на капацитета на минералните води и лечебния микроклимат за развитие на лечебен и СПА туризъм.

2. Кратък социално-икономически анализ в контекста на въпросите по опазване на околната среда

В сравнение с останалата част от страната, Столична община (СО) е с най-високи доходи и най-висок стандарт на живот, най-висока инвестиционна активност и най-благоприятни показатели за пазара на труда. Добри са и перспективите пред развитието на общината, като се очаква да продължи да концентрира все по-голям дял от икономическата активност в страната в дългосрочен план. Предпоставки за това са, както положителните демографските процеси, така и лидерството на столицата в развитието на най-бързо растящите сектори в последните години.

За разлика от голяма част от страната, СО е с положителен механичен прираст и тук заселващите се са повече от изселващите се (за периода от 2000 – 2019 г.). Макар и естественият ѝ прираст от 2010 г. насам да е отрицателен, както и в останалата част на страната, той е относително най-благоприятен спрямо всички останали области. Освен че привлича високообразовани хора в работоспособна възраст от други области, столицата произвежда и най-голям брой висококвалифицирани кадри в рамките на страната.

Перспективите са висококвалифицираната работна сила да продължи да привлича инвестиции в бързорастящите сектори на ИТ индустрията, аутсорсинга на бизнес услуги и някои промишлени дейности с относително висока добавена стойност.

Туризмът в София бележи забележим ръст през последните години. Като от ключово значение е съотношението цена – качество. В стратегическите документи на общината приоритетно направление имат културно-познавателния туризъм и бизнес туризма. Изостава СПА туризмът, планинският туризъм, религиозният туризъм.

Състояние на инфраструктурата - пътища

Пътната мрежа на територията на СО е добре изградена и се характеризира с добра пространствена организация. Това се обуславя от местоположението на общината, което я поставя на естествения кръстопът между три континента, а също и от функциите на град София като столица на Република България.

Относителният дял на изградените автомагистрали на територията на Столична община е над 4 пъти по-голям от този за страната и над 3 пъти по-голям от този на Югозападния район (ЮЗР). Относителният дял на първокласните и на третокласните пътища е по-малък от средния за страната и ЮЗР, но делът на второкласните пътища е 3 пъти по-голям от средните показатели за България и ЮЗР.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

През последните години на територията на СО се извършват множество инфраструктурни и градоустройствени промени. Забелязва се подробно застъпено развитието на велосипедното движение в различни стратегически документи и проекти на Общината. На заседание от 27.06.2020 г. СОС приема План за устойчива градска мобилност на Столична община, който задава основните насоки за устойчиво развитие на мобилността в град София до 2035 г..

Препоръки

- Необходимо е да се обърне внимание на моментното състояние и перспективите за развитие на отрасли като туризъм и селско стопанство, които влияят или могат да влияят върху състоянието на околната среда.

- С цел справяне с проблеми като замърсяване на въздуха, справяне с шума и др., е необходимо като част от своята интегрирана транспортна политика, СО да продължи да насърчава и поощрява по-голяма колоездовска активност и да разработва мрежа от велоалеи, като част от Транспортно-комуникационния план на града. Също така:

- Приоритетно развитие на масовия градски транспорт с основополагащо развитие на транспортната функция на метрополитена;

- Повишаване достъпността и връзките между отделните устройствени зони;

- Развитие на пешеходната инфраструктура;

- Подобряване на условията на движението и паркирането.

- В тази връзка и следване на насоките за устойчиво развитие на мобилността в град София до 2035 г., дадени с Плана за устойчива градска мобилност на Столична община.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО И ДИНАМИКАТА НА КОМПОНЕНТИТЕ И ФАКТОРИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

1. Въздух

Качеството на въздуха на територията на Столична община (СО) е застрашено по отношение концентрацията на фини прахови частици (ФПЧ₁₀ и ФПЧ_{2.5}) и полициклични ароматни въглеводороди (ПАВ). И за трите замърсители (ФПЧ₁₀, ФПЧ_{2.5} и ПАВ) са направени подробни и актуални анализи в Програма за управление качеството на атмосферния въздух на територията на СО, 2015 – 2020 г. – намаляване на емисиите и достигане на установените норми за ФПЧ₁₀ и допълнената програма по показатели фини прахови частици с размер до 2,5 микрона и полициклични ароматни въглеводороди. С Решение на Столичен общински съвет от 26.04.2021 г. е прита и Комплексна програма за подобряване качеството на атмосферния въздух на територията на Столична община за периода 2021-2026 г (ПКАВ 2021-2026).

Установени са основните източници на атмосферно замърсяване на територията на СО – с най-голям принос е битовото отопление на твърди горива, следвано от площни източници и автомобилния транспорт.

Съгласно информация от ПКАВ 2021-2026, приносът на основните източници към емисиите на замърсяване на въздуха са съответно:

- За ФПЧ₁₀: Битово отопление (55,97 %); Транспорт (10,78 %); Площни източници, депа и кариери (31,5 %); Промисленост (1 %); Строителство (0,66 %);
- За ФПЧ_{2.5}: Битово отопление (73,28 %); Транспорт (11,13 %); Площни източници, депа и кариери (14,10 %); Промисленост (1,4 %); Строителство (0,09 %);
- ПАВ: Битово отопление (99,61 %).

Битовото отопление е до 5 месеца в годината, като през отоплителния сезон се измерват най-високите концентрации на замърсителите. Установена е значима корелация между стойностите на концентрациите на ФПЧ₁₀, ФПЧ_{2.5} и ПАВ, което съвпада с очакванията. Измерените средноденонощни концентрации на ФПЧ₁₀, ФПЧ_{2.5} и ПАВ показват ясно изразена сезонност в своите стойности. През зимните месеци, замърсяването на атмосферния въздух в СО е с постоянна честота. Изгарянето на твърди горива (вкл. изгаряне на отпадъци) в битовите горивни уредби през отоплителния сезон е най-значимия източник на замърсяване на атмосферния въздух в СО. Прилагането на ефективни мерки за устойчиво подобряване на КАВ в района на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

СО е значително затруднено и от факта, че 40% от средногодишната норма за ФПЧ_{10} и 53% от средногодишната норма за $\text{ФПЧ}_{2,5}$ са от преноса им от външни източници.

Транспортът е сравнително постоянен източник на замърсяване. Карането на дизелови автомобили с влошено техническо състояние, което е пряко следствие от средната продължителност на употреба на автомобилите, е втората по значимост причина за замърсяване на атмосферния въздух в СО.

За вредни вещества в атмосферния въздух, които и към момента не представляват проблем за КАВ на територията на СО, не се очаква увеличаване на съдържанието им.

Съгласно действащата нормативна уредба, качеството на атмосферния въздух (КАВ) е незадоволително, дори когато превишение на нормата е факт за един-единствен замърсител или за една точка или твърде малка област от територията на общината. В тази връзка е необходимо да бъдат предприети подходящи мерки, в следствие от които съответните норми за КАВ, за всички замърсители, да бъдат спазени. Съгласно ПКАВ 2021-2026 г., съществува тенденция към намаляване на емисиите ФПЧ_{10} , $\text{ФПЧ}_{2,5}$ и ПАВ и достигане на някои от установените норми, но превишения все още има.

Препоръки

- Да продължи осъществяваният от Общината контрол, мониторинг на напредъка и периодичен отчет за изпълнението на програмните документи по управление на качеството на атмосферния въздух на Столична община;
- Бъдещите мерки за управление на КАВ да се насочат към намаляване на емисиите на фини прахови частици от всички потенциални източници. Мерките трябва да бъдат такива, че да осигурят спазването на приетите норми за средногодишната и средноденонощната концентрация на ФПЧ_{10} , $\text{ФПЧ}_{2,5}$ и ПАВ, въпреки приноса на външни за СО източници;
- Вземайки предвид, че основната причина за наднормени стойности на средноденонощните концентрации на ФПЧ_{10} и средногодишните концентрации на ФПЧ_{10} , $\text{ФПЧ}_{2,5}$ и ПАВ в атмосферния въздух е битовото горене през отоплителния сезон, то основните препоръки за подобряване КАВ са:
 - повишаване на енергийната ефективност на жилищните сгради;
 - подмяна на горивната база за отопление в битовия сектор с ниско емисионни горива/природен газ или преминаване, където е възможно, към централно топлоснабдяване;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

- преминаване към високоефективни системи за отопление (климатици, термопомпи и др.).
- Сектор, който има основен принос към общата емисия на замърсителите в атмосферния въздух е транспортът. Основните препоръки към намаляване приноса на този сектор към общото замърсяване на атмосферния въздух са:
 - засилване контрола и ограничаване движението на МПС с неизправни „катализатори“;
 - въвеждане на финансови механизми, стимулиращи употребата на автомобили, изгарящи нискоемисионно гориво (втечнен газ, природен газ);
 - увеличаване дела на електрическите и на хибридните автомобили за сметка на автомобили, задвижвани единствено чрез двигател с вътрешно горене;
 - повишаване привлекателността на градския транспорт.
- Препоръките, които имат отношение към ограничаване замърсяването на атмосферния въздух с ФПЧ_{10} , $\text{ФПЧ}_{2.5}$ и ПАВ до голяма степен се отнасят и за останалите замърсители, за които няма установено наднормено замърсяване на атмосферния въздух.

2. Води

А/ Инженерна инфраструктура

Водоснабдяване

ВиК инфраструктурата е развивана и разширявана с разрастването на град София. По силата на 25-годишен Договор за концесия, Столична община е предоставила на „Софийска вода“ АД поддръжката и експлоатацията на ВиК системата на територията на общината по силата на сключен договор за концесия. Като дружество-концесионер, „Софийска вода“ АД извършва експлоатацията на ВиК мрежите от името на Столична община и изпълнява капиталови инвестиции и проекти, съгласно одобрения от КЕВР бизнес план. Контролът по изпълнение на концесионния договор се извършва от специализирано звено в структурата на Столична община.

Водоснабдяването на Столична община се осъществява от изградени водоизточници: язовир „Искър“, язовир „Бели Искър“ и Витошки водохващания. В количествено отношение наличните водоизточници задоволяват потребностите на населението на Столична община от вода за питейно – битови и производствени нужди.

Изградените основни съоръжения, довеждащи и магистрални водопроводи на питейна и условно чиста вода могат да осигуряват водоснабдяването в Столична община през следващите 20-25 години. Изграждат се системи за оптимизация,

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

диспечеризация и дистанционно управление на водоснабдителната система на територията на СО.

Водопроводната мрежа обслужва почти 100% от населението на СО. Съществуват резерви за допълнителни количества за питейно водоснабдяване от р. „Батулийска“, подземни води и Струмски води. Част от водоснабдителната система е амортизирана и води до загуба на вода. С оглед намаляване на загубите е необходимо да продължи нейното доизграждане и реконструкция.

Следва да се изследват възможностите за алтернативно водоснабдяване. Водопроводът „Джерман – Скакавица“ и прилежащите му съоръжения, изградени, за да увеличат притока към язовир „Искър“ с води от Струмския басейн по време на пролетно пълноводие, са в лошо техническо състояние и на практика деривацията е неизползваема. От каскада Белмекен-Сестримо през събирателни канали „Гранчар“ и „Манастирски“ в сухи години и безводие на яз. “Бели Искър”, могат да се прехвърлят допълнителни водни количества от Маришкия басейн към водосбора на р. Искър, които по проектни данни биха могли да достигнат до 85 000 000 куб.м/г. и не биха били дълготрайно решение при водна криза.

Канализационната мрежа на Столична община е с различна степен на изграденост и модернизация в различните райони на общината. В отделни населени места на територията ѝ, липсва изградена канализационна система или тя е силно амортизирана и е необходима реконструкцията ѝ. В централната градска част на гр. София, каналната мрежа е с малка проводимост и подлежи на реконструкция. Поради липса на приемници, необходимите големи инвестиции за изграждането на инженерната инфраструктура и необходимостта от придобиване на собственост, в районите, в които липсва канализация се забавя нейното изграждане.

Градска пречиствателна станция за отпадъчни води „Кубратово“ пречиства битовите и промишлени води отведени до нея.

Основен замърсител на повърхностните и подземни водни тела на територията на Столична община са нерегламентирано заустените отпадъчни води и изхвърлянето на отпадъци в коритата на реките и деретата. Като проблем за състоянието на водните обекти се отчита застрояването в непосредствена близост до тях и/или върху тях, както и нерегламентираното разрушаване на съществуващите съоръжения.

Хидромелиоративни съоръжения на територията на общината

На територията на Столична община, са изградени две групи хидромелиоративни съоръжения:

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

- Съоръжения за предпазване от вредното въздействие на водите – корекции на реки и дерета и отводнителни полета;
- Съоръжения за напояване.

Инженерно-строителните мерки за защита от речни разливи се осъществяват основно чрез изграждане на брегоукрепване и корекции на реки. Почти всички реки в централната градска част на гр. София са коригирани, с цел превенция от наводнения и осигуряване на възможност за развитие на инфраструктурата. С цел подобряване на взаимодействието и координацията на Столична община с единната спасителна система с цел намаляване на риска от наводненията е разработен, приет и се прилага *План за защита при бедствия на Столична община от 2018 г., част I Защита при наводнения*. Приета е и *Стратегия за развитие на инженерната инфраструктура на Столична община 2017 – 2025 г.*

Необходимо е непрекъснато да се поддържа техническото и експлоатационно състояние на изградените корекции на реки (дерета), а компроментираните участъци от съоръженията трябва да бъдат ремонтирани и/или реконструирани.

Съоръжения за напояване и отводняване

В източната част на Столична община, в обхвата на районите Искър, Панчарево и Нови Искър през втората половина на миналия век е изградена система от напоителни и отводнителни канали. При възстановяване на земеделските земи в реални граници и разширяването на урбанизираните територии, отводнителните и напоителните полета на територията на общината са напълно или частично разрушени и не изпълняват предназначението си. Голяма част от изградените съоръжения са собственост на МЗХ.

Състоянието на съоръженията не е добро и е необходимо съоръженията, които има възможност, да се използват в бъдеще като съоръжения за напояване, да бъдат ремонтирани и възстановени.

Б/ Хидрографска мрежа

Открити водни течения

Всички реки, протичащи през територията на СО са притоци на р. Искър, която разделя Софийското поле на две приблизително равни половини. От югозапад към североизток в границите на Столична община преминават множество реки, като по-значимите от тях са: Слатинска, Перловска, Боянска, Владайска, Суходолска, Какач, Блато, Лесновска и други.

Сериозен проблем за откритите водни течения е безконтролното им замърсяване с битови и строителни отпадъци и нерагламентирано заустване на отпадъчни води,

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

както и незаконното разрушаване на съоръжения и строене в непосредствена близост до речните корита.

Водните тела на територията на СО, попадат в обхвата за действие на План за управление на речните басейни в Дунавски район.

Водни тела, категория Езера (естествени и изкуствени)

В района на Софийското поле, водните тела от категория Езера са образувани по изкуствен начин – изкуствено изградени язовири за регулиране на речни води с оглед на тяхното използване, а други са възникнали на места с открит добив на скални материали (обикновено алувиално-езерни пясъци). Язовирите на територията на Столична община са: държавна собственост - яз. Искър , яз. Кокаляне, яз. Панчарево, яз. Филиповци; общинска собственост - яз. Суходол-2, яз. Мърчаево, яз. Мрамор, яз. Бистрица (към днешна дата за яз. Бистрица се водят дела за изясняване на собствеността), яз. Сеславци, яз. Кремиковци; частна собственост - яз. Иваняне. В границите на Столична община са и яз. Братинска, яз. Убреща-1, яз. Убреща-2 и яз. Иваняне-2, които са общинска собственост. В границите на Столична община, в районите Нови Искър, Панчарево и Кремиковци са пръснати множество *кариерни езера*. Образоването им е свързано с добива на инертни материали (пясък и чакъл) за гр. София.

Подземни води

В хидрогеоложко отношение Столична община е богата на подземни води. Те са с ~~грунтов и напорен характер. Между тях съществува сложна хидравлична~~ пространствена връзка и образуват общ водоносен хоризонт. Грунтовите ненапорни води са акумулирани в речните /алувиални/ и езерните /плиоценски/ пясъчливо-чакълести отложения, а напорните води са привързани към по-дълбоко залягащите плиоценски пясъци и чакъли. Дълбочината им на залягане варира от 1 m до 15 m със сезонно колебание от порядъка на 1 m.

Основен фактор, определящ количеството и качеството на подземните води в разглежданата територия, са нейните геоложко-структурни особености. В източните части на Софийското котловинно поле (около реките Лесновска и Искър) подземните води залягат на малка дълбочина - средно 0,5-1,0 за до 1,5-2,0 m., а в района на Казичене - Лозен те са на дълбочина предимно на 2,0- 3,0 m.

В геоложко отношение районът се отличава със значително стратиграфско и литоложко разнообразие, висок тектонски стил и водообилност, поради което инженерно-геоложките, хидрогеоложките и тектонските (сеизмоложките) условия имат първостепенно значение от гледна точка на различните видове строителство и

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

устойчивото развитие на града. На базата на архивните данни от дългогодишните проучвания на територията на Столична община и след обстойното им анализиране за целите на ОУП, е направено инженерно-геоложко зониране в М 1: 10000. Инженерно-геоложкото райониране обединява зоните с аналогични геоложки условия, като се акцентира на терените с неблагоприятни условия за строителна дейност. В изменението на ОУП е отразено понижението в нивата на подземните води, вследствие промени в климата и техногенни дейности.

Минерални води. Столична община е изключително богата на минерални води. На територията на града и в близките околности се намират над 40 термоминерални находища. Съгласно Решение № 30-37/25.02.2011 г. на Министъра на околната среда и водите, на Столична община са предоставени за управление и стопанисване безвъзмездно 8 находища на минерални води в Столична община за срок от 25 години, към които спадат „София-Център“, „София-Лозенец“, „София-Овча купел“, „София-Баталова воденица“, „София-Надежда“, „София-Свобода“, „София-Панчарево“, „София-Железница“.

За оползотворяването на ресурса от минерални води, Столична община разполага със стратегически документи, които ще позволят по-ефективното им прилагане за водоналиване, балнеолечение и добиване на геотермална енергия.

Към Изменение на общ устройствен план - окончателен проект (Решение 960 от 16 декември 2009 г.) е отделен специален раздел „Геология и минерални води“ с разработени и приложени схеми (карти/модели) с Инженерно-геоложко и хидрогеоложко зониране на територията на СО, вкл. за Термоводоносните зони и находища на термоминерални води (хидротерми) на територията на СО, Стратегия (пространствен модел) за използване на хидротермалните ресурси на територията на Столична община и други (<https://www.sofia-agk.com/pages/render/797>).

Препоръки:

- Да се предприемат мерки за намаляване на замърсяването на повърхностните и подземните води, там където е отчетено непостигане на добро състояние на водното тяло;
- Да се повиши контрола върху източниците на замърсяване, свързано с нерагламентирано заустване на битови и промишлени води във водните обекти, изхвърляне на битови и строителни отпадъци в коритата на реките и деретата;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

- Да не се допуска застрояване в непосредствена близост до водните обекти и в заливаемите зони и извършване на нерагламентирано разрушаване на съществуващи съоръжения;
- Да се осигури контрол по опазване на качеството на минералните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване;
- Да се предвиди устойствено планиране на повърхностнит води обекти, така, че те да се впишат в градския ландшафт;
- Да се направи подробно проучване на хидромелиоративните съоръжения (напоително, отводнителни и др.), за да се установи тяхното състояние и възможности за инвестиции във възстановяването им;
- Да не се допуска разрушаване и лошо стопанисване на хидротехническите и хидромелиоративни съоръжения;
- Да продължи изграждането на корекции на реките и ремонта на съществуващите такива, с цел превенция от наводнения и адаптация към климатичните промени;
- В много от населените места на общината е необходимо да се извърши реконструкция и доизграждане на канализационната мрежа;
- Оптимизиране на водоснабдителната мрежа с цел предотвратяване загубата на вода;
- Да се проучи възможността за ползване на дъждовната вода като ресурс.

3. Отпадъци

Столична община (СО) разполага със стратегически и нормативни документи, които да осигурят екологосъобразното управление на отпадъците на нейна територия. Изпълнението на Програмата за управление на отпадъците допринася за подобряване на управлението на отпадъците на общинско ниво и за изпълнение на националните цели и политики в областта на управление на отпадъците. Принципът „Разширена отговорност на производителя“ се прилага на територията на общината за 6 групи масово разпространени отпадъци (МРО), като Общината е сключила договори за сътрудничество с организации за оползотворяване и за 6-те вида МРО. Благодарение на това, Общината е осигурила необходимата инфраструктура за събиране, транспортиране и последващо рециклиране и оползотворяване на отпадъци от опаковки, излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС), излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО), излезли от употреба гуми (ИУГ), негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА), отпадъчни масла и

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

нефтепродукти. Площадките, на които са ситуирани инсталациите за третиране на отпадъците на СО, отговарят на нормативните изисквания, като операторите имат съответните разрешителни за този вид дейност.

Направеният анализ въз основа на генерираните количества отпадъци, показва, че по години няма съществена разлика в съотношението на генерираните смесени битови отпадъци и разделно събрани отпадъци.

За периода 2015 - 2017 г. се наблюдава увеличаване на количеството общо образувани битови отпадъци, което най-вероятно се дължи на увеличаващото се население на Столична община. Същевременно за количествата депонирани отпадъци в Столична община за периода 2015 – 2018 г. се отчита положителна тенденция на намаляване, което вероятно се дължи на високия процент предадени за предварително третиране битови отпадъци - от 80 до 96%.

Столична община е постигнала целта по чл. 31, ал. 1. т. 1 от *Закон за управление на отпадъците /ЗУО/* относно подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъци, включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници (битови отпадъци), като е достигнала 56% степен на рециклиране за 2017 г. (Заповед №165/21.05.2019 г. на Изп. директор на ИАОС).

За периода 2015 – 2017 г. се наблюдава увеличение на нормата на натрупване на битовите отпадъци от 481 до 565 kg/ж./г. Средноевропейските стойности за нормата на натрупване са 492 kg/ж/г, а целите на Столична община са нормата на натрупване на битовите отпадъци през 2020 г. да не надвишава 460 kg/ж./г.

Специфичните потоци отпадъци от ИУЕЕО, ИУМПС, ИУГ, НУБА, отпадъчни масла и нефтепродукти се управляват въз основа на договорни отношения и сътрудничество с организации за масово разпространени отпадъци, които осигуряват необходимата инфраструктура за събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване или в краен случай обезвреждане на посочените отпадъци. Столична община е част от „Национална система за разделно събиране на опасни отпадъци, образувани от домакинствата“, с което обезпечава тяхното екологосъобразно управление.

Основни генератори на строителни отпадъци в общината са пътният сектор и индустриалните предприятия. Значителен дял имат и строителните отпадъци от разрушаване на сгради и ново строителство. На депото за строителни отпадъци „Враждебна“ в най-големи количества постъпват смесени отпадъци от строителство и разрушаване, следвани от отпадъците от бетон, тухли, плочки, порцеланови и

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

керамични изделия. В тази връзка на територията на депото е създаден Център за третиране и оползотворяване на строителни отпадъци.

Около 65% от отпадъците от строителство и разрушаване, предавани на депото в кв. Враждебна са смесени неопасни отпадъци от строителство и разрушаване (ОСР), около 15% са бетон, тухли, плочки, порцеланови и керамични изделия, а останалите строителни отпадъци са асфалтови смеси, земни маси, почва и камъни. Инсталацията за предварително третиране и рециклиране на строителни отпадъци има капацитет и обслужва и фирмите от строителния бранш.

Не е изградена интегрирана национална информационна система за образуване, рециклиране, оползотворени и депонирани строителни отпадъци на общинско ниво. Липсва и целенасочено проучване относно морфологичния състав и източници на този поток отпадъци. Макар и приблизителна, информацията относно количествата генерирани строителни отпадъци от ремонтна дейност дава основание да се направи извод, че Общината може да се справи с тяхното оползотворяване за запръстване на депото за битови отпадъци, рекултивация на нарушени терени или депониране на депо за строителни отпадъци, а друга част – чрез депониране с общия поток смесени битови отпадъци.

През последните години количеството на образуваните утайки на територията на СО нараства. Значителен дял от образуваните утайки се оползотворява в земеделието след изпитване в акредитирана лаборатория, като СО е една от водещите общини на национално ниво в тази област. СО оползотворява биогаза от утайките за производство на енергия за задоволяване на нуждите на самата градска пречиствателна станция за отпадъчни води (ГПСОВ) в модерна когенерационна инсталация. В ГПСОВ „Кубратово“ за стабилизиране на утайките се използва методът анаеробно третиране, който е много по-модерен и екологичен в сравнение с най-разпространения метод в страната – третиране на сурови утайки с вар. Прогнозите до 2025 г. показват нарастване на населението, попадащо в обхвата на ГПСОВ „Кубратово“, което ще доведе и до увеличаване на обема генерирани утайки.

Столична община разработва и прилага на практика мащабна и интегрирана политика за развитие на инфраструктурата и системи за управление на отпадъците, генерирани на своята територия. Внедрена е първата в България „Интегрирана система от съоръжения за третиране на битовите отпадъци“:

- Общината разполага с достатъчно като капацитет съоръжения за оползотворяване на биоразградими битови отпадъци – инсталация за зелени отпадъци с капацитет 24000 t/г и инсталация за разделно събрани биоотпадъци (хранителни и

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

кухненски отпадъци) с капацитет 20000 t/г. На част от домакинствата са предоставени и компостери за домашно компостиране с капацитет около 1100 t/г.

- СО е обезпечена със сепариращи инсталации за предварително третиране на разделно събрани битови отпадъци от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло, както и за сепариране на смесени битови отпадъци. Разполага с достатъчна площ и капацитет на клетки за обезвреждане на достатъчните битови отпадъци, които не могат да бъдат рециклирани или оползотворени.

- Изградена е и функционира инсталация за третиране на едрогабаритни битови отпадъци, която третира отпадъци, както от домакинствата, така и от сферата на бизнеса.

- Изградена е и въведена в експлоатация инсталация за механично-биологично третиране. Предвижда се оползотворяване на произведеното RDF гориво в „Топлофикация София“ ЕАД.

- Общината е осигурила съдове и техника с GPS система за извозване на смесени битови отпадъци, която обслужва 100% от населението на общината, както и необходимите съдове и техника за събиране и извозване на разделно събраните хранителни и кухненски отпадъци, както и на зелените отпадъци от обществените паркове и градини. Осигурен е и мобилен пункт за разделно събиране на опасни битови отпадъци.

- Осигурена е инфраструктура за третиране на строителни отпадъци от ремонтна дейност на домакинствата и от строителни дейности, по които СО е възложител. Инсталацията за предварително третиране и рециклиране на ОСР, изградена от общинска фирма, обслужва и фирмите от строителния бранш.

- Инсталациите за оползотворяване на метан с производство на енергия от депото за битови отпадъци „Суходол“ и от утайките от ГПСОВ „Кубратово“ са първите в страната, в изпълнение на общинската и националните политики за намаляване на емисиите на парникови газове. ПСОВ „Кубратово“ разполага с необходимите съоръжения и капацитет за третиране и оползотворяване на утайките от ПСОВ, както и със собствени лаборатории за изпитване на качеството на произведените продукти от утайките.

- Столична община е предприела всички необходими действия за закриване и рекултивация на общинските депа за отпадъци с преустановена експлоатация. Общината е осигурила в дългосрочна перспектива дейностите по следексплоатационни грижи и мониторинг на общинските депа след тяхното закриване. Основна цел на проектите за закриване и рекултивация на депата е постигането на високо ниво на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

опазване на околната среда и човешкото здраве в съответствие с европейското и националното законодателство в областта на управление на отпадъците. Към настоящия момент на територията на Столична община има две депа за битови и едно депо за строителни отпадъци с преустановена експлоатация.

Предстои СО да предприеме необходимите мерки за ограничаване на депонирането на битовите отпадъци и да създаде условия за реализиране на кръгова икономика на общинско ниво. Пакетът за кръгова икономика на Европейския съюз⁴ е набор от законодателни промени в сферата на отпадъците, насочени към подобряване на управлението на отпадъците. Приоритетните области за кръговата икономика са:

- хранителни продукти и битови хранителни отпадъци;
- бързо-оборотни стоки и отпадъци от преработката при промишлено производство на напитки;
- опаковки и отпадъци от опаковки;
- електрическо и електронно оборудване и отпадъци от ЕЕО;
- текстилни изделия и отпадъци от текстил;
- мебели и отпадъци от производство на мебели;
- строителни отпадъци;
- автомобили и ИУМПС.

Планът за действие относно кръговата икономика обръща внимание на всички фази на жизнения цикъл на един продукт: от производството и потреблението до управлението на отпадъците и пазара на вторични суровини.

Чистота в населените места. Механизираното почистване на платна и площи в последните години е нарастнало значително. Този дял се увеличава всяка година, като това е една от мерките за чистота на атмосферния въздух в Столична община. Тук водещи са районите Витоша, Младост и Средец. С цел намаляване на замърсяването с прахови частици и поддържане на чистота и хигиена на улиците, тротоарите и площадите, през лятното полугодие се прилага миене, четири пъти месечно на всички улици. През зимното полугодие основните методи за почистване на уличната мрежа в СО са механизирано обезопасяване на уличните платна чрез разпръскване на смеси за обезледяване и механизирано почистване от сняг. Ръчно се почистват спирки, пасарелки, подходи към подземи и тротоари и се обработват чрез разпръскване на смеси за обезледяване.

⁴ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, съвета, Европейския икономически и социален комитет и комитета на регионите, Затваряне на цикъла — план за действие на ЕС за кръговата икономика, Брюксел, 2015 г.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

Препоръки

- Да продължи осъществяваният от Столична община (СО) контрол, мониторинг на напредъка и периодичен отчет за изпълнението на програмните документи по управление на отпадъците.
- Да се регламентират функции по отношение на ангажиментите на Общината във връзка с осигуряване на площадки за отпадъците от строителство и разрушаване от ремонтна дейност на домакинствата, както и функции на Общината като Възложител на строителни дейности (от гледна точка на изискванията на ЗУО относно ОСР).
- Да продължи предприемането на мерки за алтернативни решения за предоставяне на услугата за дейности по почистване, събиране и извозване на смесените битови отпадъци, поради възникването на непредвидени ситуации.
- Да се предприемат мерки за достигане на норма на натрупване на битовите отпадъци максимум от 460 kg/ж./г. през 2020 г., за да се изпълнят количествените цели по „Отпадъци“ на общинско и на национално ниво.
- Да се оптимизира чрез увеличение броят на морфологичните единици при определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци, с цел действително идентифициране на отпадъка и минизиране на количествата „Други“. Това неминуемо ще подпомогне изпълнението на целите в съответствие с приоритетите за управление на отпадъците.
- Да се извърши специализирано проучване относно генерираните количества, морфологичен състав, източници и количества повторно използвани, рециклирани и оползотворени ОСР на територията на общината, включително отделна информация и за ОСР от ремонтна дейност на домакинствата, които са ангажимент на Общината.
- Да се популяризира дейността на СО относно възможностите за разделно събиране на специфични потоци отпадъци.
- При необходимост акредитираната лаборатория, част от комплекса на ГПСОВ „Кубратово“, да включи допълнителни показатели за изследване на отпадъчните води и утайките в съответствие с препоръките на Националния стратегически план за управление на утайките.
- Да се разшири модела с използването на подземни контейнери за централните градски части и други места, където това е необходимо.
- Да не се допуска образуването на нерегламентирани сметища чрез своевременни превантивни мерки за идентифициране и отстраняване.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

- Да продължи мониторингът на депата в съответствие с нормативните изисквания за недопускане на замърсяване на околната среда.

4. Почви и нарушени терени

Разнообразният релеф и геоложка основа, благоприятният климат и високоурбанизираната инфраструктура на Софийската котловина създават условия за развитие на разнообразни почвообразуващи процеси. Върху територията на Столична община (СО) са се развили повече от 10 типа почви със своите подтипове и видове. Най-добре представени са: излужени канелени горски, алувиални и алувиално-ливадни, рендзини, канеленоподзолисти, излужени смолници, кафяви горски, ерозиран излужени канелени. В равнинно-котловинната част на Столична община – Софийското поле, почвеното разнообразие е представено от черноземните смолници, алувиално-ливадните и делувиално-ливадни почви.

Повишават се площите с производствена класификация на почвите с неблагоприятна бонитетна категория (5-та, 7-ма и такива без категория), със силно влошени свойства и често попадат в групата на непригодни за земеделски цели почви. На територията на СО няма почви от първа и втора бонитетна категория.

Два пункта от мрежата на Националната система за мониторинг на земите и почвите (ниво I) попадат на територията на общината (околоградски район) - с. Кътина и с. Долни Богров, а три са в непосредствена близост до границите ѝ в зоната на кумулативно влияние на антропогенните фактори (с. Габра, с. Долна Малина и с. Чурек).

Основен източник на *замърсяването на почвите с тежки метали* на територията на СО, в миналото, е бил металургичният комбинат „Кремиковци“. Най-силно са засегнати районите около Кремиковци (замърсени с тежки метали и арсен), при табаните „Яна“ и рудник „Курило“. Най-широк е обхватът на замърсяването в землищата на гр. Бухово и столичния кв. Сеславци.

Съгласно информацията от Областната стратегия за развитие на Област София-град 2014-2020 г., 100% от земеделските земи в гр. Бухово и столичния кв. Сеславци са замърсени над МДК; с. Яна – 97,7 %; кв. Кремиковци – 97,2%; с. Желява – 88,4%; с. Горни Богров – 86,4%; кв. Челопечене – 76,9%; кв. Ботунец – 73,8%, и с. Долни Богров – 41,8%. Най-силно замърсени са землищата на гр. Бухово и с. Яна – 3 – 4 пъти над МДК и 20 пъти над природния фон. Сеславци, Горни Богров и Ботунец са с 2 – 3 пъти над МДК.

Източник на замърсяване с тежки метали е и автотранспортът, който допълнително увеличава замърсяването на почвите в 10-метровата ивица, (Модешка,

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

М. и др. 2006) успоредна на пътното платно. Проучвания са правени преди 20 години и само в близост до големите транспортни артерии. Установяват се завишени концентрации на: олово - до 9 пъти над МДК, кадмий - до 2,5 пъти над МДК, цинк - 1,3-1,7 МДК. В района на бул. „Цариградско шосе“ количествата на олово, цинк и кадмий са от 1.2 до 2.2 пъти над нормата, като замърсяването е интензивно до 100 m от артерията.

Летище „София“ също е източник на замърсяване. Алувиално-ливадните почви в близост до него са в начален стадий на техногенно замърсяване. Съдържанието на тежки метали (олово, цинк, кадмий, мед) е над фоновите граници. В градския район, други основни източници на замърсяване на почвите с тежки метали са топлоелектрическите централи („София“, „Земляне“, „Изток“ и „Люлин“) и промишлените предприятия.

През последните години не се установяват нови натоварвания на почвите с устойчиви органични замърсители (вкл. пестициди) и нитрати. Потенциално замърсяване може да се получи от складовете с негодни за употреба пестициди при наличие на течащи покриви, разградени постройки и излагане на продуктите на атмосферните влияния. На територията на СО има 4 такива склада, обект на почвен мониторинг (ниво III). Те са край с. Славовци (80000 kg), кв. Горубляне (72000 kg), с. Чепинци (в лошо състояние) и кв. Суходол (8600 kg, охраняем и в добро състояние).

Замърсяване с нитрати е възможно при отглеждане на животни и неправилното съхранение на оборския тор. Повечето построени торища не отговарят на нормативните изисквания на ЕС. Чрез инфилтрация е възможно замърсяването с нитрати и на повърхностни и подпочвени води.

На територията на Столична община не е констатирано замърсяване с нефтопродукти.

Заблатявания са установени в зоните на подприщване на подземните води и участъците, където от повърхността профилът започва с плиоценски или кватернерни глинени с малък коефициент на филтрация. Явлението се наблюдава масово в южния участък на ул. „Околовръстен път“, като на отделни места са установени локални замочурявания (с. Волуяк, кварталите край коритото на р. Искър, с. Долни Богров и др.)

Почвената ерозия на територията на СО се проявява при почвите, формирани на наклонените и стръмни терени върху югозападните склонове на Старопланинските дялове, Софийска планина и Мургап, а така също и в североизточните склонове на Люлин, Витоша и Лозенска планина. Тя е предимно естествена водна и в по-малка

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

степен ветрова. Основна причина за ерозията е обезлесяването на наклонените терени в миналото, неправилната им обработка впоследствие и почти липса на ефективни противоерозионни мероприятия.

Територията на засегнатите от ерозия почви в СО възлиза на около 64687 ха. Ерозираните земи се нуждаят от специална агротехника и противоерозионни мероприятия, които през последните години почти напълно отсъстват от земеделската практика.

Вкисляването и засоляването на почвите са обект на наблюдение към II ниво от Националната система за мониторинг на почвите, която е част от Националната система за мониторинг на околната среда. Няма пунктове от това ниво, които да попадат в границите на СО или в непосредствена близост. Не е регистрирано техногенно засоляване на почвите в околградския район на СО. В градска среда засоляване на почвите се предизвиква от прилагането на химически средства за борба срещу залежването на улиците през зимния сезон. Използваните химически средства срещу залежването на пътните платна са соли в течно и твърдо състояние. Преобладаващият вид на засоляването е сулфатно-хлориден. Влиянието на солевия разтвор се тушира по време на вегетацията, тъй като с топенето на снеговете и с пролетните валежи става разреждане, а отрицателните йони са подвижни и се измиват в дълбочина на почвата.

Вкисляване на почвите в общината съществува, макар и не добре изразено. То се дължи основно на попадането върху тях на серни съединения (SO_2 и H_2S) и много по-малко на въглероден оксид (СО) при горивните процеси на отоплителните централи, както и на малките (местни) отоплителни стопанства на отделни промишлени предприятия и ведомства. Веществата се разсейват в атмосферата и част от тях се поглъщат от почвения субстрат. Най-засегнати са районите в североизточната част на столицата в района на Кремиковци.

Физически нарушени почви в рамките на СО са образувани най-вече с промишлени цели, а голяма част се унищожават и с развитието на комуникациите както между столицата и близките села, така и между отделните селища. По този начин се формират нов вид почви - антропогенните почви, най-голяма част от които са техногенните почви. Такива са формирани върху обширни пространства нарушени терени за добивна дейност.

В района на София има сравнително малко *подземни богатства*. Основен екологичен проблем при експлоатацията на находищата на полезни изкопаеми е

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

липсата на рекултивация на нарушените терени. Такава се провежда само върху една незначителна част от засегнатите райони.

Понастоящем в рамките на СО полезни изкопаеми се добиват единствено в многобройните кариери за инертни материали, привързани основно към терасите на реките Искър и Лесновска (Стари Искър). Находищата на инертни и строителни материали и нарушаваните от тях терени са значителен брой, но нарушените земи като площ са малко. Екологичните проблеми, които съпътстват експлоатацията на находищата на инертни материали, са свързани най-вече с унищожаването най-често на земеделски земи и земи и растителност в горските територии. В основната си част увреждането на околната среда се дължи на директното унищожаване на земите и почвите в резултат на изземването на полезните изкопаеми.

Препоръки

- Провеждане на основни противоерозионни практики в зависимост от степента на ерозионен риск за ограничаване на водната и ветрова ерозия в допустими граници.

- Да се ограничава периметърът на пръскане на машините за обезледяване на улиците, булевардите в градската част и по републиканската пътна мрежа. Фирмите-изпълнители за поддържане на пътищата през зимата и отговорните институции следва да контролират състава на минералните соли при договаряне за закупуване и ползваната концентрация на разтворите по време на приложение.

- Да се съхрани настоящият статут на ползване на земите в района на „Кремиковци“ АД като земеделски. За замърсените с тежки метали и арсен почви да се разработят и реализират проекти за ремедиация, да се предвиди реструктуриране на земеделието, и да се съобрази с принципите на ограничителния режим на земеползване.

- С цел намаляване на отрицателните последици, трябва да бъдат рекултивирани териториите на находищата и около тях, където се формират нарушените терени, които влияят отрицателно върху околната среда.

- Да се инвентаризират нарушените терени в общината и да се проучат качествата на покривната повърхност за целите на бъдещата им рекултивация. Проучванията да включват изследване на механичния състав, киселинността на субстратите и агрохимичните им свойства във връзка с бъдещата биологична рекултивация. За да се направят проекти за бъдещата рекултивация на нарушените терени, трябва да се изяснят необходимостта и възможностите за бъдещото им ползване.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

5. Защитени територии и биологично разнообразие

Според горскорастителното райониране горите, попадащи на територията на Столична община (СО), са част от Мизийска горскорастителна област, подобласт „Краищенско-Ихтиманска“. Във вертикално отношение горите попадат в предпланински и нископланински подпояс на Стара планина, Витоша, Лозенска планина, Плана и Люлин.

Съгласно геоботаническото райониране на България (Бондев, 1997), СО попада в следните окръзи: Витошки окръг; Западнобалкански окръг и в Софийски окръг. Всички те, както и по-голяма част от страната, са част от Европейската широколистна горска област. Като редки, застрашени, защитени или ендемични видове са определени повече от 100 вида растения, обитаващи територията на СО.

Общата площ на горите и земите в СО, част ДГС е 40876.3 ha. Общинска собственост са 4593.4 ha. Средната лесистост на цялото ДГС „София“ е 31,6 % при обща залесена площ в размер на 53 545 ha. Преобладаващи са площите, заети с широколистни насаждения – 64 % от общата площ на стопанството. Площите, заети от иглолистни, са съответно 36 %. Съществено участие (29,4%) заемат създадените култури от бял и черен бор (*Pinus sylvestris*, *P. nigra*), зелена дугласка (*Pseudotsuga menziesii* ssp *menziesii*) и др., както и смесени иглолистно-широколистни култури.

Съгласно *Закона за горите /ЗГ/* и в съответствие с преобладаващата си функция, горите в СО попадат в категория „специални“ и обхващат основно такива с рекреационно значение (курортни гори и местности и извънселищни горски паркове) и включени в границите на защитените територии по смисъла на *Закон за защитените територии /ЗЗТ/* и защитените зони, обявени по реда на *Закон за биологичното разнообразие /ЗБР/*.

Столична община има добро покритие от защитени територии и защитени зони за опазване на биологичното разнообразие. Националната екологична мрежа на територията на СО заема обща площ от 176,3 km², което представлява 13,11% от територията на общината. В територията на СО попадат тринадесет защитени територии, съгласно ЗЗТ. С най-строг режим на защита са двата резервата - „Бистришко бранище“ и „Торфено бранище“. Две са и защитените територии със статут на природна забележителност – „Кътински пирамиди“ в землището на с. Кътина и „Урвич“, в землището на с. Кокаляне. Най-голямата по площ защитена територия в границите на СО е природен парк „Витоша“. Осем са защитените местности - „Манастирска кория“ в кв. Горна баня, „Турченица“ в землището на с. Локорско; „Еленина бара“ – землището на с. Мало Бучино; „Блатата – с. Долни Богоров“ –

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

землището на с. Долни Богров; „Извора“ – землището на гр. Банкя; „Врана“ – парк „Врана“ – землището на гр. София; „Теснолистен божур“ – землището на с. Волюяк и „Шумнатото тепе – 2“ – землището на гр. София. Една защитена територия – защитена местност „Шумнатото тепе – 1“ граничи със Столична община. Има площ 1.5 ха. и е разположена в землището на с. Ново село, община Самоков.

Шест защитени зони, съгласно Закона за биологичното разнообразие, попадат в териториалния обхват на СО – част от националната екологична мрежа Натура 2000. Една защитена зона (BG0000113 „Витоша“) е обявена и по двете директиви (Директива 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна и Директива 2009/147/ЕО относно опазването на дивите птици), три (BG0000165 „Лозенска планина“, BG0001307 „Плана“ и BG0000301 „Черни рид“) по Директивата за местообитанията (92/43/ЕИО) и две (BG0002004 „Долни Богров – Казичене“, BG0002114 „Рибарници Челопечене“) по Директивата за птиците (2009/147/ЕО).

За посочените територии се прилагат забрани и ограничения, съгласно европейското и българското законодателство, като европейски директиви свързани с биологичното разнообразие, ЗЗТ, ЗБР, заповеди за обявяване на защитени територии и защитени зони и др.

План за управление на ПП Витоша (2005 – 2014 г.) е приет с решение на Министерския съвет от 22.04.2005 г. През 2015 г. е извършена актуализация на Плана за управление. Проект на план за управление на резерват „Торфено бранище“ и проект на план за управление на резерват „Бистришко бранище“ са в процедура, съгласно данни на МОСВ (<https://www.moew.government.bg/bg/priroda/zastiteni-teritorii/planove-za-upravlenie-na-zastiteni-teritorii-v-procedura/>). За останалите защитени територии и зони, разположени частично или изцяло в границите на СО, няма утвърдени планове за управление.

Биологичното разнообразие на територията на СО е концентрирано именно в обектите от Националната екологична мрежа - в природен парк „Витоша“, заедно с двата резервата „Бистришко бранище“ и „Торфено бранище“, както и в защитените зони от националната екологична мрежа Натура 2000, попадащи в обхвата на общината.

Гръбначната фауна на СО е от палеарктичен тип. В този район се срещат и някои видове, характерни за най-южните части на Европа или за Средиземноморската подобласт на Палеарктика – т. нар. средиземноморски видове.

Видовете бозайници (без прилепи) обект на защита по българското (ЗБР) и/или международно (ДМ, БК, БоК, CITES) природозащитно законодателство са 27.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

На територията на СО се срещат 20 вида прилепи от две семейства. Всички те са с висок статут на защита, съгласно българското и международно законодателство.

За територията на Столична община се съобщават повече от 250 вида птици. Почти всички са включени в ЗБР. Близко 40% от всички видове птици в разглежданата територия са включени в Червената книга на България, том 2 (2015 г.). Видовете, включени в Приложение № 1 от Директивата за птиците, са 86. Почти всички видове, съобщени за общината, са посочени в Приложение № 2 или № 3 на Бернската конвенция. В Бонската конвенция са 91 вида, а в CITES – 38.

Земноводните в общината са представени от 10 вида, а влечугите - от 14. Всички представители на клас Земноводни и клас Влечуги, с изключение на жълтоухата водна змия, срещащи се на територията на СО, са защитени от българското и/или международно законодателство.

Налични са данни за 6 вида риби, четири, от които, защитени от българското и международното законодателство.

Многообразието от местообитания е предпоставка за голямото видово разнообразие сред безгръбначните животни. Само на територията на ИП Витоша са установени 780 вида, а предполагаемият брой за парка е многократно по-голям.

Дейности, свързани с ползване на дивеча и дивечовите продукти и провеждане на организиран ловен туризъм, се осъществяват в ДЛС „Витиня“. Стопанството е разположено в западната част на Стара планина. Ловното стопанство стопанисва горите и дивеча на площ от 21 579,9 ха

В рамките на населените места важна роля при опазването на биологичното разнообразие има мрежата от зелени площи, както и „Зоологическа градина - София“ в ролята си на местообитание за над 280 вида, като Спасителен център, Екологично-образователен център и други. Градината се стопанисва от едноименното общинско предприятие. След дейностите, които осъществява Зоологическата градина, важна роля има и провеждането на образователни и природозащитни дейности и кампании, насочени към учениците и посетителите на зоологическата градина (зооучилища, лекции, беседи, анкети), както и тематични представления на специално изградена сцена в зоопарка. За съжаление, условията в Зоологическата градина в град София са незадоволително и се нуждаят от подобрене.

Препоръки

- Столична община да възложи изготвяне на планове за управление на защитени територии, с които припокрива площ, с което ще осигури регламентиране на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

действията по опазването на природата и устойчивото ползване на възобновяемите ресурси в тях;

- Провеждане на информационни кампании с цел запознаване на населението в общината с биологичното разнообразие на нейната територия, както и с неговия природозащитен и законов статут и начините за опазването му;
- Проучване на биоразнообразието на територията на общината извън защитени територии и зони, като внимание се обърне на биологичното разнообразие в агроценозите и в урбанизираните територии. Данните да бъдат систематизирани и публично достъпни;
- Ремонтване и подобряване на условията на „Зоологическа градина-София“, включително и на Спасителния център и Екологичния център;
- Продължаване на практиката на „Зоологическа градина-София“ да организира образователни мероприятия.

6. Шум

През последните 10 години, нивото на шума в голяма част от наблюдаваните от Столичната регионална здравна инспекция (СРЗИ) пунктове, на територията на гр. София, се задържа трайно над граничните стойности. На шумови нива над граничните стойности са изложени значителна част от жителите на града и почти всички обекти с повишени изисквания по отношение на шума (зони за лечебни, учебни, детски, научно-изследователски заведения).

От резултатите на мониторинговата система на СРЗИ и тези от Стратегическата карта за шум (СКШ) следва, че основният източник на шум, оказващ най-неблагоприятно въздействие върху населението на агломерация София (основно гр. София) е автомобилният транспорт.

В резултат на реализираните мерки за намаляване на шумовото въздействие, в периода 2009 г. – 2017 г., в СКШ се констатира намаляване на броя на засегнатите от наднормени нива на шум сгради (жилищни и такива с повишени нормативни изисквания, по отношение на шума), като цялостният ефект е по-малък при въздействие на автомобилния транспорт, в сравнение с другите източници на шум. Изпълнението на заложените мерки за намаляване на шумовото замърсяване през годините не е довело до значително намаляване на нивата на шума, респ. подобряване на акустичната среда, на прилежащите до улици с голямо транспортно натоварване терени, за цялата територия на гр. София. Независимо от прилагането на действия, насочени към ограничаване на транспортния трафик (изграждане на метролинии, буферни паркинги, намаляване на автобусните линии по метро-трасетата, изграждане

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

на велоалеи), подмяна на остарелите автобуси и трамвайни мотриси, засега не е постигнато значително и трайно намаляване на шумовите нива около най-натоварените улици на територията на общината. По-мощабните мерки (подмяна на уличните пътни настилки, прилагане на „безшумни“ релсови трамвайни трасета и мотриси, цялостна шумозащита на големи зони за отдих и др.) имат значителен акустичен ефект. Локалните „немащабни“ мерки, с поставяне на шумозащитни екрани, имат незначителен цялостен ефект за града, но са значими по отношение на защитавания локален обект (особено ако е с по-строги изисквания за шум - лечебни, учебни, детски, научно - изследователски заведения).

За обекти, подлежащи на усилен шумозащита (болници, училища и др.), постигането на нормативните изисквания е трудно, а в много случаи и невъзможно, поради разположението им непосредствено до улици с интензивен транспорт, наличие на повече етажи на сградите и ниските гранични стойности за шум.

В перспектива се очаква увеличаване на интензивността на всички видове транспорт (автомобилен, железопътен и въздушен), което ще доведе до нарастване на създаваните от него шумови нива, което е предпоставка за влошаване на акустичната среда в местата на въздействие, респ. увеличаване на броя на засегнатото население.

В СО се изготвят ежегодни планове за инспектиране (вкл. по сигнали от граждани) за текущ контрол на шума в околната среда, в съответствие с изискванията на *Закона за защита от шума в околната среда /ЗЗШОС/*. Независимо от това, все още има случаи, в които търговски обекти като нощни барове и клубове, заведения разположени на открито, ползващи озвучителни уредби, допускат нарушения на законовите разпоредби и причиняват недопустимо ошумяване на близките жилищни сгради, свързано със значително безпокойство за обитателите им, особено през нощния период, което води до системно влошаване на условията за сън и почивка, респ. на човешкото здраве. Обществените отношения, свързани с осигуряване и опазване на обществения ред на територията на СО се уреждат с *Наредбата за обществения ред на територията на Столична община* (Приета с Решение № 676 по Протокол № 61 от 27.09.2018 г., в сила от 1.12.2018 г., с изключение на чл. 5, ал. 1 и чл. 17, които влизат в сила три месеца след влизане в сила на наредбата (1.03.2019 г.)). С наредбата се въвежда забрана за създаването на шум, който нарушава обществения ред или спокойствието на гражданите на обществени места в периода от 22.00 до 08.00 часа, за да се осигури тяхното спокойствие и здраве. На територията на СО с наредбата се забранява създаването на шум, предизвикан от домашни дейности и от съседи в жилищни сгради в работни дни в периода от 22.00 до 08.00 часа и от 14.00 до 16.00

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

часа. В почивните дни такива дейности могат да се извършват със съгласието на засегнатите обитатели.

Контролът за спазване на законовите регламенти се осъществява от Столичен инспекторат, Столична дирекция на МВР, СРЗИ и РИОСВ.

Изготвеният към СКШ План за действие за управление, предотвратяване и намаляване на шума в околната среда на агломерация София и последващите му актуализации включват комплекс от мерки за подобряване на акустичната среда на територията на общината, обхващащи всички направления (териториално-планировъчни, строително-акустични, организационни и други). Мерките в Плана за действие (2015 г.) се изпълняват като част от тях са реализирани, а друга част се изпълняват непрекъснато или поетапно, според съответните общински програми. Част от мерките са с предстоящо изпълнение.

Препоръки

- За по-съществено намаляване на нивата на шума в градската среда е необходимо да продължи изпълнението на Плана за действие, за управление, предотвратяване и намаляване на шума в околната среда на агломерация София към СКШ, като се акцентира върху мерките, отнасящи се до въздействието на автомобилния транспорт, с по-глобален характер (оптимизиране на организацията на движението, премахване на задръстванията, ограничаване на достъпа на МПС в централната градска част, обходни трасета за транзитния транспорт и други).
- Обектите с по-строги нормативни изисквания по отношение на шума (зони за отдих, за лечебни, учебни, детски, научно- изследователски заведения) следва и занапред да бъдат предмет на специално внимание.
- От съществено значение е провеждането на текущ мониторинг, контрол и оценка на ефективността на изпълнените мерки.
- Необходим е засилен контрол и по-добра координация от страна на Столична община с другите ведомства (СРЗИ, МВР) по отношение на допусканите нарушения, причиняващи акустичен дискомфорт в околната среда, от страна на търговски обекти (нощни барове и клубове, заведения, разположени на открито, ползващи озвучителни уредби и др.).
- СО трябва да осигурява възможно най-благоприятна акустична среда на общинската територия, чрез подходящото ѝ устройство и отчитане развитието на транспортната инфраструктура.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

- По отношение на устройството на територията, ОУП предвижда нови устройствени зони с различно предназначение: жилищно застрояване, производствено – складови дейности, рекреация, озеленяване и други. Във връзка с това:

- С оглед на подобряване на акустичната среда в зоните за въздействие, определени с Интегриран план за градско възстановяване и развитие на гр. София, при проектиране на обектите, заложили в оперативната част на плана, да се изисква предвиждане на мерки за защита от шум при проектиране на нови сгради и мерки за нормативно обоснована редуция на шума при реконструкция, основно обновяване, основен ремонт и преустройство на съществуващи сгради.

- С оглед спазване на изискванията на Наредба № 4 от 27 декември 2006 г., при одобряване на инвестиционни проекти, въз основа на които се издават разрешения за строеж, да се следи дали:

- част Архитектурна съдържа анализ и обосновка на избора на местоположението, за разполагането на помещенията с нормиран шум, за необходимостта от защита от шум на ограждащите конструкции и елементи, както и за избора на строителните продукти;

- част Конструктивна съдържа анализ и обосновка за избора на ограждащите конструкции и елементи и на строителните продукти;

- частите за инсталации (ВиК, топлоснабдяване, отопление, вентилация и климатизация, електрическа, в т.ч асансьорна уредба) съдържат анализ и обосновка за целесъобразното разполагане на инсталациите по отношение на помещенията с гранични нива на шум и за избора на строителните продукти;

- в инвестиционните проекти са посочени българските стандарти или методиките, използвани при извършване на изчисленията, както и техническите спецификации или експлоатационните характеристики на избраните строителни продукти;

- плановите за безопасност и здраве съдържат анализ на източниците на шум на строителната площадка и описание на мерките за ограничаване на шума по време на строителството в зависимост от избраното местоположение на строежа, разстоянията до съседните сгради, продължителността и фазите на строителството, продължителността на работите през деня и през седмицата, както и от използваните строителни машини и транспортни средства.

- При извършване на строителни работи по изграждане на нови обекти, да се използва съвременна строителна и транспортна техника, в съответствие с изискванията на *Наредба за съществени изисквания и оценяване съответствието*

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

на машини и съоръжения, които работят на открито, по отношение на шума, излъчван от тях във въздуха (Обн. ДВ. бр.11 от 10 Февруари 2004г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.87 от 31 Октомври 2017 г.). При необходимост, да се поставят временни шумозащитни екрани /ШЗЕ/, за защита на близки до строителната площадка жилищни територии, особено при наложителна работа през вечерния и нощния период.

- При предвиждане на растителна шумозащита, трябва да се има предвид, че забележимо намаляване на шумовото ниво е възможно само при плътна растителна маса, с достатъчна ширина на засаждането, с многоетажна структура (храсти под короните на дърветата). От голямо значение е видовият състав на насажденията. Конкретна информация се съдържа в проведеното в Лесотехнически университет (1995 г.) първо в страната задълбочено изследване на ролята на растителността за намаляване на шума в населените места. Установени са акустичните качества на растителни бариери, в зависимост от видовия състав и конфигурацията им.

- Общи препоръки при изпълнение на шумозащитни съоръжения (ШЗЕ) за защита от транспортен шум:

- Изграждането на ШЗЕ да става само след изготвяне и утвърждаване на самостоятелен проект с акустична и конструктивна части, съобразен с градската среда, след което да премине и обществено обсъждане преди реализация.

- При изпълнение на ШЗЕ стриктно да се спазват определенияте в проекта размери на съоръжението, осигуряващи необходимата акустична ефективност.

- ~~Да не се допуска нарушаване на целостта на ШЗЕ чрез отвори, фуги и други подобни, за да не се компрометира акустичната му ефективност.~~

- Да не се пренебрегват специфични конфигурации на ШЗЕ, при пътни отклонения или пътни връзки (например закривяване на екрана покрай пътното платно). При възникнала необходимост от специфични промени (например прекъсване на екрана или отвори за достъп до определени обекти), те да се съгласуват с авторите на проекта.

- Да не се прилагат произволни, несертифицирани акустични елементи. При избор на акустичния елемент, задължително да се изисква от фирмата – производител Сертификат за съответствие на акустичните и неакустичните му характеристики с БДС EN 14388, 2006 г.

7. Зелени площи в населените места

Нивото на озелененост се определя от процентното съотношение на всички видове територии за озеленяване, отнесени към бруто територията на гр. София. Количеството на всички видове озеленени територии се формира от сумата на зона

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

големи градски паркове (Зп) + терени за локални градини и озеленяване (Тго) + терени за зелени връзки и озеленяване на улици, реки, дерета и открити канали (Тзв) + терени на паркове със специално предназначение (Тзщп) + терени за гробищни паркове (Тгп) + общата сума от процента на озеленяване в зоните за обитаване, труд и центрова система, съгласно устройствените параметри дадени в устройствените режими на ОУП на СО.

Зелените площи в Столична община заемат близо 66 % от нейната територия (88507 от общо 134490 ha⁵).

По данни от Дирекция „Зелена система“, съгласно действащия от 2018 година „Регистър на зелените площи и картотекираната растителност“ и на основание извършено заснемане и картиране на дървесната растителност на територията на Столична община от Софийски университет „Св. Климент Охридски“, приблизително към 52% от урбанизираната територия на София е заета с дървесна растителност и зелени площи. Броят на картотекираните дървета към днешна дата са над 450 хил. дървета, разположени по тротоари и в зелени площи. От ресорната дирекция от СОА посочват, че годишно се засаждат по минимум 2000 дървета, а е имало и години, в които броят е бил по 5000 общо за пролетния и есенния сезон. От началото на 2018 година е стартиран етап на заснемане на дървесната растителност в паркове, градини и алейни насаждения на територията на Столична община, като до момента са видими координатните точки на близо 88 хил. широколистни и иглолистни дървета. До края на 2021 година са допълнени още 370 хил. координатни точки на широколистни и иглолистни дървета. Поради големия обем информация и ограниченията в зависимост от периода на вегетация на дървесната растителност – възможност за определяне на вида и неговото фитосанитарно състояние, данните се добавят поетапно. Паралелно със заснемането и регистрирането на данните се извършват подобрения по системата, с цел постигане на по-добра интуитивност при използването ѝ от потребителите.

Степента на озелененост за града е 79 m²/ж към 2017 г.. В строителните граници на града има нисък процент на зелените площи за широко обществено ползване. Без площта на общоградския парк в район „Средец“ (3300000 m²) и броя на жителите му (72461 по данни на интернет страницата на район Сердика), площта на парковете за широко обществено ползване е 850334 m². Така съотношението е едва 0.68 m²/ж., което е повод за планиране и изграждане на нови паркове за широко обществено ползване.

Лесистостта в околградския район се определя като много добра - съотношението на сумата от горските територии, земеделски със специфичен режим

⁵ Областната стратегия за развитие на област София-град, 2014-2020 г и експертен анализ.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

(20% дървесна растителност) и тези със защитни режими, отнесено към територията на околградския район (113158 ha) е 51%. Рекреационният показател също е висок – 32,4 m²/жител. Терените за спорт и рекреация са 5,13 m²/жител.

За територията на Столична община (СО) или само за град София не е правена цялостна и единна оценка на видовете дълготрайна растителност и нейното състояние.

През годините са извършвани отделни оценки за видовете растителност и състоянието им в различни части от града и СО. Те са по различни методики и са в различни мащаби или неактуални към днешна дата, което ги прави несъпоставими. Нужно е заснемане и паспортизация на растителността с цел нейното устойчиво развитие, поддържане и опазване.

Състоянието на дървесно-храстовата растителност в интензивно поддържаните паркове в СО се поддържа от Дирекция „Зелена система“.

От гледна точка на екологичните показатели по ОУП, крайградските паркове обединяват голяма площ от СО. Поради липсата обаче на централизирано планиране и управление, идеята за тях е на концептуално ниво, а и възможните нива на социално обслужване са занижени. При анализът на компонентите на крайградските паркове и състоянието им се отбелязва нисък процент на реализиране на новопредложените от ОУП нови тематични обекти и стратегии. Парковете в границите на СО съществуват без специализирана структура, която да отговаря за тяхното устойчиво социално-икономическо бъдеще. Единствено природен парк Витоша има еобствена дирекция, която създава добри условия за ежедневен туризъм и рекреация.

Проблемите за зелената система на СО основно са свързани с влошаване на санитарно-хигиенните качества на ландшафта и по-специално на някои елементи на ландшафтни компоненти - промени в микроклимата, водно-физичните свойства на почвата, шумовото замърсяване, замърсяването на въздуха и др. Това оказва пряко влияние върху фитосанитарното състояние на растителността, а от там и върху естетическите качества на градския ландшафт и неговото визуално възприемане.

Сериозен е проблемът с недостатъчните площи при засаждане в настилка на единични дървета покрай улици и булеварди. Проблемите са свързани с недостатъчно място за развитие на кореновата система; „прегриване“ през горещите месеци поради нагряването на тъмните асфалтови настилки в непосредствена близост; влошаване на почвените условия поради третиране на пътищата с препарати против замръзване; неправилни резитби и други.

Като проблем може да се отбележи и липсата на достъп до актуални данни за всички публичните пространства, стопанисвани от Дирекция „Зелена система“ –

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

местоположение, вид територия, площ, видове растителност, състояние. Дигитализирането на базата данни на Дирекция „Зелена система“ би било от голяма полза за бъдеща експертна дейност, планиране и опазване на зелената система на СО.

Препоръки

- Да се актуализира и допълни електронната система - регистър на различните видове зелени площи, попадащи в ОУП на СО, както и да се прецизират площите им.
- Да се продължи работата Регистъра на зелените площи и регистър на картотекираната растителност“ (<https://ropkr.sofia.bg/>), актуализирайки и допълвайки информацията в него.
- Да се направи цялостна и единна оценка на видовете дълготрайна растителност и нейното състояние;
- Да се извършва мониторинг на състоянието на растителността в междублоковите и вътрешнокварталните пространства.
- Тематичните паркове на София са от стратегическо значение за СО. Необходимо е създаване на центрове за управление и информация, както и да се работи с населението и различни организации с цел популяризирането на обектите за отдых и събиране на нови и креативни решения.
- Планиране и изграждане на нови паркове за широко обществено ползване.

8. Радиационна обстановка и влияние от нейонизиращи лъчения

Националната инфраструктура за осигуряване на *радиационна защита* е създадена и се поддържа в съответствие с Европейското законодателство и препоръките в тази област на Международната агенция за атомна енергия и Международната комисия по радиационна защита.

Дейностите в обектите с източници на йонизиращи лъчения (ИЙЛ) се извършват въз основа на утвърдени писмени процедури, съобразно издадените от Агенцията за ядрено регулиране лицензии и разрешения, с което са определени изискванията и условията за поддържане на високо ниво на безопасност. В обектите с ИЙЛ се поддържа вътрешна организация за своевременно изпълнение и контрол по отчитане на условията от лицензиите и разрешенията.

Резултатите от радиационния мониторинг на околната среда доказват, че естественият радиационен фон в страната не е повлиян от експлоатацията на ядрените

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

съоръжения и обектите с ИЙЛ. При изпълнение на дейностите не са констатирани недопустими въздействия върху промишлената площадка и околната среда.

Индивидуалните и колективните дози от професионално облъчване се поддържат толкова ниски, колкото е разумно постижимо в съответствие с принципа ALARA („As Low As Reasonably Achievable“). Дозовото натоварване на персонала е поддържано на равнище под дозовите предели за професионално облъчване и не е регистрирано превишаване на годишната граница на дозата. Средната годишна индивидуална ефективна доза от облъчването на българското население, дължащо се на естествени източници, е около 2,3 mSv (сумарно външно и вътрешно фоново облъчване). Надфоновото облъчване на българското население от техногенни източници е по-малко от 1% от облъчването, дължащо се на естествения радиационен фон. Мониторингът и контролът на нивата на радиационния фон са от съществено значение за опазване здравето на хората.

По отношение на нейонизиращите лъчения, електронната информационна система за източниците на електромагнитни полета (ЕМП) съдържа информация само за базовите станции за мобилна комуникация и за радио и ТВ излъчватели в страната, включително в гр. София. От данните става ясно, че наднормени стойности на ЕМП се установяват при не повече от 3% от всички излъчватели, като след измерване се предприемат мерки за намаляване на излъчването поле и експозицията на населението.

Тrafoпостовите в жилищните сгради създават магнитно поле при определен тип на монтаж – приземен или пристроен тип трансформатор, като магнитната индукция е в границите на Европейската препоръка 1999/519/ЕК, която у нас все още не е в сила.

По отношение на облъчването на населението с изкуствени източници на оптично лъчение, основният проблем са козметичните центрове и тези за придобиване на тен, които създават сериозен риск за възникване на различни видове рак на кожата и за част от които не се спазват изискванията на нормативната база, а за други все още няма съответни нормативни изисквания за ползване.

Препоръки

- За намаляване на облъчването с ЕМП на населението е необходимо промяна на законодателството в страната с въвеждане на европейските препоръки и практики чрез Препоръка 1999/519/ЕК, както и спазването на изискванията за контрол на обектите по отношение на електромагнитното излъчване.

- По отношение на оптичните лъчения, Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“ и Столичната регионална здравна инспекция трябва да поемат задълженията си за контрол на обектите, използващи източници на такива лъчения. За

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

целта е необходимо те да преминат на обучение по цитираната наредба и по изискванията за контрол. Едновременно с това е необходимо спешно въвеждане на ограничения за ползване на солариуми и съответни изисквания за прилагане на подобни източници за придобиване на тен, чрез разработване на изисквания към компетентността персонала, който инструктира гражданите, към помещенията, времето за прилагане на процедури, изготвянето на листовки с инструкции и др. .

9. Стратегия и План за адаптация към климатичните промени на Столична община

Столична община има действаща Стратегия за адаптация към климатичните промени, приета с Решение на Столичен общински съвет от 2017 г. Основава се на изпълнение на ангажиментите на Общината, поети през 2015 г. с присъединяването ѝ към глобалната инициатива „Пакт на кметовете“ (Compact of Mayors) осъществявана в партньорство с Генералния секретар на ООН и кметовете на гр. Рио де Жанейро, гр. Париж, гр. Суел и други, за намаляване на емисиите на парникови газове, за проследяване на прогреса и за подготовка за справяне с последствията от климатичните промени.

С Решение № 265 от 06.06.2019 г. е приет и План за адаптация към климатичните промени за Столична община (2019 - 2025 г.), неразделна част от Стратегия за адаптация към климатичните промени на Столична община.

Препоръки

- Изпълнение на мерките, посочени в стратегическите документи, основани на посочените основни направления за адаптация.
- Стратегията и Планът периодично да се ревизират, актуализират и надграждат, за да изпълнят целта си.

10. Ограничаване популацията на безстопанствените кучета и осъществяване на контрол върху собствениците на домашни кучета

В началото на 2008 г. влиза в сила първият български закон за защита на животните. В глава V са включени мерките за овладяване на популацията на безстопанствените животни, основани на метода „кастрирай, ваксинирай и върни“ и съпътствани от строг контрол върху домашните кучета като единствен ефективен подход за трайното решаване на проблема. Опирайки се на тези принципи, Столична община (СО) постига явна тенденция за намаляване броя на уличните кучета в столицата – от 11124 през 2007 г. до 3589 през 2018 г. или намаляване на броя с 67.7%.

Районите с най-висока популация са в периферията на столицата, защото често там се изоставят вече нежелани домашни любимци, техните потомства, както и

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

навлизат животни от съседни общини.

Общината има приета „Програма за овладяване на популацията на безстопанствените кучета, 2012 - 2016 г.“ (Решение № 224 от 10.05.2012 година на СОС). С Решение № 38/08.02.2018 г. на СОС е продължено изпълняването на точка VI (Мерки по изпълнение на целите) за срок до приемането от Министерски съвет на Национална програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България и последващо приемане на общинска програма за изпълнение на Националната програма. На заседание от 13.03.2019 г., Министерски съвет приема Национална програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на България. Съгласно чл. 40, ал. 2 от Закона за защита на животните, предстои Министерът на земеделието, храните и горите да издаде наредба за прилагане на националната програма и за процедурите по нейното изпълнение, механизма на финансиране и отчетност. Тогава ще са налични условията СО да приеме нова „Програма за овладяване на популацията на безстопанствените кучета“ с мерки, кореспондиращи с изпълнението на Националната програма и план за действие.

Препоръки

- След като Министерът на земеделието, храните и горите издаде Наредба за прилагане на националната програма и за процедурите по нейното изпълнение, механизма на финансиране и отчетност, СО да разработи и приеме Общинска програма за изпълнение на Националната програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета и план за действие, съгласно Закона за защита на животните.

УПРАВЛЕНСКА СТРУКТУРА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА В КОНТЕКСТА НА ВЪПРОСИТЕ ПО ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

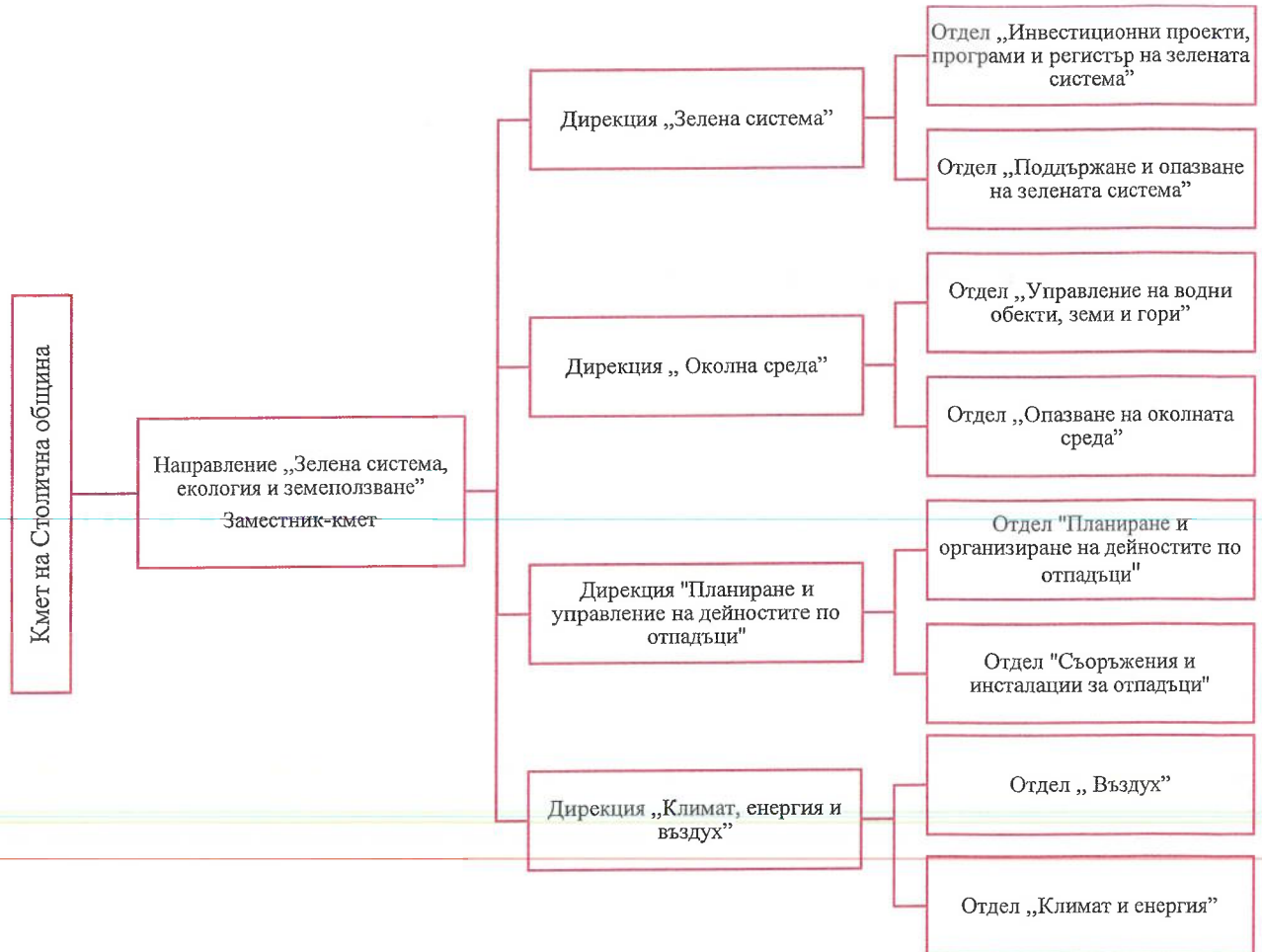
Съгласно *Закона за местното самоуправление и местната администрация* /ЗМСМА/ Столична община (СО) е административно-териториална единица, която има и статут на област.

СО е юридическо лице със своя собственост (публична и частна) и свой бюджет. Орган на изпълнителната власт в Общината е нейният кмет, а орган на местното самоуправление е Общинският съвет. Към Столичен общински съвет е сформирана ~~Комисия по опазване на околната среда, земеделие и гори.~~

Общинската администрация е структурирана по функционални и отраслови управления и отдели, ръководени по направления от избрани от Столичния общински съвет по предложение на кмета заместник-кметове. Звената с предмет на дейност въпроси, пряко свързани с опазването на околната среда в Столична общинска

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

администрация (СОА), са 4 дирекции („Зелена система“, „Околна среда“, „Управление на отпадъците и контролни дейности“, „Климат, енергия и въздух“), част от структурата на Направление „Зелена система, екология и земеползване“ (*Фигура № 1*)

Фигура № 1 Органограма - структура на звената в Столична общинска администрация с предмет на дейност въпроси по опазване на околната среда

От направения подробен анализ на управленската структура на Общината в контекста на въпросите по опазване на околната среда (*Приложение II*), могат да се направят следните заключения:

- Броят на служителите в звената от Направление „Зелена система, екология и земеползване“ е достатъчен за изпълнение на възложените функции. Не се наблюдават проблеми, свързани с текучество или затруднения при набиране на персонал.

- Квалификацията на служителите е много добра. СО разполага с достатъчен брой служители с висока професионална квалификация, които осигуряват екологосъобразното управление на околната среда.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

- Определените функции на четирите дирекции към Направление „Зелена система, екология и земеползване“ са обезпечени с функциите на съставните отдели, като функциите на тези отдели са ясно разграничени.

- Столична община има добре разработена нормативна база в областта на околната среда.

За оптималното изпълнение на своите задачи в разглежданата област, СО си сътрудничи със съседни общини, регионални органи на централни ведомства от компетенциите, на които са въпроси по опазване на околната среда, бизнеса и НПО. Обменът на документи с други административни органи, юридическите лица и общинските предприятия се осъществява по електронен път чрез Системата за електронен обмен на съобщения.

По инициатива на Столична община, през 2010 г. е създадено регионално сдружение на общините „Център“. В него освен СО, участват и десет общини намиращи се около София - Костинброд, Своге, Ботевград, Горна Малина, Радомир, Елин Пелин, Ихтиман, Самоков, Перник.

За реализацията на комуникационните и други цели, заложи в проектите, Столична община си партнира с различни организации, включително представители на бизнеса. Общината разполага с добре структурирана система за информиране на обществеността, с ясно идентифицирани целеви групи. За информиране на обществеността общината използва разнообразни подходи и механизми – профили в социалните мрежи, интернет адрес, информационни табла за качеството на атмосферния въздух и радиационния фон, целеви кампании, работа с медии, разпространение на информационни материали и други.

СО има изградена система за наблюдение и контрол на качеството на околната среда, включително:

- Качеството на атмосферния въздух - 6 автоматични пункта, включени в Националната система за мониторинг на околната среда на МОСВ;

- Автоматизирана информационна система за радиационен мониторинг и ранно предупреждение на гражданите – базирана на „Дозиметър за фотонно лъчение за околна среда тип РИТ-1 „Катрин“.

Препоръки

• Необходимо е полагане на съвместни усилия и сътрудничество между Столична община и съседните ѝ общини за справяне с някои проблеми, като подобряване КАВ, овладяване популацията на безстопанствените кучета и др.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

Възможна отправна точка в тази насока е възстановяване на дейностите на Сдружение на общините „Център“.

- Необходим е засилен контрол и по-добра координация от страна на Столична община с другите ведомства (СРЗИ, МВР и др.) по отношение на допусканите нарушения.
- Да се възложат функции във връзка с поддържане на автоматизираната информационна система „Управление на отпадъците и контролни дейности“.
- Провеждане на информационни кампании и повишаване на знанията и ангажираността на обществото по въпросите за опазване на околната среда.
- Да се осигури достъп до събраната информация от едни звена за ползване от други звена, което ще увеличи ефикасността в процеса на управление на отпадъците.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

УСЛУГИ, ПРЕДОСТАВЯНИ ОТ ОБЩИНАТА И НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА, СВЪРЗАНИ С ОПАЗВАНЕ ПА ОКОЛНАТА СРЕДА

Услуги предоставяни от Общината и на територията на общината, свързани с опазване на околната среда, са:

Третиране на отпадъците. Дейностите, свързани с третиране на отпадъците, се осъществяват от ОП „Столично предприятие за третиране на отпадъците“. В резултат на внедрената цялостна „Интегрирана система от съоръжения за третиране на битовите отпадъци“, депонирането на битовите отпадъци в Столична община намалява от 100% на 16% само за 10 години (2007 – 2017 г.). През 2017 г. чрез организираните системи от общината са събрани и обработени 480563 t отпадъци, като 84% от тях се рециклират и оползотворяват, в това число и загубите от процесите на механо-биологично третиране.

Водоснабдяване, канализация и пречистване на отпадъчните води. Като дружество-концесионер, „Софийска вода“ АД осигурява тези услуги на територията на СО, по силата на 25-годишен концесионен договор от 2000 г.. В момента участието в акционерното дружество е разпределено между Столична община (25% от акциите) и „Юнайтид Ютилитис“/ЕБВР (останалите 75% от акциите). Контролът по изпълнение на договора се извършва от специализирано звено в структурата на Столична община.

Водопроводната мрежа, обслужва почти 100% от населението на СО. Водопроводната мрежа в централната градска част е силно амортизирана и се нуждае от реконструкция. Загубите на вода са в размер на 61,10 %, съгласно Годишен доклад и сравнителен анализ на състоянието на ВиК сектора в Република България за 2019 г.⁶

Канализационната система в Столична община е частично изградена и обслужва около 70% от населението. Техническото състояние на канализационната мрежа е сравнително добро, в централната част на града е с малка проводимост и подлежи на реконструкция.

Градската пречиствателна станция за отпадъчни води /ГПСОВ/ „Кубратово“ е основен приемник на отпадъчните води от град София. ГПСОВ „Кубратово“ позволява поемането на допълнителни количества отпадъчни води и задоволява нуждите на София.

Озеленяване в населените места.

Услуги, предоставяни от Столична община, свързани с озеленяването на населените места, се извършват основно от дирекция „Зелена система“ и Отдел „Благоустройствени дейности и публични пространства“ (БДПП) към Направление

⁶ https://www.dker.bg/uploads/documents/vik/prot_257_20.pdf

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

„Архитектура и благоустройство“ на СО. Дирекция „Зелена система“ издава разрешение за кастрене и премахване на растителност в общински терени при ново строителство; изготвя експертни оценки на дървесна и храстова растителност: до 5 бр. дървета; до 10 бр. дървета; над 10 бр. дървета; издава разрешителни за провеждане на мероприятия с търговска цел, фирмени мероприятия, и др., на терени - публична общинска собственост; издава разрешение за провеждане на държавни, обществени, благотворителни и мероприятия по Закона за събранията, митингите и манифестациите, както и за заснемане на студентски филми по учебна програма и др.

Отдел „Благоустройствени дейности и публични пространства“ издава разрешение за преместване на растителност в общински терени при ново строителство; съгласува или дава становище по издаване на виза за проектиране; заверява растителност на основание чл. 19 от *Закона за устройство и застрояване на Столичната община* и др..

Общината подкрепя и стимулира проекти за озеленяване и изграждане, подмяна или естетизация на елементите на парковото обзавеждане в зелените площи общинска собственост. Програма „Зелена София“ подпомага подобряване условията за живот и отдих, чрез благоустрояване, усвояване и използване на прилежащи територии и околни пространства в жилищните квартали. Подпомага гражданското общество в реализацията на проекти, целящи да подобрят състоянието на зелената система на територията на Столична община. По програмата през 2018 г. са одобрени 177 проекта, 125 бр. през 2017 г. и 121 бр. през 2016 г.

Чистота в населените места. Поддържането и опазването на чистотата на територията на СО се извършва от фирми, с които кметът на СО е сключил договори съгласно *Наредбата за управление на отпадъците и поддържане и опазване на чистотата на територията на Столична община* (Приета от СОС с Решение № 364 по Протокол № 84 от 25.06.2015 г., изм. и доп. – Решение № 759 по Протокол № 44 от 23.11.2017 г.).

Услуги, предоставяни от СО, свързани с използване на минералните води на територията на общината, се изпълняват от отдел „Благоустройствени дейности и публични пространства“ (сектор „Минерални води“) към дирекция „Териториално планиране“ на Направление „Архитектура и градоустройство“ (НАГ), включително провеждане на процедурите по издаване на нови разрешителни от Кмета на СО за водовземане от минерални води и за продължаване срока на действие на стари разрешителни. НАГ-СО упражнява контрол по тяхното изпълнение.

Столична община предоставя и други услуги, свързани с опазване на околната среда на своята територия във връзка с изпълнението на проекти, инициативи и други.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

Столична община не е картирала *екосистемните си услуги* и не е определена нуждата на столичани от тези услуги.

Препоръки

- Да се повиши информираността на населението за превантивните мерки за намаляване на количествата на генерираните отпадъци.
- Да се разработят програми и да се прилагат добри практики за минимизиране на отпадъците от храни.
- Изграждане и/или реконструкция на канализационните системи в някои населени места.
- Изграждане на локални пречиствателни, съгласно ОУП на общината.
- Намаляване на течовете от канализационната мрежа и подобряване ефективността на отвеждане на отпадъчните води.
- Намаляване загубите по водопроводната мрежа.
- Провеждане на кампании за разумно използване на питейната вода.
- До 2020 г. всяка страна-членка на ЕС следва да включи в системите си за отчет и докладване екосистемните услуги. В изпълнение на тези ангажименти Столична община следва да картира и остойности екосистемните услуги и да ги интегрира в отчетите си.
- СО да продължи изпълнението на Програма „Зелена София“.

ФИНАНСОВ АНАЛИЗ НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА

Анализът на бюджетните данни за периода от 2015 г. до 2017 г. показва, че съотношенията между основните раздели са стабилни в годините. Сумите на разделите „Приходи, помощи и дарения“ и „Разходи“ се увеличават, но относителното увеличение в раздел приходи е значително по-високо, отколкото в раздел „Разходи“.

Основният произход на повишението на приходите е ~~перо дивиденди и дялови участия~~, както и увеличаване на приходите от данъци, осигурителни вноски и приравнени на тях приходи. Приходите, в т.ч. свързани с околната среда, в отчета за м. септември, 2018 г. са по-високи отколкото за същия период на предходната година. ~~Спрямо цялостните общински приходи по чл. 45, ал. 1, т. 1 от Закона за публичните финанси /ЗПФ/ (без §46, §47 и §48) тяхното съотношение е стабилно и се очаква да остане такова и текущата финансова година.~~

Столична община (СО) реализира едни от най-високите приходи от такса битови отпадъци на 1 жител в страната. Общината прави и едни от най-високите разходи на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

тон отпадъци, което е свързано с изпълнението на изискванията за предварителното третиране на отпадъците и с развитието на различните системи за разделно събиране на отпадъци. Средната такса на глава на населението в СО е значително по-висока от средната за страната. Приходите от такси са достатъчни да покрият разходите по извършването на същите дейности. Също така, приходите от услугите, свързани с управление на водите в СО, надвишават разходите за същите.

Препоръки

- Въвеждане на мерки, които да осигурят стабилността на отношенията между разделите в баланса. Допълнително, тези мерки може да се фокусират и върху намаляване на основната група разходи „Текущи нелихвени разходи“, както и да се анализира перо дивиденди и дялови участия.
- Да се приложат мерки за увеличаване събираемостта на приходите от такси за битови отпадъци.
- Заради нивото на приходи спрямо нивото на разходи за дейността, се препоръчва допълнителен анализ на нивото на такси, събирани от физически лица (граждани), като се вземе предвид разликата между тези в Столична община и за страната.
- Не се предоставят конкретни препоръки за „Софийска вода“ АД, поради добрия финансов резултат. Препоръчва се Столична община да прецени дали таксите за издаване на разрешително за водовземане и таксите за водовземане от находищата на минерална вода са в оптимален размер.

ДЕМОГРАФСКО СЪСТОЯНИЕ НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА, ПО РАЙОНИ, В КОНТЕКСТА НА ВЪПРОСИТЕ ПО ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Броят на населението на Столична община (СО) динамично нараства. Към 31.12.2017 г. в СО живеят 1 325 429 души (635 040 мъже и 690 389 жени). Това показва, че 18.8% от цялото население на България е съсредоточено в тази община, чиято територия е 1,2 % от територията на страната. Естественият прираст, макар и отрицателен е три пъти по-висок от средните данни за страната и през последните години показва трайна тенденция на подобряване.

Към 31.12.2017 г. 95,54 % от населението на СО живее в градовете (93,44 % в гр. София), а останалите 4,46 % в селата. Обезлюдени села на територията на общината няма.

Разпределението на населението по райони е неравномерно. От една страна има пренаселени райони като Люлин, Младост, централната градска част, а от друга,

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

райони с относително малко население (Банкя, Кремиковци и др.). По-малко населените места и райони на СО, представляват перспективни места за развитие на жилищна, стопанска и културна инфраструктура в общината, което ще подпомогне ограничаването и намаляването на екологичните проблеми.

Възрастовата структура на населението на Столична община е по-благоприятна в сравнение със средните данни за страната. Намаляването на естественият прираст е почти три пъти по-малко от това за страната. Тези различия са в резултат главно на по-големите коефициенти на смъртност сред населението на цялата страна, докато разликите в коефициентите на раждаемост са по-малки.

По-доброто демографско състояние на населението в СО, сравнено със положението в останала част от страната, може да се обясни с по-добрия социално-икономически статус и достъпността и качеството на медицинското обслужване.

Чистата околна среда е от основна важност за човешкото здраве и благополучие. Повишените нива на средногодишните концентрации на ФПЧ_{10} дават основание да се приеме, че хроничното им въздействие ще окаже неблагоприятен здравен ефект върху горните дихателни пътища и белите дробове. Превिшаването на средноденоношните концентрации на ФПЧ_{10} е рисков фактор за повишаване честота на общата смъртност и честотата на острият сърдечно-съдови реакции, като стенокардия, остър инфаркт на миокарда.

Превишаването на средногодишната концентрация на ПАВ допринася за повишаване на експозиционните нива с някои канцерогени и повишава риска на отдалеченият им ефект върху човешкото здраве.

Препоръки

- При взимане на решения, които биха повлияли върху качеството на околната среда, да се има предвид дългосрочната тенденция на увеличаване на населението на Столична община, следствие на миграция/механичен прираст.
- Да се предприемат мерки за намаляване на вътрешната миграция в областта чрез развитие на малките населени места, насърчаване развитието на структурнообразуващи обекти, учебни, лечебни и културни центрове.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

ПРОЕКТ НА ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА
ОКОЛНАТА СРЕДА ДО 2027 Г.

**ЧАСТ III. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ
СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ
/SWOT/**

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

**III. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ,
ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ /SWOT/**

На основата на направените подробни анализи (*Приложение II*) и на основните изводи и препоръки към тях (Част II), е направена взаимнообвързана оценка на вътрешните за Столична община силни и слаби страни, както и на външните за общината възможности и заплахи.

SWOT-анализът изхожда от идеята за разделянето на обекта на стратегически анализ от средата, в която той функционира. Обектът на стратегически анализ (Столична община) е разгледан откъм неговите „силни“ и „слаби страни“. Средата, в която функционира обектът на стратегически анализ, се диференцира на „възможности“ и „заплахи“.

Целта на този анализ е да оцени кои направления от дейностите по опазване на околната среда в Столична община са най-ефективни, в кои може да се постигне най-добър успех и хармонично развитие чрез използване на силните страни и благоприятните възможности на външната среда, както и чрез преодоляване или намаляване на действието на слабите страни и външните заплахи.

При използване на цялата налична информация за съществуващото състояние и тенденциите по компоненти и фактори на околната среда, са изведени основни аспекти на силните и слабите страни на общината по отношение на опазване на околната среда, както и на възможностите и заплахите от страна на средата, които са представени в

Таблица № 1.

Между четирите квадранта съществуват определени зависимости. Връзката между силните страни и възможностите дава представа за лостовете на развитие. Връзката между слабите страни и заплахите формира основните проблеми на развитие. Връзката между силните страни и заплахите определя рисковете на развитие, а връзката между слабите страни и възможностите извежда ограниченията на развитие.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА І... Столична община до 2027 г.

Таблица № 1 Основни характеристики на управлението на компонентите и факторите на околната среда на Столична община,
представени като силни и слаби страни, възможности и заплахи

Силни страни		Слаби страни
Общи		
- Добро стратегическо местоположение. - Близост до институциите на централната държавна администрация. - Значителен административен капацитет и достатъчен брой служители с висока професионална квалификация. - Изградена структура на „Столичен Инспекторат“. - Многоструктурна и добре балансирана икономика. - Приходите, в т.ч. свързани с околната среда, нарастват. - Направени са значими инвестиции в СО (Интегрираната система за управление на отпадъците, подповяване и модернизация на „Столичния автотранспорт“, изграждане на метрото, разширяване и подобряване на зелената система). - Добре развита транспортна инфраструктура, в т.ч. и летище. - Добре развита транспортна и комуникационна мрежа. - Разработени са и се изпълняват множество стратегически в областта на опазване на околната среда, управление на отпадъците, качество на атмосферния въздух и др. - Наличие на систематизирана и актуална информация за състоянието на околната среда, както и публичен достъп до нея. - СО осигурява възможности за участие на обществеността в процеса на вземане на решения по изготвяне на планове, програми и инвестиционни предложения, свързани с управлението на околната среда. - Добро партньорство с институциите с отношение към опазване на околната среда. - Липса на крупни индустриални замърсители.		- Неяснота за неусвоените от заложените в бюджета средства по дейности: „Управление, контрол и регулиране на дейностите по опазване на околната среда“ (65%); „Управление на дейностите по отпадъците“ (75%); „Озеленяване“ (87.7%). - Отчетени загуби на част от дружествата, които са със 100% дялово участие на Столична община. - Недостатъчна стабилност на отношенията между разделите във финансовия баланс на СО. - Увеличение на основната група разходи „Текущи нелихвени разходи“. - Липсва единна система за събиране и управление на данни по отделните компоненти на околната среда на общинско ниво. - Недостатъчно добро структуриране и систематизиране на много големия набор от данни, които общинската администрация събира. - Недостатъчно интегриране на политиките за околна среда в другите местни политики и стратегически документи. - Повишаване на автомобилния трафик в столицата. Увеличаване на трафика на личния автомобилен транспорт.
Климат и атмосферен въздух		
- Установени са основните замърсители на въздуха – PM_{10}, $PM_{2.5}$ и ПАВ и техните източници. - Добре развита транспортна инфраструктура, осигуряваща бърза транспортна		- Недоизградена транспортна инфраструктура (липса на връзка на южна дъга по Околовръстен път с източната и др., бул. „Цар Борис III“ и бул. „Горнобански път“ - Наличие на урбанизирани територии без изградена централна топлопреносна или

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

достъпност до различни дестинации. - Изграден е втори метро диаметър и първи етап на трети метро диаметър. Изградена северна скоростна тангента. - Превенция на градския трафик чрез: ✓ изнасяне на трафика по околновръстни пътища; ✓ създаване и прилагане на паркинги и различни ценови схеми. - Оползотворяване на местния потенциал на възобновяеми енергийни източници. - Добре развита централна топлопреносна мрежа. - Развита газопроводна мрежа. - Развитие на транспорта и на алтернативните начини на мобилност, чрез: - оптимизиране на обществен транспорт; - развитие на велосипедния транспорт. - Приета Стратегия за адаптация към климатичните промени на Столична община (2017 г.)	газопроводна мрежа. - Наличие на подходящи условия за мощни радиационни инверсии и образуване на мъгли. - Недостиг на бюджетни финансови средства за изпълнение на плановите за действие към Програмата за управление качеството на атмосферния въздух на територията на Столична община.
Води - „Софийска вода“ АД има добър финансов резултат. - Наличие на достатъчно водни ресурси и осигурено водоснабдяване на почти всички населени места от общината. - Изградена ППСОВ. - Наличие на минерални води, между които лечебни термоминерални и питейни минерализирани води. - Добра защитеност и слаба уязвимост от замърсяване и изтощаване на минералните води, свързано с дълбокото им залегане и голямата продължителност на водообменно-репродуктивния цикъл.	- Неэффективно използване на водните ресурси. - Лошо състояние на техническата инфраструктура, свързана с ползването на минералните води. - Лошо санитарно-хигиенно състояние на минералните водоизточници. - Неизползван потенциал на минералните води за здраве, рекреация, геотермална енергия и СПА-туризъм. - Натоварени с точкови и дифузни източници повърхностни води на р. Искър и нейните притоци на територията на СО. - Недоизградени и немодернизирани водопроводни и канализационни системи. - Нерагламентирано заустване на битови и промишлени води във водните обекти, изхвърляне на битови и строителни отпадъци в коритата на реките и деретата. - Застояване в заливаемите зони на водни обекти и изхвърляне на нерагламентирано разрушаване на съществуващи съоръжения. - Част от изградените хидротехнически и хидромелиоративни съоръжения, са в лошо техническо състояние.
Управление на отпадъците и чистота в населените места - СО реализира едни от най-високите приходи от такса битови отпадъци на жител в страната. Приходите от такса битови отпадъци покриват напълно разходите за дейността. - СО разполага с добре структурирана система за информиране на	- Нормата на натрупване на битови отпадъци в СО се увеличава, като положителната тенденция стойностите на нормата да са под средноевропейските стойности в последните години не се запазва. - Липсва целенасочено проучване относно морфологичния състав и източници на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

обществеността относно различните потоци отпадъци. - Разработената „Програма за управление на отпадъците на СО за периода 2015 – 2020 г.“ допринася за подобряване на управлението на отпадъците на общинско ниво и за изпълнението на националните цели и политики в областта на управлението на отпадъците. - Общината прилага принципа „Разширена отговорност на производителя“ за масово разпространени отпадъци (МРО) чрез сключване на договори за сътрудничество с организации по оползотворяване на МРО. - На територията на СО е създадена добра организация и силна основа по отношение на изграждането на системи за разделно събиране на всички видове битови отпадъци. - На територията на общината се отчита положителна тенденция на намаляване на депонираните количества отпадъци. - Столична община е част от „Националната система за разделно събиране на опасни отпадъци, образувани от домакинствата“, с което обезпечавя тяхното екологосъобразно управление. - Столична община е предприела всички необходими действия за закриване, рекултивация, следексплоатационни грижи и мониторинг на общинските депа за отпадъци с преустановена експлоатация. - Общината е въвела в експлоатация първите в страната инсталации за оползотворяване на метана от депата за отпадъци с преустановена експлоатация за производство на енергия в изпълнение на общинската и националните политики за намаляване на емисиите на парникови газове. - Значителен дял от образуваните утайки на територията на общината се оползотворява в земеделието след изпитване в акредитирана лаборатория, като СО е една от водещите общини на национално ниво в тази област. - СО оползотворява биогаса от утайките за производство на енергия за задоволяване на нуждите на ГПСОВ в модерна когенерационна инсталация. - Преминването към нови схеми за определяне на такса битови отпадъци, което ще доведе до прилагане на принципа „Замърсителят плаща“.	генериране на строителните отпадъци. - Липса на целенасочени мерки и стимули, които да допринесат за предотвратяване образуването на отпадъци.
Почви, зелени площи в населените места, биологично разнообразие и екологична мрежа - Добре проучени типове почви и разпространението им на територията на СО. - Почвени ресурси, позволяващи развитие на земеделие (в т.ч. и биоземеделие) и алтернативно земеделие. - Зелената система в централната градска част на гр. София е добре изградена. Улично и булевардно озеленяване, оформени паркове и градини, наличие на зелени	- Висок процент на физически унищожени и запечатани почви (особено в градския район). - Наличие на невъзстановени територии, нарушени и замърсени от минали добивни и производствени дейности. - Лошо състояние на зоологическата градина в гр. София, вкл. на спасителния

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

площи.	център към нея.
- Действащи проекти и програми, които подобряват състоянието на зелените площи и парково обзавеждане общинска собственост в СО. - Привличане на гражданското участие в процеса на подобряване състоянието на зелените площи, посредством програмата „Зелена София“. - Наличие на зоологическа градина в гр. София, която освен отглеждане и размножаване на животни от световната и българската фауна, на редки и застрашени видове животни и представяне им в среда, близка до естествената осяществява и функции на спасителен център за пострадали диви животни и разпространява природозащитни и екологични послания и знания, утвърдени екологични практики за дивата природа, насочени към жителите на урбанизирания град; - Наличие на естествени местообитания на територията на СО и в близост до населените места, даващи възможност за ефективна почивка и рекреация на населението. - Богато биологично разнообразие. - Добре изградена екологична мрежа от защитени зони и защитени територии. - Привличане на гражданите в опазването на околната среда чрез залесителните мероприятия към инициативата „Новата гора на София“ и др.	- Недостатъчна степен на благоустрояване и озеленяване на крайните квартали. - Нисък процент на зелените площи за широко обществено ползване в строителните граници на гр. София. - Липсва цялостна и единна оценка на видовете дълготрайна растителност и нейното състояние. - Липса на План за управление на ПП Витоша; - Загуба на статута на биосферен резерват на „Бистришко бранище“; - Липса на заповеди за обявяване, вкл. посочване на съответните забрани, (ЗЗ BG0001307 „Плана“ и ЗЗ BG00000301 „Черни рид“); - Нереализирани паркове – 75 % от заложените в ОУП паркове и градини не са реализирани; - Застаряване на уличните дървета – основна част от дърветата са сядени 50-те и 80-те години на 20 век, и трябва да бъдат постепенно подменени; - Застроената част на София е силно обезлесена - едва 9% от дърветата в СО са в застроената част на града.
Вредни физични фактори	
- Разработена е стратегическа карта за шум (СКШ), която периодично (на 5 год.) се актуализира. Тя предоставя актуална информация за състоянието на акустичната среда, на територията на СО. - СКШ дава възможност за определяне на критичните зони с най- голямо шумово натоварване и определяне на приоритетните мерки, относно източниците на шум и обектите на въздействие. - Разработен е План за действие към СКШ, който периодично (на 5 год.) се актуализира. Мерките, заложиени в Плана за действие са комплексни и обхващат всички направления (териториално- планировъчни, строително- акустични, организационни и др.). - В СКШ се отчитат данните от други системи за мониторинг на шума (СРЗИ, РИОСВ, Летище София). - Действащи международни и национални закони и други нормативни документи, регламентиращи действията на различни органи и ведомства при радиационна авария. - Създадена тясна връзка между ведомства и организации, вкл. СО, за съвместни действия по отношение на защитата на населението.	- Не е постигнато значително и трайно понижаване на шумовите нива около силно натоварените улици. - Избраните пунктове за мониторинг на шума от транспортните средства не е адекватен за настоящото натоварване с транспортни средства. - Недостатъчен контрол и координация между отговорните органи, относно спазване изискванията на ЗЗШОС и общинските наредби от страна на търговски обекти. - Забавяне на темповете на реализация на предвидените мерки. - Действащата нормативна база по отношение на защита на населението от въздействието на ЕМП не включва европейските изисквания и практики. - Няма контрол на източниците на оптични полихроматични лъчения и лазерни лъчения, както и на тяхното приложение в козметиката, медицината, индустрията, бита. - Качеството на контрола на нейонизиращите лъчения не е на необходимото ниво. - Указанията на МЗ за извършване на мониторинг на стойностите на ЕМП трябва да бъдат актуализирани.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

- Разработени критерии за оценка на радиационното замърсяване, както и за оценка на индивидуалната и колективна доза на населението. - Действащи системи за мониторинг на атмосферното радиационно замърсяване, както и за оценка на персонала и пациентите при медицинско обслужване. - Наличие на стратегия на СО за действие при радиационни аварии. - Намалено излъчване от индустриални обекти в района на СО, поради закриване на рудници в близост, както и на други промишлени замърсители. - Разработена система за обучение и сертифициране на работещи с йонизиращи лъчения. - Действаща електронна информационна система за източниците на ЕМП в населените места, управлявана от НЦОЗА (Министерство на здравеопазването /МЗ/). - Разработени и действащи „Указания“ на МЗ, по които СРЗИ извършва мониторинг на източниците на ЕМП, както и периодични измервания в определени пунктове в столицата (на 10% от източниците и на тези, намиращи се в близост до училища, детски градини, болници и др. подобни) - Въведена нормативна база за защита на работещите от въздействието на ЕМП, съгласно изискванията на европейското законодателство.	- Европейското законодателство за защита на работещите, транспонирано у нас като наредба, не се прилага адекватно в практиката.
Безопасностни кучета - Приета програма за овладяване популацията на безопасностните кучета на територията на Столична община 2012-2016 г. с продължени мерки по изпълнение на целите за срок до приемането от Министерски съвет на Национална програма за овладяване популацията на безопасностните кучета на територията на Р. България и последващо приемане на общинска програма за изпълнение на Националната програма. - Съвместна работа с НПО сектора (фондации, „Четири лапи“) при овладяването на безопасностните кучета. Тенденция за значително намаляване на броя на скитащите кучета. - Висок процент на определените като кастрирани безопасностни кучета. - Най-големият приют за безопасностни кучета на територията на страната. - Действащи общо три общински приюта за безопасностни кучета с общ капацитет 1724 места за настаняване. - ОП „Екоравновесие“ всяка година провежда мащабни информационни кампании, насърчаващи осигуряването на безопасностни кучета от общински приюти и популяризиращи ползите от кастрация на домашните кучета.	- Недостатъчен контрол върху собствениците на домашни кучета, несъбиране на дължимата годишна такса за притежаване на домашен любимец.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

Възможности		Заплахи
Общи		
- Интегриране на нискоемисионни зони за подобряване качеството на атмосферния въздух. - Доразвиване на рекреационния туризъм в СО. - Формиране на екологосъобразно поведение и навици сред населението. - Създаване на комуникационна платформа за ангажиране на гражданите по въпросите за опазване на околната среда. - Повишаване на прозрачността при отчитане изпълнението на мерки и дейности, произтичащи от нормативните и стратегическите документи. - Продължаване на добрата практика за прилагане на мерки за повишаване на квалификацията на служителите на СО, чиято дейност е свързана с опазване на околната среда, чрез изготвяне на планове за специализирани обучения в Института по публична администрация и чрез обучение по други проекти и програми. - Условия за развитие на европейско и транснационално сътрудничество в областта на усъвършенстване на административния капацитет чрез трансфер на иновации, обмен и прилагане на добри практики със съседни общини и транснационално сътрудничество. - Възстановяване на дейностите на регионално сдружение на общините „Център“. Коопериране със съседните общини, а и с останалите общини от Югозападния район на планиране, за справяне с проблемите овладяване на безстопанствените кучета, подобряване качеството на атмосферния въздух и други. - Използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с опазване на околната среда. - Използване на възобновяеми енергийни източници и въвеждане на енергоспестяващи технологии в общинската инфраструктура, вкл. и със средства на ЕС.	- Най-висока тежест на основните местни данъци и такси. - Таксата за битови отпадъци значително превишава средната за страната. - Продължава да се засилва неравенството в разпределението на доходите (коефициент на Джини). Показателите на Столична община са по-високи и отчитат по-голямо неравенство в разпределението на дохода. - Влошаване на квалификацията на бъдещата работна ръка, включително в областта на опазване на околната среда. - Миграция на висококвалифицирани кадри към чужбина. - Глобални климатични промени.	
Климат и атмосферен въздух		
- Дозатраждане на Южна дъга на Околовръстен път. - Ремонт на пътната инфраструктура. - Подобряване на управлението на трафика. - Повишаване на привлекателността на градския транспорт. - Развитие на подходяща инфраструктура, структура и плътност на застрояването с цел намаляване на пътуванията. - Планиране с цел възможности за приложение на съвременни технологии за производство и мрежи за разпределение на енергията, включително съобразяване с възможностите за използване на ВЕИ.	- Недостатъчно усвояване на средства от фондове на ЕС или намаляване на финансирането в резултат налагане на финансови корекции, санкции др. - Продължаваща тенденция за внос на стари автомобили. - Възможен пренос на замърсители от съседни общини. - Изгаряне на твърди горива с лоши характеристики (ниска калоричност и високо тепелно съдържание) и използване на неефективни битови горивни уредби.	

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

- Подходящо разположение, структура и параметри на сградния фонд с цел постигане на енергийна ефективност. - Създаване на условия за развитие на алтернативни форми за мобилност - електромобили, велосипедно и пешеходно придвижване и други. - Разширяване на топло-преносната мрежа на „Топлофикация София“ ЕАД и съответно увеличаване на домакинствата, които се отопляват чрез централното топлиноснабдяване, за сметка на изгаряне на твърди горива. - Разширяване на газопреносната мрежа на газоразпределителното дружество и съответно увеличаване на домакинствата, които се отопляват чрез изгаряне на природен газ, за сметка изгарянето на твърди горива. - Съществуват голям брой финансови програми и схеми за финансиране на изпълнението на предложените мерки. - Създаване на условия за блокиране миграцията на замърсители, отделени от транспорта чрез използване на устойчиви растителни видове. - Създаване на шумо и прахоизолиращи престрации на места със по-силно замърсяване. - Интегриране на адаптацията към климатичните промени на СО (разработена в съответния стратегически документ) в градското планиране, транспортните решения, икономиката и социалния живот.	
Води - Развитие на балнеолечение и балнеотуризм, нарастване количеството на бутилиране на минерална вода за питейни цели, увеличаване количеството на откритите и закрити плувни басейни и къпанни, използване на геотермалната енергия за отопление на обществени сгради и др. - Инвентаризация и въвеждане на система за мониторинг на минералните води. - Разумно усвояване на възобновяемите енергийни източници и провеждане на мероприятия за подобряване на енергийната ефективност. - Използване на градските и околградски водни площи за летен отлех и спорт, свързан с разнообразното използване на водните ресурси. - Използване на дъждовната вода (в автомобилните напр. или за поливни цели). Това би могло да се приложи пилотно за поливането на зелените площи от СО.	- Наводнения в резултат от интензивни валежи, недове поддържани и амортизирани канализационни и други системи за отвеждане на дъждовни води. - Последствия, свързани с глобалните климатични промени. - Урбанизация и разрастване на град София.
Управление на отпадъците и чистота в населените места - Създаване на условия за реализиране на кръгова икономика на общинско ниво в приоритетните области: хранителни продукти и битови хранителни отпадъци; бързооборотни стоки и отпадъци от преработката при промишлено производство на напитки;	- Тенденция за увеличаване на количествата събрани смесени битови отпадъци и тенденция за увеличаване нормата на натрупване. - Тенденция за увеличаване на количествата на образувани отпадъци от ПСОВ.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

опаковки и отпадъци от опаковки; електрическо и електронно оборудване и отпадъци от БЕО; текстилни изделия и отпадъци от текстил; мебели и отпадъци от производство на мебели; строителни отпадъци; автомобили и ИУМПС. - Постигане на националните и европейските количествени цели за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци. - Осигуряване на достъп на събраната информация между всички звена, с оглед повишаване на ефективността на процеса на управление на отпадъците. - Осигуряване на система за набиране на качествена информация (информация, която не се измерва в числа) за управление на отпадъците чрез организиран мониторинг на процесите и съгледни социологически проучвания. - Предприемане на вътрешни правила за управление на информационната система за отпадъците, събрана на текуща база, в които ясно да са разписани задълженията на структурните звена за събиране, обработка и предоставяне на информация в информационната система за отпадъците, както и сроковете съобразно специфичните нормативни и оперативни изисквания. - Възлагане на функция за управление на информационната система за управление на отпадъците на ресорния отдел от Дирекция "Планиране и управление на дейностите по отпадъци". - Организиране от страна на СО на специална секция за отпадъците на интернет страницата на Общината (портал за отпадъци) с цел да се избегне настоящото разпокъсане на информацията в различни интернет сайтове. - Предприемане на мерки за достигане на норма на натрупване на битовите отпадъци, отговаряща на количествените цели по "Отпадъци" на общинско и на национално ниво. - Увеличаване на броя на морфологичните единици при определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци с цел намаляване на количествата отпадъци, характеризирани като „Други“, което ще спомогне за изпълнението на целите в съответствие с приоритетите за управление на отпадъците. - Извършване на специализирано проучване за територията на СО относно генерираните количества, морфологичен състав на битовите отпадъци, източници и количества повторно използвани, рециклирани и оползотворени ОСР на територията на общината, включително отделна информация и за ОСР от ремонтна дейност на домакинствата, които са ангажимент на общината. - Разширяване на модела с използването на подземни контейнери за централните градски части и др. места, където това е необходимо. - Недопускане образуването на нерегламентирани сметища чрез съвременни превантивни мерки за идентифициране и отстраняване.	- Необходимост от значителни инвестиции и оперативни разходи за управление на отпадъците, отговарящо на нормативните изисквания, и за изпълнение на националните цели и политики. - Недостатъчна информираност и стимули за населението, които да осигурят активното му включване в инициативите и системите на общината за разделно събиране на битовите отпадъци.
--	--

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

- Популяризиране дейността на Общината относно възможностите за разделно събиране на специфични потоци отпадъци. - Изграждане на системи за превенция на нерегламентираните сметища и за контрол на рискови участъци на реки, в които се извършват преднамерено отпадъци. - Увеличаване честотата на измиването на уличните платна, тротоари и площи през летните месеци - Разработване и прилагане на добри практики за минимизиране на отпадъците от храни, включващи изграждането на система за разделно събиране на този поток отпадъци.	
Почви, зелени площи в населените места, биологично разнообразие и екологична мрежа - Рекултивация на бивши кариери и други физически нарушени почви в общината. - Провеждане на противоерозионни практики в зависимостта от степента на ерозионен риск за ограничаване на водната и ветрова ерозия в допустими граници. - Благоустройство и озеленяване на междублокови пространства. - Доразвиване и поддържане на санитарно-охранителните зелени площи. - Фитосанитарна оценка и паспортизиране на дървесната растителност. - Картиране и остойностяване на екосистемните услуги и интегрирането им в отчетите на СО.	- Разрастване на строителството (предимно жилищно строителство и в по-малка част за изграждането на пътища, паркинги, настилки, спортни площадки, подземни съоръжения и други) в градския район за сметка на зелени площи и пространства, което води и до запечатване на почвите. - Нарушаване на баланса между урбанизирани територии и обработваеми земи, горски територии и озеленени територии. - Влошаване на санитарно-хигиенните качества на ландшафта, влошаване на фитосанитарното състояние на растителността, а от там и върху естетическите качества на градския ландшафт и неговото визуално възприемане. - Неизпълнено отстраняване на екологични щети на повечето обекти от Програмата на „Кремиковци“ АД. - Хвостохранилищата в северозападната част на СО не се стопанисват по безопасен начин и са причина за нови замърсявания в широк периметър. - Неустановено замърсяване, поради липсата на система за мониторинг на състоянието на почвите на територията на Столична община (изкл. са двата пункта от НСМОС). - Вторично уплътняване на почвите в градските райони. - Липса на приети планове за управление на защитени територии, с които общината припокрива площи. - -57% от нереализираните паркове, заложили в ОУП на СО са в частни имоти.
Вредни физични фактори - Изпълнение на Плана за действие, за управление, предотвратяване и намаляване на шума в околната среда на агломерация София към СКЦ, като се акцентира върху мерките, отнасящи се до въздействието на автомобилния транспорт, с по-глобален характер (оптимизиране на организацията на движението, премахване на	- Повишаване на шума по входните артерии на града. - Повишаване нивото на шума от автомобилния трафик. - Недостиг на средства за реализиране на набелязаните мерки за ограничаване на шумовото въздействие.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

задръстванията, ограничаване на достъпа на МПС в централната градска част, обходни трасета за транзитния транспорт и други). - Провеждане на текущ мониторинг, контрол и оценка на ефективността на изпълнените мерки. - Действаща програма за комуникация на риска с населението, включваща всички заинтересовани страни – местната администрация, контролните органи, индустрията, неправителствени организации, граждани.	- Несточно и некачествено изпълнение на предвидени мерки, което компрометира акустичния им ефект. - Запазване тенденцията за увеличаване на шумовото натоварване в общината. - Бързо навлизане на безжични технологии, без възможности за контрол на експозицията. - Нарастване на козметичните центрове и такива за придобиване на теж, без прилагането на никакъв контрол от страна на здравните органи.
Безопасностни кучета	
- Провеждане на информационни кампании за популяризиране на предвидените в Закона за защита на животните задължения на собствениците. - Продължаване дейността по регистрацията на домашните кучета и редовно събиране на общинските такси от собствениците. - Изграждане на повече площадки за домашни кучета, чрез което ще се онагледят за населението целенасочено приложение на средствата от такси за притежаване на домашен любимец. - Масова кастрация на бездомните котки. - Обвързване системата за регистрация на домашни кучета на Столична община с Интегрираната информационна система на Българската агенция по безопасност на храните.	- Навлизане на бездомни некастрирани кучета от съседни общини. - Висок процент некастрирани домашни кучета и по-конкретно дворяните такива. - Малък брой регистрирани домашни кучета с поставен микрочип.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

На основата на направения SWOT-анализ и позициониране на обекта на анализ съобразно **Фигура № 2**, е определена подходящата стратегия с дейности за реализиране от Столична община в бъдеще, в контекста на въпросите по опазване на околната среда. Това е най-благоприятната стратегическа позиция (в първи квадрант), която се заема от **агресивната** стратегия. Всеки обект на анализ се стреми да заеме максимална площ в квадранта между силните страни и възможностите. Тази позиция е най-благоприятна и стратегията с дейности трябва да е построена така, че заеманата в нея площ само да се увеличава.

***Фигура № 2.** Координатна система за определяне на най-подходяща стратегия за Столична община, основаваща се на SWOT-анализа*

Необходимо е да бъдат предвидени освен дейности за укрепване на силните страни и възползване от възможностите, също и такива за намаляване на слабите страни и ограничаване на заплахите.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

ПРОЕКТ НА ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА
ОКОЛНАТА СРЕДА ДО 2027 Г.

ЧАСТ IV. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

IV. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА

Стратегическата част на ПООС на Столична община е съобразена с основните цели на политиката за опазване на околната среда в Европейския съюз, както и с основните стратегически и планови документи на национално и регионално ниво в областта на опазване на околната среда. Като средство за постигане целите на ЗООС, Общинската програма за опазване на околната среда е разработена в съответствие с принципите за опазване на околната среда по чл. 3. от Закона:

1. Устойчиво развитие;
2. Предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве;
3. Предимство на предотвратяването на замърсяване пред последващо отстраняване на вредите, причинени от него;
4. Участие на обществеността и прозрачност в процеса на вземане на решения в областта на околната среда;
5. Информираност на гражданите за състоянието на околната среда;
6. Замърсителят плаща за причинените вреди;
7. Съхраняване, развитие и опазване на екосистемите и присъщото им биологично разнообразие;
8. Възстановяване и подобряване на качеството на околната среда в замърсените и увредените райони;
9. Предотвратяване замърсяването и увреждането на чистите райони и на други неблагоприятни въздействия върху тях;
10. Интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики за развитие на икономиката и обществените отношения;
11. Достъп до правосъдие по въпроси, отнасящи се до околната среда.

От една страна Визията е обобщена представа на общността за желаните качества на средата, която изгражда, поддържа и обитава, а от друга страна в нея има приемственост и тя се явява продължение на визията за цялостно развитие на общината през следващите години. Поради своите същностни специфики, усилията, насочени към опазването на околната среда в градски условия, се реализират хоризонтално, надхвърляйки тематичния кръг на екологичното направление на Столична община. Поради тази причина при разработване на Визията са отчетени следните общински програмни документи: Общ устройствен план на Столична община; План за дейността по устройството и развитието на територията на СО 2015 - 2019 г.; Визия за развитие на София и крайградските територии (решение №132 от 23.02.2017 г. на СОС); Интегриран план за градско възстановяване и

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

развитие на град София; План за устойчива градска мобилност, приет с Решение №379/по Протокол №78 от 27.06.2019 г.; План за развитие на Столична община за периода 2014 - 2020 г.; Инвестиционна програма на Столична община по Оперативна програма «Региони в растеж» по Приоритетна ос I. процедура «Изпълнение на интегрирани планове за градско възстановяване и развитие»; Програма за изграждане и реконструкция на транспортната инфраструктура в София; Програма за развитие на велосипедния транспорт; Програма за развитие на автобусния транспорт; Генерален план за организация на движението на територията на Столична община; Общинска строителна програма за изграждане, реконструкция и ремонт на обекти - публично-общинска собственост за 2017 г.; Правилник за управление на Околната среда в Столична община (решение № 6 от 13.01.2011 г. на СОС) и други.

Опазването на околната среда и стремежът към непрекъснато подобряване на качеството на отделните компоненти от нея е сред стратегическите цели на Столична община.

При изготвянето на Визия за околната среда на Столична община към ПООС бяха взети предвид посочените в Методическите насоки за разработване на дългосрочна визия за развитие на София и крайградските територии (Приложение към Решение №132 от 23.02.2017 г. на СОС) обществени мнения по тема „Природа“, „Градска среда“ и други. Насоките описват начина, по който да бъде съставена Визия за София, с чието осъществяване са ангажирани не само общинските власти, а и целият град. Този документ включва критичен синтез на множество мнения, които са събрани в периода декември 2016 г. – януари 2017 г. сред хора с разнообразен, но сериозен опит в различни аспекти от живота на София.

Изработването на ясна и конкретна Визия за околната среда на Столична община се основава на извършения анализ на средата, на откритите специфични особености в SWOT анализа и на очакванията и предвижданията за развитие на общината.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА

Следствие от проведената от Общината политика в областта на опазване на околната среда:

- До 2027 г. и в следващите години, по отношение на качеството на атмосферния въздух, замърсителите ще се поддържат под установените законодателни норми.
- Цялата територия на СО е обхваната от канализационна мрежа и всички отпадъчни води се пречистват преди заустване. Подменена е голяма част от остарелите водопреносни съоръжения. Рискът от наводнения е сведен до минимум. Широко навлиза оползотворяването на геотермалната енергия от минерални води на територията на СО.
- Изградени са първите „Зелени покриви“ и „Зелени стени“, подготвена е подходяща Общинска нормативна уредба за изграждане на зелена инфраструктура.
- Делът на смесеносъбраните битови отпадъци е намален с повече от 50%, а количеството на разделно събраните отпадъци е увеличено. Като цяло количеството генерирани отпадъци на човек е намаляло. Въведени са първите пилотни практики за кръгова икономика на Общинско ниво.
- Увеличена е площта на зелените площи, както в рамките на населените места, така и в околностите. Създадени са условия за увеличаване на видовото разнообразие в градските части и е подобро състоянието на популациите на видовете обитаващи града.
- Шумовото натоварване, особено в централните градски части и по време на ремонтни и строителни дейности, е в границите на допустимите норми. Създадени са добри условия за рекреация в по-големите паркове на територията на СО.
- Увеличена е площта на парковите територии в София с 10% и значително е подобро качеството на междублоковите пространства.
- Изпълнение на мерки, които ще доведат до намаляване на емисиите CO₂ с 40% до 2030 г.. Общината е подготвена за справяне с последствията от климатичните промени.
- Проблемът с безстопанствените кучета е останал в миналото. Изградена е необходимата инфраструктура за свободно разхождане на домашни кучета.

Визията за околната среда на общината може да се постигне чрез формулирането на адекватни цели и съответстващи на тях мерки за съхраняване и подобряване на състоянието на околната среда.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

ПРОЕКТ НА ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА
ОКОЛНАТА СРЕДА ДО 2027 Г.

Част V. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

V. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ

Целите на Програмата са формулирани, основавайки се на тенденциите, очертани при анализа на средата и резултатите от SWOT-анализа. Визията за развитие на околната среда на Столична община (СО) е интегрирана в генералната стратегическа цел.

С оглед фокусирането на управленските процеси и насочване на ресурсите по такъв начин, че Общината да успее да запази и да надгради постигнатото до момента в областта на опазване на околната среда, като същевременно създава и развива конкурентни предимства от потенциала си, е формулирана генералната стратегическа цел. Насочвайки конкретните мерки за опазване и възстановяване на околната среда на базата на съществуващото състояние и очакваното развитие на икономиката и инфраструктурата в Столична община и с оглед на определената визия, генералната стратегическата цел за периода до 2027 година е определена по следния начин:

ГЕНЕРАЛНА СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ

ПОВИШАВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТ ЗА ЖИТЕЛИТЕ НА ОБЩИНАТА И НАМАЛЯВАНЕ ДО МИНИМУМ НА РИСКА ЗА ЧОВЕШКОТО ЗДРАВЕ, ЧРЕЗ НЕПРЕКЪСНАТО ПОДОБРЯВАНЕ НА СЪСТОЯНИЕТО НА ОТДЕЛНИТЕ КОМПОНЕНТИ И ФАКТОРИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА.

Чрез декомпозиране на генералната стратегическа цел са формулирани специфичните стратегически цели. Тяхното предназначение е да се определи „какво“ трябва да се извърши, за да се достигне определеното с генералната цел състояние.

СПЕЦИФИЧНИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

Специфична стратегическа цел 1. Да се подобри качеството на атмосферния въздух.

Специфична стратегическа цел 2. Да се поддържа доброто състояние на повърхностните и подземните води и оптимизира качеството на услугите в областта на управление на водите, включително използване на потенциала на минералните води на територията на общината.

Специфична стратегическа цел 3. Увеличаване на ресурсната ефективност, чрез прилагане на мерки, съгласно йерархията при управление на отпадъците - предотвратяване, подготовка за повторна употреба, рециклиране, оползотворяване на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

материалите и енергията и в минимална степен екологосъобразно обезвреждане чрез депониране.

Специфична стратегическа цел 4. Да се повиши ефективността при опазване на биологичното разнообразие на територията на Столична община.

Специфична стратегическа цел 5. Да се предотврати негативното влияние на вредните физични фактори шум, йонизиращи и нейонизиращи лъчения.

Специфична стратегическа цел 6. Да се подобри управлението и увеличи площта на зелената система на територията на общината.

Специфична стратегическа цел 7. Да се ограничат и/или предотвратят рисковете пред Столична община, в следствие от изменението на климата и да се адаптира СО към случващите се климатични промени.

Специфична стратегическа цел 8. Да се намали популацията на безстопанствените кучета на територията на общината.

С оглед на поставените Специфични стратегически цели, Общинската програма за опазване на околната среда приоритизира следното:

ПРИОРИТЕТИ

- Осигуряване сигурността на населението чрез превантивни мерки за намаляване на риска от аварии, наводнения, пожари и адаптация към климатичните промени, вкл. чрез изграждане на хидротехнически, хидромелиоративни и други съоръжения от техническата инфраструктура.
- Намаляване на емисиите на вредни вещества в атмосферния въздух от изгарянето на твърди горива за битово отопление.
- Намаляване на емисиите на вредни вещества в атмосферния въздух от транспорта.
- Повишаване привлекателността на градския транспорт и развиване на системата от велоалеи.
- Предварително пречистване на промишлените отпадъчни води в локалните пречиствателни съоръжения до степен, позволяваща безопасното им заустване в канализацията.
- Доизграждане и реконструкция на ВиК инфраструктурата.
- Използване на потенциала на минералните води за водоналиване, балнеолечение и добиване на геотермална енергия.

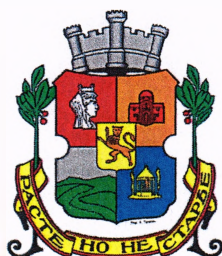
ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

- Развитие на системите за събиране на битови отпадъци, вкл. развиване на системата за разделно събиране на ОСР от ремонтни дейности от домакинствата.
- Използване на максимално количество отпадъци като полезни суровини и енергийни източници.
- Популяризиране на дейността на Общината относно възможностите за разделно събиране на специфични потоци отпадъци.
- Изграждане на система за превенция на нерегламентирани сметища и своевременни превантивни мерки за идентифициране и отстраняването им.
- Повишаване на информираността на гражданите и бизнеса за нуждата от участие в опазването на околната среда, както и повишаване на гражданската активност и стимулиране на инициативността и доброволчеството по въпросите, свързани с подобряване качеството на околната среда. Разширяването на диалога и прозрачността при работа с обществеността.
- Подобряване/създаване на местообитания на видове на територията на общината, включително чрез рекултивиране на нарушени площи и създаване на местообитания тип влажна зона.
- Контрол върху прилагането и спазване на забраните и ограниченията, съгласно европейското и българското законодателство, на територията на защитените територии и зони, което гарантира опазване на биологичното разнообразие.
- Увеличаване на зелените площи за широко обществено ползване, подобряване качеството на съществуващите такива, както и на междублоковите пространства, включително залесяване, реконструкция на уличното озеленяване и облагородяването на пустеещи терени.
- Намаляване на шума в околната среда, причинен от автомобилния трафик.
- Поддържане на радиационния гама фон в общината в границите на характерните за страната фоновы стойности.
- Регулиране на популацията на безстопанствените животни, което позволява контрол над броя им и освобождаване на улиците от тях, прилагайки мерки съгласно Закона за защита на животните; Контрол върху собствениците на животни-компаньони.
- Непрекъснато актуализиране и повишаване на компетенциите на служителите в Столична община.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

- Подобряване координацията и сътрудничеството със съседни общини и регионални органи на централни ведомства от компетенциите, на които са въпроси по опазване на околната среда, в териториалния обхват, на които попада общината.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

ПРОЕКТ НА ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА
ОКОЛНАТА СРЕДА ДО 2027 Г.

ЧАСТ VI. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

VI. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

За всяка от специфичните стратегически цели (ССЦ) и съобразно посочените приоритети, е разработен отделен план за действие.

ССЦ 1. Да се подобри качеството на атмосферния въздух

1.1. Основни постижения и напредък на Общината за подобряване качеството на атмосферния въздух на своята територия

Столична община активно работи по подобряване на качеството на атмосферния въздух на своята територия. До момента са изпълнени редица мерки в различни направления:

- Стимулира се използването на екологични превозни средства.
- Предприети са мерки за повишаване на привлекателността на обществения транспорт - комфорт, честота, чистота, атрактивна цена.
- Извършена е координация между участниците в процесите по градоустройствено планиране, опазване на околната среда, енергийна ефективност, намаляване на трафика и шума, възобновяеми енергийни източници и био-горива.
- Поетапно се възстановява и поддържа зелена вълна на светофарно регулираните кръстовища.
- Внедрена е системата „Зелена вълна“ по най-натоварените градски пътни артерии.
- Изградена е южната дъга на околновръстен път от бул. „Симеоновско шосе“ до Младост 4.
- Изградени са велосипедни алеи при ремонтиране на улици, където е възможно.
- Изградени са кръстовища на две нива.
- При изграждането и ремонт на пътища и тротоари са поставени бордюри, които са монтирани над нивото на почвата в зелените площи, чрез което е предотвратено отмиване на почвата върху пътното платно.
- Създадени са нови тревни площи за сметка на площи – потенциални източници на прах.
- Увеличено е уличното озеленяване.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

- Транспортът на насипни товари се извършва при задължително използване на подходящи покривала.
- Извършва се ежедневен контрол и налагане на глоби за неправилно паркиране в зелени площи.
- Въведени са мерки за ограничаване на трафика в зоните с наднормено замърсяване с ФПЧ_{10} - мярката е реализирана посредством въвеждане и разширяване на зоните (синя и зелена) за почасово паркиране.
- Извършва се контрол на състоянието на строителните площадки, съгласно изискванията на *Закона за устройство на територията /ЗУТ/* с цел да не се допускат неорганизиран прахови емисии.
- Осъществява се контрол за възстановяване на улици и тротоари след прокопаването им във връзка с ремонт или изграждане на елементи от техническата инфраструктура.
- Въведена е забрана със заповед и се извършва контрол по заповедта по обгаряне на стърнища и др. зелени площи. (Програма за управление на качеството на атмосферния въздух на Столична община за периода 2015-2020 г. - Приложение № 1 „Справка за изпълнението на мерките от програмата за КАВ на Столична община 2011 – 2014 г.“).
- Разработена и приета от Столичен общински съвет с Решение №204/22.04.2021г. е Комплексна програма за подобряване качеството на атмосферния въздух на територията на Столична община за периода 2021-2026 г. (ПКАВ 2021-2026 г.).
- Въведена е система за приоритизация на управлението на трафика.
- Извършен е основен ремонт на пътната настилка на най-натоварените транспортни артерии в града.
- Заменено е отоплението с течни горива (газъол) и преминаване към газ или централно топлоснабдяване в общинските сгради, където е възможно.
- Заменени са течните и твърди горива с гориво от биомаса и котли с КПД над 85% ефективност в общинските сгради, където е възможно.
- Поетапно е модернизирани транспортната инфраструктура и пътните настилки, като покриването е направено с битумна паста или друга подходяща настилка.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

- Увеличава се честотата на миене на уличната мрежа в т.ч. вътрешно-кварталните улици, в сравнение с всяка предходна година.
- Създадени са зелени пояси по периферията на натоварени пътни артерии и на града.
- Въведен е механизъм за ефективен контрол на озеленяването и покриването на площадките на търговски, производствени и др. обекти в бизнес и индустриалните зони при издаване на разрешения за строеж.
- С Решение №21 от 18.05.2017г. на Столичен общински съвет е приет „Механизъм с оперативни мерки за обособяване на зони с ниски емисии на вредни вещества чрез ограничаване на движението на МПС на територията на Столична община, в случай на прогноза за висока степен на замърсяване на атмосферния въздух“, допълнен/изменян с Решение № 855/2018г., Решение № 524/2019 г. и Решение №641/2020 г. на СОС;
- Извършено е социологическо проучване за вида отопление на домакинствата в гр. София.
- Изпълняват се проекти от Краткосрочната Програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на Столична община за периода 2020 – 2022 г.
- Разширена е газоразпределителната мрежа, чрез изградени нови газопроводи и газопроводни отклонения.
- Предприети са действия за привеждане на автобусния парк на „Столичен автотранспорт“ ЕАД в съответствие с евростандарт EURO 6 (към 2018 г. нискоемисионни, отговарящи на EURO 6 стандарт са 70 % от автобусите от обществения транспорт в града; електрически са 4 %, а 50 % са на природен газ).
- Разработена е и приложена градска транспортна схема, включваща оптимизация на комуникационните потоци.
- Изграден е втори метро диаметър и първи етап на трети метро диаметър. Прави се втори етап и се изчакват трети и четвърти на трети метро диаметър.
- Изградена е северната дъга на ул. „Околовръстен път“.
- Използват се екологосъобразни химични продукти при зимно почистване и поддържане на уличната мрежа.
- Постоянно оптимизиране на транспортната дейност на обществения транспорт по линията на софийското метро.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

В резултат на посочените изпълнени от Столична община мерки, нормативно установените норми за КАВ за замърсителя NO_2 , са постигнати. По отношение на показателите ФПЧ_{10} , $\text{ФПЧ}_{2.5}$ и ПАВ все още се регистрират наднормени концентрации в атмосферния въздух.

1.2. Основни проблеми и предизвикателства по отношение на подобряване качеството на атмосферния въздух

Все още съществуват проблеми по отношение спазването на КАВ по показателите ФПЧ_{10} , $\text{ФПЧ}_{2.5}$ и ПАВ. С най-голям принос към наднормените нива на тези замърсители в атмосферния въздух са емисиите от битовото горене, следвано от площни източници, депа и кариери (за ФПЧ) и автомобилния транспорт.

Основен проблем за Столична община е, че все още в жилищния сектор се изгарят твърди горива с лоши характеристики (*ниска калоричност и високо пепелно съдържание*) и се използват неефективни битови горивни уредби.

Значим проблем е и високият дял на дизеловите автомобили и остарелият автопарк на личните автомобили. Съгласно данни на Европейската банка за възстановяване и развитие (План за зелен град) средната възраст на автомобилите, карани в София, е 16 години, при средна възраст между 10 и 12 години за страните в ЕС.

1.3. Ключови мерки, които е необходимо да се предприемат, за да се изпълни специфичната цел

Ключови мерки, които е необходимо да предприеме Общината, за да поддържа добро качество на атмосферния въздух са:

1. Подмяна на нискоефективните битови горивни уредби, изгарящи твърди горива, с висоефективни изгарящи пелети или природен газ, или с електрически отоплителни уреди.

2. Увеличаване броя на домакинствата, които се отопляват чрез централната топлоснабдителна мрежа на „Топлофикация София“ ЕАД, за сметка на нискоефективните битови горивни уредби изгарящи твърди горива.

3. Увеличаване броя на домакинствата, които се отопляват чрез изградената в СО газоснабдителна мрежа, за сметка на нискоефективните битови горивни уредби изгарящи твърди горива.

4. Намаляване замърсяването на атмосферния въздух от МПС с наднормени нива на емисиите.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

5. Ограничаване и прилагане на засилен контрол/санкции при замърсяване на атмосферния въздух от изгаряне на нерегламентирани горива (*включително отпадъци*) за отопление.

6. Намаляване на замърсяването на атмосферния въздух с прах и интензивно миришещи вещества от контейнерите за смет.

7. Намаляване на замърсяването на атмосферния въздух от ветрова ерозия.

8. Намаляване на замърсяването на атмосферния въздух от преминаващите МПС по улици с нарушена настилка.

Изпълнението на ключовите мерки, насочени към секторите „битово отопление“ и „транспорт“, съответстват на предложените мерки за намаляване на замърсяването на атмосферния въздух, съгласно *Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018-2024 г.)*.

Чрез изпълнението на мерките, насочени към подобряване качеството на атмосферния въздух, ще бъде пряко и косвено повлияно постигането и на други специфични цели от Общинската програма за опазване на околна среда, включително: Специфична стратегическа цел (ССЦ) 4; ССЦ 6; ССЦ 7.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

План за действие за постигане на Специфична стратегическа цел 1

„Да се подобри качеството на атмосферния въздух“

Неразделна част от настоящата Общинска програма за опазване на околна среда по чл. 79 от Закона за опазване на околната среда, в съответствие със Закона за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ, чл. 27, ал. 1 и чл. 30, ал. 1) е програмата за подобряване на качеството на въздуха.

№	Стратегическа мярка	Очаквани резултати от изпълнение на мярката	Индикатори за изпълнение
1.	Въвеждане на мерки в сектор Битово отопление, свързани с промяна на начина на битово отопление.	Намаляване на емисиите, генерирани от битовото отопление.	Брой предложения за стимулиране на гражданите. Брой граждани, преминали към отопление с по-ниски нива на емисиите.
2.	Поетапно подновяване на превозните средства в обществения транспорт, в съответствие с екологичните стандарти. Въвеждане на нови технологии - преобразуване на дизелови превозни средства в електрически и водородни такива. Развитие на тролейбусния и трамвайния транспорт.	Намаляване приноса на обществения автомобилен транспорт към общото замърсяване на въздуха.	Брой подновени превозни средства.
3.	Моделиране и пилотно въвеждане на нискоемисионна зона, в която могат да се движат само дизелови и бензинови превозни средства, покриващи определена екологична група според Наредба № Н-32 от 16 декември 2011 г. за периодичните прегледи за проверка на техническата изправност на пътните превозни средства. Всички превозни средства неотговарящи на изискванията, ще заплащат такса за влизане в зоната.	Ограничаване на движението на МПС, които замърсяват повече (дизелови автомобили от категории преди Евро и Евро 1).	Въведени зони с ултра ниски емисии.
4.	Създаване на регистър с всички известни източници на замърсяване на атмосферния въздух.	Инвентаризация на източниците на замърсяване, с което ще се подобри контрола върху КАВ.	Брой регистрирани източници на замърсяване.
5.	Подобряване на състоянието на пътната настилка и свободните площи, представляващи потенциален източник на неорганизираните емисии и прах.	Намаляване приноса на вторично суспендираните прахови частици от	% покритие от цялата улична мрежа.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

№	Стратегическа мярка	Очаквани резултати от изпълнение на мярката	Индикатори за изпълнение
	Въвеждане на мерки за възстановяване и поддържане на тревно покритие, храстов и дървесна растителност.	автомобилното движение по замърсената инфраструктура и неорганизираните емисии от прилежащите и крайпътни територии.	
6.	Прилагане на мерки в сектор стопанство и ремонти.	Намаляване на приноса на строителството и ремонтите към замърсяването на атмосферния въздух.	Брой премахнати и почистени строителни площадки. Брой наложени санкции.
7.	Прилагане на информационни мерки	Повишаване на осведомеността и ангажираността на населението към проблемите, свързани със замърсяването на въздуха.	Брой кампании. Брой достигнати заинтересовани лица.
8.	Разработване на комплексна програма за подобряване на КАВ на територията на Столична община, която да бъде базирана на актуална информация и да предлага приложими мерки за справяне с идентифицираните проблеми с КАВ.	Намаляване на замърсяването на атмосферния въздух.	Разработена комплексна програма за подобряване на КАВ.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

ССЦ 2. Да се поддържа доброто състояние на повърхностните и подземните води и оптимизира качеството на услугите в областта на управление на водите, включително използване на потенциала на минералните води на територията на ОБЩИНАТА.

2.1. Основни постижения и напредък на Общината

Правилното стопанисване и управление на водните ресурси, насочено към съхранение на количеството и качеството на водните тела, са от съществено значение за развитието на Столична община (СО). Съгласно *Закона за водите /ЗВ/*, Общината има редица отговорности по отношение опазването и управлението на водните ресурси, като осъществява политики, които са свързани с изграждане, реконструкция и модернизация на общински водностопански системи и съоръжения и политиката в отрасъла водоснабдяване и канализация. Общината изпълнява и мерки за защита от наводнения, които са свързани с изграждане на нови корекции и ремонт на съществуващи; почистване на речните корита и поддържането им в условията на проводимост; изпълнение на функциите на оператор на язовирна стена; наблюдение на водните нива на реките и язовирите, общинска собственост.

А/ Инженерна инфраструктура

- Водоснабдяване

Водопроводната система в Столична община обхваща почти 100 % от населението на нейната територия, като водоснабдяването се осъществява от водоизточниците: язовир „Искър“, язовир „Бели Искър“ и Витошки водохващания, като съществуват и резерви за допълнителни количества за питейно водоснабдяване от р. Батулийска, подземни води и Струмски води, след изграждане на необходимите съоръжения.

Чрез водоснабдителната система на Столична община се захранват територията на град София и други населени места. От водоснабдителната система на СО се доставя вода и към населени места от съседни за СО общини - Божурище, Перник, Елин Пелин, Костинброд.

Съгласно данни от Областна стратегия за развитие на Област София-град 2014-2020 г., водоснабдителната система в Столична община включва яз. Искър (водопроводи Искър и Пасарел), Рилския водопровод, яз. Бели Искър и по-ограничено речни водохващания. Водоснабдителна система „Бели Искър“ - обхваща територията от яз. Бели Искър и всички речни водохващания. Водоснабдителна система „Вода с непитейни качества“ - обхваща отделна самостоятелна водопроводна мрежа, която

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

захранва големи промишлени консуматори на територията на Столична община. Системата е с вход от Бент Панчарево, преминава през кв. „Горубляне”, „Дружба”, „Христо Ботев”, „Васил Левски”, „Хаджи Димитър”, „Орландовци”, „Свобода” и завършва в кв. „Илиянци”. Допълнително се ползват води от язовир „Огняново”, баластриерите в поречието на р. Искър, сондажи, шахтови кладенци и кариерни езера.

Столична РЗИ осъществява контролен мониторинг, провеждан за проверка качеството на водата и изпълнението на задълженията на „Софийска вода“ АД. Броят на пунктовете, честота и вида на мониторинга, са съобразени с изискванията на *Наредба № 9 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели*. Съгласно Закона за водите и изискванията на чл. 7 от *Наредба № 9 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели* (Обн. ДВ. бр.30 от 28 Март 2001г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.6 от 16 Януари 2018г.), ВиК операторът „Софийска вода“ АД извършва постоянен и периодичен мониторинг на качеството на питейната вода, чрез пробонабиране и изследване на питейна вода от пунктове в населените места на крана при консуматора. От такива пунктове се осъществява и контролен мониторинг, провеждан за проверка на качеството на водата и изпълнението на задълженията на ВиК оператора, от органите на държавния здравен контрол по реда на чл. 8 на същата Наредба. Столичната РЗИ извършва непрекъснато наблюдение на качеството на питейната вода, подавана за нуждите на столичани. Броят на пунктовете, честотата и видът на мониторинга са съобразени с изискванията на Наредба № 9. „Софийска вода“ АД и Столичната РЗИ ежегодно съвместно разработват програми за мониторинг на питейните води, които по обхват и честота отговарят на минимума изисквания на действащото европейско и българско законодателство.

Промисленото водоснабдяване се обезпечава от р. Искър и притоците ѝ и от язовири. Основният водоизточник за условно чиста вода е Панчаревското езеро.

- Канализация

Канализационната мрежа в Столична община е решена като смесена с петкратно разреждане на отпадъчните води. През последните години, в някои райони на Столична община, канализационна система се проектира и изгражда като разделна. Трасетата на съществуващите главни канализационни колектори осигуряват гравитачно отвеждане на отпадъчните води от компактия град и крайградските територии до градската пречиствателна станция за отпадъчни води – ГПСОВ. Градската пречиствателна станция за отпадъчни води гарантира пречистването на постъпващите в нея отпадъчни води в съответствие с нормативните изисквания.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

С развитието на града и околградските територии, състоянието на съществуващата вътрешно квартална канализационна мрежа в отделните части е различно. Необходима е реконструкция на кварталната мрежа на Централната градска част, поради сериозното презастрояване на територията, недостатъчните диаметри и изтеклия експлоатационен период на съществуващата мрежа (канализационната мрежа е на над 100 години).

След 1998 година са инвестирани значителни средства за реконструкция на канализацията в централна градска част, във връзка с доизграждането на Метрополитена и реконструкция на транспортни обекти. Във връзка с прокарване на трасето на метрото е извършена съществена реконструкция на канализацията по бул. „Тодор Александров“ и са изградени нови канализационни подколектори по бул. „Христо Ботев“, в района на площад „Възраждане“ и др. В по-голямата част от жилищните квартали канализационната мрежа е изградена или подлежи на доизграждане.

За отводняване на части от северните и източните територии на гр. София са изградени канализационни помпени станции. Канализационната система в южните територии (Подвитошката яка) е частично изградена, поради липса на приемници, промени в устройствените планове, нуждата от придобиване на собственост и големите инвестиции, необходими за изграждане на инженерната инфраструктура. Необходимо е доизграждане на подколектори и отливни канали.

Недоизградеността на отливните канали нарушава, по време на дъжд, работата на канализационната мрежа и градската пречиствателна станция за отпадъчни води.

От 2000 г. „Софийска вода“ АД експлоатира и поддържа ВиК системата в София съгласно 25-годишен договор за концесия. По информация от интернет страницата на СО, за периода 2006–2016 г. са изградени и реконструирани над 150 km канализационна мрежа и над 380 km водопроводна мрежа на обща стойност близо 500 млн. лв. От тях 189 млн. лв. финансиране от ПУДООС, ОПОС и ИСПА, от ВиК оператора – 267 млн. лв. Инвестициите са насочени в изграждане на главни клонове и разширяване на вътрешноквартална мрежа в следните населени места: кв. Суходол, кв. Овча купел, кв. Горна баня, м. Сливница – кв. Люлин, гр. Банкя, гр. Нови Искър, кв. Надежда –3 и 4, кв. Горубляне, кв. Бенковски, кв. Модерно предградие, кв. Илиянци, кв. Симеоново и др.

През октомври 2017 г. СОС прие „Стратегия за развитие на инженерната инфраструктура на територията на Столична община 2017 –2025 година“ по части – „Водоснабдяване“, „Канализация“ и „Корекция на речни корита“.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

- *Пречистване на отпадъчните води*

Пречистването на отпадъчните води в рамките на СО се осъществява от ГПСОВ „Кубратово“ и ПСОВ „Войнеговци“.

Софийската пречиствателна станция за отпадъчни води „Кубратово“ пречиства средно около 360000 m³/ден. С рехабилитацията на съществуващите съоръжения и строителството на нови, капацитетът на станцията се увеличава на 480000 m³/ден средно денонощно водно количество или обслужване на повече от 1,3 млн. жители. По поречието на р. Искър РИОСВ–София провежда емисионен контрол на пречиствателни станции за отпадъчни води (ПСОВ) в населени места. По данни на инспекцията, СПСОВ „Кубратово“ на гр. София е в добро състояние.

През съществуващите ПСОВ преминават общо около 50% от отпадъчните води от промишлените производства. Процесите на пречистване са предимно механични: утаяване, филтриране, каломаслоулавяне.

Б/ Хидрографска мрежа

Ежегодно Столична община, чрез ОП „София – проект“, изготвя проект за „Превантивни мерки за недопускане на кризисни ситуации, предизвикани от намалена проводимост на речните корита на територията на Столична община“. Дейностите за поддържане проводимостта на речните легла на територията на Столична община са включени в Годишния план за изпълнение на Националната програма за защита при бедствия 2014 –2018 г.

Общината ежегодно изпълнява планова програма за почистване на речните корита на своята територия. През 2016 г. са почистени 66 km речни корита, през 2017 г. – 75 km, а през 2018 г. – повече от 82 km от 158 речни участъка. През 2019 г. в Програмата за почистване на речните корита на Столична община са предвидени да бъдат почистени 70 km, като за това са отделени 1,7 млн. лева.

Създадена е иновативна информационна система за ранно предупреждение и прогнозиране на наводнения, на базата на измерени в реално време данни за нивото на водата в коритата на реките Перловска, Владайска, Драгалевска и Суходолска. За целта са монтирани двадесет и три хидрометрични станции. Проектът за изграждането на системата е финансиран от Министерството на образованието на Германия.

Съгласно данни от *Плана за защита при бедствия на Столична община, част I Защита при наводнения*, на територията на общината има 11 язовира, както следва: държавна собственост - яз. Искър, яз. Кокаляне, яз. Панчарево, яз. Филиповци; общинска собственост - яз. Суходол-2, яз. Мърчаево, яз. Мрамор, яз. Бистрица (към днешна дата за яз. Бистрица се водят дела за изясняване на собствеността), яз.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

Сеславци, яз. Кремиковци; частна собственост - яз. Иваняне. В границите на Столична община са и яз. Братинска, яз. Убреща-1, яз. Убреща-2 и яз. Иваняне-2, които са общинска собственост.

Столична община изпълнява функциите на оператор на язовирна стена на язовирите, общинска собственост, съгласно изискванията на ЗВ и *Наредба за условията и реда за осъществяване на техническата и безопасната експлоатация на язовирните стени и на съоръженията към тях, както и на контрол за техническото им състояние* (Обн. ДВ. бр.81 от 14 Октомври 2016 г.). Във връзка с това е направена цялостна реконструкция и се поддържат общинските язовири Мрамор, Мърчаево и Суходол 2. Изградени са контролно-измервателни системи за следене деформациите на язовирните стени и филтрацията през тях. Общината два пъти годишно извършва измервания, обработка и изчисление на хоризонтални и вертикални деформации, както и изготвя анализ на получените резултати. Ежегодно се почистват участъците след язовирната стена.

Освен повърхностно течащите води и водоеми, с особено значение за разглежданата територия са, както *подземните*, така и *минералните води*.

В хидрогеоложко отношение Столична община е богата на *подземни води*. Те са с грунтов и напорен характер. Между тях съществува сложна хидравлична пространствена връзка и образуват общ водоносен хоризонт. Грунтовите ненапорни води са акумулирани в речните /алувиални/ и езерните /плиоценски/ песъчливо-чакълести отложения, а напорните води са привързани към по-дълбоко залягащите плиоценски пясъци и чакъли. Дълбочината им на залягане варира от 1 m до 15 m със сезонно колебание от порядъка на 1 m.

Основен фактор, определящ количеството и качеството на подземните води в разглежданата територия, са нейните геоложко-структурни особености. В източните части на Софийското котловинно поле (около реките Лесновска и Искър) подземните води залягат на малка дълбочина - средно 0,5-1,0 за до 1,5-2,0 m., а в района на Казичене - Лозен - Равно поле те са на дълбочина предимно на 2,0- 3,0 m.

Столична община е изключително богата и на *минерални води*. На територията на града и в близките околности се намират 50 минерални водоизточника, с дебит 500 l/s. Съгласно Решение № 30-37/25.02.2011 г. на Министъра на околната среда и водите на Столична община са предоставени за управление и стопанисване безвъзмездно 8 находища на минерални води на нейна територия за срок от 25 години, към които спадат „София-Център”, „София-Лозенец”, „София-Овча купел”, „София-Баталова воденица”, „София-Надежда”, „София-Свобода”, „София-Панчарево”, „София-

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

Железница”. Подробна информация относно минералните води е публично достъпна на страницата на Направление „Архитектура и градоустройство“ към Столична община (раздел „Минерална вода“), в т.ч. информация относно находища, регистри (Регистър на ресурсите, Регистър разрешителни, Регистър на ползвателите на минерална вода, Съоръжения), политика и стратегия на Столична община, законодателство, дейности, новини. На страницата е поместен и графичен материал на находищата. За ефективното, устойчиво и комплексно използване на минералните води на територията на София, така също за дългосрочно опазване на наличните водни ресурси, са разработени Стратегия за използване и управление на потенциала от хидротермални ресурси на територията на София и околностите и Програма за използване на минералните води към Общински план за развитие 2014-2020 г..

Съгласно нормативната уредба, Кметът на СО издава нови разрешителни и продължава срока на действие на стари разрешителни за водовземане от минерални води, **след решение на Столичен общински съвет (СОС).**

Находищата на минерални води са легализирани със Закона за водите - Приложение № 2 към чл. 14, ал. 2 като изключителна държавна собственост. В Направление „Архитектура и градоустройство“ от СО са разработени и приети от СОС следните нормативни документи:

- Тарифа за таксите за водовземане от находищата на минерални води, безвъзмездно предоставени от държавата на СО за ползване и управление за срок от 25 години – Решение № 714/24.11.2016 г. на СОС;

- Наредба за изменение и допълнение на Наредбата за изграждане на елементите на техническата инфраструктура и границите при строителството им на територията на СО (вкл. водопроводи за минерални води) – Решение № 41/12.10.2017 г.

По информация от Направление „Архитектура и градоустройство“, по отношение на минералните води на своята територия, Столична община е извършила и:

- Обследвано е актуалното техническо състояние на всички водовземни съоръжения (сондажи и каптажи) към предоставените на СО осем находища на минерални води.

- Извършен е ремонт и е подготвен за експлоатация сондаж № 6хг от находище „София-Баталова воденица“.

- Утвърдени със заповеди на Министъра на околната среда и водите са експлоатационните ресурси и технически възможни дебети на водоизточниците на 6 от находищата, които са годни за експлоатация. Вододобивните съоръжения на 2 от находищата („София-Лозенец“ и „София-Надежда“) са компрометирани за

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

експлоатация, тъй като повече от 35 години не са отваряни и проверявани за работа. В момента се извършват ремонтно-възстановителни дейности на сондаж № 6хг от находище „Надежда“.

За да се осигури непрекъснато намаляване и предотвратяване на замърсяването, СО извършва контрол по опазване на качеството на минералните води, предназначени за питейно-битово ползване; осигуряват се и зони за защита на минералните води. Провежда се целогодишен мониторинг на качествата (микробиологичен, физико - химичен състав) на всички водоизточници на питейни минерални води.

С Решение № 561 на Столичния общински съвет от 14.09.2017 г. е приета Програма за оползотворяване на хидротермалните ресурси от находищата на минерални води на територията на Столична община, в която са включени за изпълнение задълженията на Столична община, произтичащи от Решения № 30 - 37/04.02.2011 г. на Министъра на околната среда и водите. Програмата е разделена на дългосрочно и краткосрочно планирани дейности, като част от краткосрочните задачи са изпълнени в периода 2014 – 2015 година. Конкретното ѝ прилагане е отразено в Специфична стратегическа цел 3.3.1 „Използване на капацитета на минералните води и лечебния микроклимат за развитие на лечебен и СПА туризъм” към Стратегическа цел 3 „Интегрирано пространствено развитие и издигане на общинския център в полицентричната система от големи градове в ЕС” на Общинския план за развитие, 2014 –2020 г..

С Решение №561 на Столичния общински съвет от 14.09.2017 г. е приета Стратегия за използване на потенциала от минерални води и земна топлина на територията на Столична община. Основна цел на Стратегията е използване на минералните води като фактор за устойчивото развитие на града и прилагане на зелените политики на Столична община за подобряване качеството на живот на гражданите и гостите на София, за превръщане на София в европейски балнеоложки център чрез възраждане, утвърждаване и модерно развитие на античната хидротермална култура и традиция. Перспективите за използване на минералните води в Столична община, съгласно стратегията, включват създаването и развитието на жизнеспособни и значими в социално и стопанско отношение хидротермални средища, заведения, предприятия и дейности. Като заместител на изкопаеми горива, използването на геотермална енергия ще доведе до намаляване на емисиите на парникови газове в района на София.

Във връзка с предвидените в Стратегията дейности по оползотворяване на ресурсите от минералните води за възстановяване на традиционните балнеологични

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

курорти, към настоящия момент се извършва основен ремонт на минералната баня в гр. Баня. Изработени са проектите и предстои ремонт на минералните бани в кв. Овча купел и кв. Горна баня. Минералната баня към находище „София-Панчарево“ е в действие. Изградени са минерален плаж „Корали“ и рекреационен СПА център „Инфинити“, използващи минералната вода от същото находище.

Изпълнени са мерки, част от Програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива 2017-2019 г., а през 2020 г. е приета и Краткосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на Столична община 2020 – 2022 г.

2.2. Основни проблеми и предизвикателства

А/ Инженерна инфраструктура

Част от изградените хидромелиоративни съоръжения, включващи корекции на реки и дерета, отводнителни и напоителни съоръжения, са в лошо техническо състояние.

Състоянието на водоснабдителната система е задоволително. Част от мрежата и съоръженията са амортизирани (строена предимно в периода 1950-1980 г.), което води до загуби на вода.

Канализационната система в определени райони на общината не е доизградена или е в различна степен амортизирана. Част от колекторите, изградени между 1950 и 1980 г., се нуждаят от сериозни ремонти. В централната градска част канализационната мрежа е с малка проводимост и подлежи на реконструкция.

Основен е проблемът с канализацията в околградския район, където на места е недоизградена, а на места такава липсва. Това е причина за влошаване качеството на водите.

Поради недоизграденост на канализационната мрежа, над 30% от отпадъчните води на СО се изливат директно и замърсяват реките.

Състоянието на хидромелиоративните съоръжения (напоителни и отводнителни канали) не е добро, част от тях са унищожени при урбанизацията и разширението на гр. София и се нуждаят от ремонт и възстановяване.

Необходимо е да се направи и оценка на риска на язовирите на територията на общината и да се планират и изпълнят необходими действия за поддържането им в добро техническо състояние.

При текущото състояние на инженерната инфраструктура на територията на Столична община има потенциален риск при проявление на климатични промени (напр. при засушаване, екстремни промени в температурния режим и т.н.). В тази

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

връзка е необходимо да бъдат предприети мерки за адаптация към климатичните промени.

Б/ Хидрографска мрежа

На територията на Столична община основен проблем за хидрографската мрежа е замърсяването и застрояването в границите на речните легла. Основен източник на замърсяване на водните обекти (приемници) е нерагламентираното заустване на битови и отпадъчни води, изхвърлянето на битови и строителни отпадъци в коритата на реките и деретата.

Минерални води

Основен проблем при използването на повечето от минералните водоизточници е техническо състояние на свързаната с тях инфраструктура и санитарно-хигиенното им състояние.

В случай на по-мощно използване на минералните води, трябва да се направи оценка на скоростта на неговото възстановяване и възможностите за връщане в земните недра на използваните за енергийни нужди води.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

2.3. Ключови мерки, които е необходимо да се предприемат, за да се изпълни специфичната цел „Да се поддържа доброто състояние на повърхностните и подземните води и оптимизира качеството на услугите в областта на управление на водите, включително използване на потенциала на минералните води на територията на общината.“

За да се постигне специфичната цел, е необходимо Столична община да изпълни мерки в следните направления:

- Поддържане/подобряване качеството на повърхностни и подземни води.
- Доизграждане на канализационната система на Столична община.
- Реконструкция на канализационната система в централната градска част и други територии на общината.
- Преустановяване на застрояването в речните легла.
- Модернизиране на водоснабдителната система с цел намаляване на загубите на питейна вода.
- Устройване на кариерните езера като обекти за опазване на биологичното разнообразие, рекреация и почивка.
- Подобряване на техническото състояние и осигуряване на функционирането на напоителни канали на територията на общината.
- Предприемане на стъпки от страна на СО за предоставяне на Общината на собствеността на трасетата на хидромелиоративни съоръжения, с отпаднало предназначение от МЗХГ за изграждане на инфраструктурни обекти.
- Инвентаризация и въвеждане на система за мониторинг на минералните води.
- Оползотворяване на балнеоложкия и геотермалния потенциал на минералните води.
- Планиране на мерки за адаптация към климатичните промени и управление на риска от наводнения.

Чрез поддържане на качеството на повърхностни и подземните води на територията на общината ще бъде пряко и косвено повлияно постигането и на други специфични цели от Общинската програма за опазване на околна среда, включително: Специфична стратегическа цел (ССЦ) 4; ССЦ 6 и др.

Подобряването на инфраструктурата, както и оползотворяването на геотермалния потенциал ще допринесат за изпълнението и на ССЦ 7 – ограничаване на рисковете пред Столична община, свързани с изменението на климата и адаптация към климатичните промени.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

План за действие за постигане на Специфична стратегическа цел 2
„Да се поддържа доброто състояние на повърхностните и подземните води и
оптимизира качеството на услугите в областта на управление на водите,
включително използване на потенциала на минералните води на територията на
общината.“

№	Стратегическа мярка	Очаквани резултати от изпълнение на мярката	Индикатори за изпълнение
Поддържане и подобряване на качеството на повърхностни и подземни води			
1.	Повишаване на контрола за недопускане на източници на нерагламентирани зауствания във водните обекти (приемници)	Ограничаване на натиска върху водните обекти на територията на общината и цялостно подобряване на състоянието на околната среда.	Протоколи от изпълнени проверки, наложени санкции.
2.	Повишаване на контрола върху нерегламентираното замърсяване с битови и строителни отпадъци на леглата на реките.	Ограничаване на натиска върху водните обекти на територията на общината и цялостно подобряване на състоянието на околната среда.	Протоколи от изпълнени проверки, наложени санкции.
3.	Изграждане на локални пречиствателни съоръжения за отпадъчни води в малките населени места, съобразно ОУП на общината.	Подобряване качеството на водните тела в населените места.	Брой изградени съоръжения.
Подобряване на състоянието на инфраструктурата			
4.	Рехабилитация, поддръжка и оптимизация на водоснабдителната мрежа.	Подобряване на експлоатационните качества и ефективността на мрежата, намаляване загубите на питейна вода.	Линейни метри от водоснабдителната мрежа.
5.	Реконструкция и поддръжка на съществуващи съоръжения от канализационна система.	Подобряване на експлоатационното състояние на мрежата, повишаване на капацитета ѝ, подобряване качеството на водните тела.	Линейни метри от канализационната система.
6.	Доизграждане на канализационната мрежа на територията на Столична община.	Опазване качеството на повърхностните и подземни води от замърсяване с битови и промишлени отпадъчни води.	Линейни метри новоизградена канализационна мрежа.
7.	Реконструкция, изграждане на нови и поддръжка на съществуващи	Отвеждане на повърхностни и подпочвени (подземни) води.	Линейни метри / брой съоръжения от отводнителната система.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

№	Стратегическа мярка	Очаквани резултати от изпълнение на мярката	Индикатори за изпълнение
	съоръжения на отводнителната система(охранителни канали).		
8.	Приложение на водоснабдителни сондажи за използване на пресните (студени) подземни води за поливни и оросителни цели на зелени площи и уличната инфраструктура.	Осигуряване на води за поливни и оросителни цели на зелени площи и уличната инфраструктура.	Брой изградени водоснабдителни сондажи
Използване на потенциала от минерални води			
9.	Реализация на демонстрационен проект за оползотворяване на геотермалната енергия от минералните води.	Насърчаване използването на потенциала на геотермалната енергия от минерални води на територията на СО.	Реализиран демонстрационен проект.
10.	Въвеждане на мерки, насърчаващи оползотворяването на геотермалната енергия от минералните води.	Геотермално отопление на производствени, обществени и жилищни сгради.	Брой обекти с въведено геотермално отопление.
11.	Подобряване на техническото и санитарно-хигиенно състояние на изградените обекти за използване на минералните води на територията на СО.	Подобряване на стопанисването на вече изградените обекти за използване на минералните води на територията на СО.	Изпълнени дейности за подобряване на техническото и санитарно-хигиенното състояние на обектите за използване на минералните води за питейни нужди (чешми) на територията на СО
12.	Използване на потенциала от минерални води от вододобивните кьтове за питейни цели.	Осигуряване на питейна вода за детски, учебни и лечебни заведения при екстремни климатични явления.	Брой запазени учреждения.
13.	Оценка на потенциала на геотермалния ресурс и оценка на скоростта на неговото възстановяване.	Осигуряване на устойчивост при използването на минералните води на територията на Столична община.	Изготвена карта на потенциала на геотермалния ресурс. Изготвена оценка.
Управление на риска от наводнения			
14.	Разширяване на системата за ранно	Обхващане на всички потенциално изложени на риск	Включване на нови

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

№	Стратегическа мярка	Очаквани резултати от изпълнение на мярката	Индикатори за изпълнение
	предупреждение на СО при наводнения.	от наводнение райони, с което ще се гарантира по-голяма защитеност на населението.	райони в системата.
15.	Поддръжка на канализацията.	Поддържане на канализационната мрежа, с цел нормално оттичане на водата при интензивни валежи, и снеготопене.	Брой изпълнени дейности.
16.	Осигуряване на проводимостта на речните корита.	Поддържане на чистотата на коритата на реките и осигуряване нормалното протичане на високите води при интензивни валежи. Защита на населението и прилежащата инфраструктура от наводнение.	Линейни метри.
17.	Нови корекции на реки и ремонт на съществуващи съоръжения. Изпълняване на корекциите по екологосъобразен начин и чрез подходящо ландшафтно планиране.	Предпазване от вредното въздействие на водата при наводнения в уязвими участъци от водните тела; създаване качествена и устойчива жизнена среда чрез включването на открити водни течения, като елемент от нея. Подобряване на техническото състояние на коригираните участъци.	Линейни метри.
18.	Устройване на кариерните езера (там където собствеността е Общинска), така че да се осигурни възможност за рекреация, осигуряване на местообитание за видове и други функции в полза на обществото.	Създаване качествена и устойчива жизнена среда.	Изпълнени проекти за подобряване на условията.
19.	Определяне на обхвата на речните легла и недопускане на застрояване в тях.	Преустановяване на застрояването в речните легла.	Изработен регистър/карта с посочен териториален обхват на речните легла.
20.	Въвеждане на изискване за използване на „зелени покриви“, „зелени стени“ и други иновативни методи за улавяне на дъждовни води при новото строителство и насърчаване	Намаляване на риска от наводнения за градските части, особено в централните градски части на СО	Брой изградени съоръжения.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

№	Стратегическа мярка	Очаквани резултати от изпълнение на мярката	Индикатори за изпълнение
	използването им при съществуващите сгради.		
21.	Изготвяне на детайлна карта за риска от наводнения за територията на СО, която отчита реалното състояние на изградените съоръжения.	Идентифициране на районите с повишен риск от наводнения. Подобряване на планирането. Повишаване на ефективността на оползотворяване на обществения ресурс.	Изготвена карта и идентифициране на зони с повишен риск от наводнения.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

ССЦ 3. УВЕЛИЧАВАНЕ НА РЕСУРСНАТА ЕФЕКТИВНОСТ, ЧРЕЗ ПРИЛАГАНЕ НА МЕРКИ, СЪГЛАСНО ЙЕРАРХИЯТА ПРИ УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ - ПРЕДОТВРЯВАНЕ, ПОДГОТОВКА ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА, РЕЦИКЛИРАНЕ, ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА МАТЕРИАЛИТЕ И ЕНЕРГИЯТА И В МИНИМАЛНА СТЕПЕН ЕКОЛОГОСЪОБРАЗНО ОБЕЗВРЕЖДАНЕ ЧРЕЗ ДЕПОНИРАНЕ.

3.1. Основни постижения и напредък на Общината

Столична община разработва и прилага на практика мащабна и интегрирана политика за развитие на инфраструктурата и системи за управление на отпадъците, генерирани на територията на общината. Общината е внедрила първата в България „Интегрирана система от съоръжения за третиране на битовите отпадъци“, в резултат на което за количествата депонирани отпадъци в Столична община за периода 2015 – 2018 г. се отчита положителна тенденция на намаляване, което вероятно се дължи на високия процент предадени за предварително третиране битови отпадъци - от 80 до 96%.

СО прилага принципа „Разширена отговорност на производителя“ и има сключени договори за сътрудничество с организации за оползотворяване на масово разпространени отпадъци, посредством които е осигурила необходимата инфраструктура за събиране, транспортиране и последващо рециклиране и оползотворяване на отпадъци от опаковки, ИУМПС, ИУЕЕО, ИУГ, НУБА, отпадъчни масла и нефтопродукти. Също така, на територията на общината е въведена система за събиране на опасните отпадъци, образувани от домакинствата, чрез провеждане на процедура по ЗОП и сключване на договор, с което обезпечава тяхното екологосъобразно управление.

Основни постижения и напредък на Общината в управлението на отпадъците са също и:

- Изградената и въведена в експлоатация инсталация за механично-биологично третиране с предвидено оползотворяване на произведеното RDF гориво.
- СО е една от водещите общини на национално ниво в областта на оползотворяване на утайките от ПСОВ в земеделието и разполага с необходимите съоръжения и капацитет за тяхното третиране и оползотворяване, както и със собствени лаборатории за изпитване на качеството на произведените продукти от утайките.
- Изградени първите в страната инсталации за оползотворяване на метана с производство на енергия от депото за битови отпадъци „Суходол“ и от утайките от

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

ГПСОВ „Кубратово“ в изпълнение на общинската и националните политики за намаляване на емисиите на парникови газове.

- СО разполага с достатъчно като капацитет съоръжения за оползотворяване на биоразградими битови отпадъци – Инсталация за зелени отпадъци и Инсталация за разделно събрани биоотпадъци (хранителни и кухненски отпадъци), чрез които успява да реализира елементи на „кръговата икономика“ на практика. На част от домакинствата са предоставени и компостери за домашно компостиране.

- СО е обезпечена със сепариращи инсталации за предварително третиране на разделно събрани битови отпадъци от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло, както и за сепариране на смесени битови отпадъци.

- СО успешно работи и прилага добри практики за разделно събиране на текстилните отпадъци.

- Разполага с достатъчна площ и капацитет на клетки за обезвреждане чрез депониране на остатъчните битови отпадъци, които не могат да бъдат рециклирани или оползотворени.

- Изградена е и функционира инсталация за третиране на едрогабаритни битови отпадъци, която третира отпадъци, както от домакинствата, така и от сферата на бизнеса.

- Осигурена е инфраструктура за третиране на строителни отпадъци от ремонтна дейност на домакинствата и от строителни дейности, по които СО е възложител. Инсталацията за предварително третиране и рециклиране на ОСР, изградена от общинска фирма, обслужва и фирмите от строителния бранш.

- Площадките, на които са ситуирани инсталациите за третиране на отпадъците на СО отговарят на нормативните изисквания, като Операторите имат съответните разрешителни за този вид дейност.

- Предприети са всички необходими действия за закриване и рекултивация на общинските депа за отпадъци с преустановена експлоатация и са осигурени в дългосрочна перспектива дейностите по следексплоатационни грижи и мониторинг.

3.2. Основни проблеми и предизвикателства

- През последните години в Столична община се наблюдава тенденция за увеличаване на количествата събрани смесени битови отпадъци и нормата на натрупване.

- Необходимост от разширяване на модела с използването на подземни контейнери за централните градски части и др. места, където това е необходимо.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

- Необходимост от популяризиране на дейността на общината относно възможностите за разделно събиране на специфични потоци отпадъци.
- Липса на система от своевременни превантивни мерки за идентифициране и отстраняване на нерегламентираните сметища.
- Създаване на условия за реализиране на кръгова икономика на общинско ниво в приоритетните области: хранителни продукти и битови хранителни отпадъци; бързо-оборотни стоки и отпадъци от преработката при промишлено производство на напитки; опаковки и отпадъци от опаковки; електрическо и електронно оборудване и отпадъци от ЕЕО; текстилни изделия и отпадъци от текстил; мебели и отпадъци от производство на мебели; строителни отпадъци; автомобили и ИУМПС.

3.3. Ключови мерки, които е необходимо да се предприемат, за да се изпълни специфичната цел

- Изпълнение на предложени мерки на Европейската комисия на общинско ниво, насочени към стимулиране на прехода към кръгова икономика като двигател за глобална конкурентноспособност и устойчив икономически растеж, както и плана за действие на ЕС за кръгова икономика, които включват редица действия на ЕС, засягащи областта на управление на отпадъците, както и въвеждането на нови по-високи цели за рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци. Посочените мерки са свързани с приоритетните потоци отпадъци: хранителни продукти и битови хранителни отпадъци; бързо-оборотни стоки и отпадъци от преработката при промишлено производство на напитки; опаковки и отпадъци от опаковки; електрическо и електронно оборудване и отпадъци от ЕЕО; текстилни изделия и отпадъци от текстил; мебели и отпадъци от производство на мебели; строителни отпадъци и др.
- Мерки за достигане на целите в нормативните документи по управление на отпадъците за подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци, строителни отпадъци, едрогабаритни отпадъци, ЕЕО, биоотпадъци, отпадъци от текстил и др., за които има предпоставки в СО, но са необходими действия, които да доведат до постигане на тези цели.
- Мерки, свързани с използване на разяснителни кампании и предоставяне на информация, насочена към широката общественост като цяло или към специфични групи от потребители и предоставяне на информация за политиките по управление на отпадъците на СО.
- Мерки, свързани със запознаване на подрастващите със спецификата на генериране на отделните потоци отпадъци, включване в действия за повторна употреба и рециклиране.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

- Мерки, свързани с изграждане на информирано поведение и обществени нагласи относно отпадъците чрез публикуване на актуална информация за отпадъците и управлението им в портала за отпадъците на интернет страницата на СО и провеждане на информационни и разяснителни кампании на населението.
- Мерки, свързани с повишаване участието на населението и бизнеса в дейности относно управлението на отпадъците посредством провеждане на кампании и масови прояви за намаляване на отпадъците.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

План за действие за постигане на Специфична стратегическа цел 3
„ Увеличаване на ресурсната ефективност чрез прилагане на мерки, съгласно
йерархията при управление на отпадъците - предотвратяване, подготовка за
повторна употреба, рециклиране, оползотворяване на материалите и енергията и
в минимална степен екологосъобразно обезвреждане чрез депониране“

Неразделна част от настоящата Общинска програма за опазване на околна среда по чл. 79 от Закона за опазване на околната среда, в съответствие със Законът за управление на отпадъците (ЗУО, чл. 52, ал. 2) е съответната програма за управление на отпадъците за територията на Столична община.

№	Стратегическа мярка	Очаквани резултати от изпълнение на мярката	Индикатори за изпълнение
1.	Насърчаване на гражданите за ползването на електронни услуги, предоставяни от СО на граждани и фирми, с цел намаляване на отпадъците от хартия.	Допълнително предотвратени отпадъци чрез разширяване предоставянето на електронни услуги.	<u>Увеличаване на броя граждани използващи предоставяните от СО електронни услуги</u>
2.	Продължаване на предприемането на мерки за алтернативни решения за предоставяне на услугата за дейности по почистване, събиране и извозване на смесените битови отпадъци, поради възникването на непредвидени ситуации.	Поддържане на добра хигиена и недопускане на възможност за вторично замърсяване.	<u>Текущи</u> – Брой сключени договори. <u>Целеви</u> – Недопускане на аварийни ситуации, водещи до дискомфорт на населението.
3.	Продължаване на публикуването на интернет страниците на общината и на районните администрации и широко оповестяване на местонахождението на площадките за предаване и графиците за извозване на разделно събрани отпадъци, какви отпадъци, при какви условия могат да се оставят на тези площадки и т.н.	Информацията е публикувана в интернет (интернет страница на Общината и социални мрежи) и обществеността е информирана относно местонахождението на площадките за предаване и графиците за извозване на разделно събрани отпадъци, вида и условията за предаването им.	<u>Текущи</u> – Брой пунктове, за които общината е публикувала информация за местонахождението на площадките за разделно събрани отпадъци и вида и количествата на събираните отпадъци, а също така и графици за извозване. <u>Целеви</u> - За всички регистрирани пунктове общината е публикувала информация за местонахождението на площадките за предаване и графиците за извозване на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

№	Стратегическа мярка	Очаквани резултати от изпълнение на мярката	Индикатори за изпълнение
			разделно събрани отпадъци и условията и изискванията за предаването им.
4.	Прилагане на съвременни мерки за управление на биоотпадъците от ресторанти, хотели, заведения за обществено хранене и др. обекти – генератори.	Увеличаване на количествата разделно събрани хранителни биоотпадъци от ресторанти, хотели и заведения за обществено хранене и др. обекти - генератори.	Брой обхванати обекти.
5.	Проучване на възможностите за въвеждане на механизъм за заплащане на такса битови отпадъци според количеството генериран отпадък.	Актуализиране на механизма за определяне на таксата за битови отпадъци.	Предложение за нов механизъм за определяне на такса битови отпадъци.
6.	Разработване и въвеждане на мерки за предотвратяване образуването на отпадъци, като част от ПУО на Столична община 2021-2028г.	Нмаляване на количеството генерирани отпадъци.	Количество предотвратени отпадъци
7.	Провеждане на информационни кампании с цел насърчаване на разделното събиране на отпадъка от гражданите и приоритетно – подрастващото население.	Увеличаване на обществената информираност, ангажираност и инициативност.	Брой проведени кампании, вкл. в училища и др.
8.	Разработване на програма за Управление на отпадъците на Столична община, която да бъде базирана на актуална информация и да предлага приложими мерки за справяне с идентифицираните проблеми с управлението на отпадъците. Програмата да бъде съобразена с НПУО 2021-2028г.	Подобряване на управлението на отпадъците.	Разработена Програма за управление на отпадъците.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

**ССЦ 4. ДА СЕ ПОВИШИ ЕФЕКТИВНОСТТА ПРИ ОПАЗВАНЕ НА БИОЛОГИЧНОТО
РАЗНООБРАЗИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА**

4.1. Основни постижения и напредък на Общината

Извън населените места

На територията на Националната екологична мрежа (НЕМ) е съсредоточено най-голямо разнообразие от биологични видове и техни местообитания. Обектите от НЕМ включват защитени територии, опазвани по *Закона за защитените територии* и защитени зони, опазвани по *Закона за биологичното разнообразие*.

Националната екологична мрежа на територията на Столична община заема обща площ от 176,3 km², което е 13,12% от територията на общината. Поради високата степен на урбанизация, Столична община е с нисък дял на обектите от НЕМ спрямо целия Югозападен район – съгласно Регионален план за развитие на Югозападен район за периода 2014-2020 г., защитените зони по Натура 2000 в Югозападен район заемат 39,5% от територията на района.

Отбелязва се положителна тенденция в увеличаване площта на обектите от НЕМ. В процес на обявяване е Защитена местност „Малко Негованско езеро“ с цел опазване на езерна екосистема, представляваща местообитание на ценни и защитени растителни и животински видове. Територията обхваща площ от 49,916 да в землището на село Негован, Столична община.

В населените места

В рамките на населените места важна роля при опазването на биологичното разнообразие има мрежата от зелени площи. Биологичните видове взаимодействат с околната среда и поддържат редица екосистемни услуги.

Съгласно направения анализ към настоящата програма, свързан със зелената система на Столична община, в град София 9792,45 от 20914 ha са озеленени площи (46,8 % ниво на озелененост), а в строителните граници на града има нисък процент на зелените площи за широко обществено ползване. Ето защо изпълнението на Специфична стратегическа цел 6 „*Да се подобри управлението и увеличи площта на зелената система на територията на Общината*“ неминуемо ще съдейства и за повишаване ефективността при опазване на биологичното разнообразие в границите на населените места и най-вече в гр. София.

За опазването на биологичното разнообразие своята роля има и столичният зоопарк. Освен, че съхранява редки и застрашени видове от цял свят, зоопаркът е и

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

Спасителен център за пострадали диви животни, както и образователен и научен център. По този начин зоологическата градина влияе, както пряко върху биоразнообразието – чрез спасяване на животните, така и косвено – чрез увеличаване на обществената ангажираност и инициативност.

Общинско предприятие "Зоологическа градина – София", стопанисва Зоологическата градина в гр. София, като осъществява:

- Отглеждане и размножаване на животни от световната и българската фауна, на редки и застрашени видове животни и представянето им в среда, близка до естествената.
- Разпространение на природозащитни и екологични послания и знания, утвърдени екологични практики за дивата природа, насочени към жителите на урбанизирания град.
- Изпълнение на дейности в областта на биологията, екологията, поведението и болестите на дивите животни.
- Участие в национални и международни програми за интродукция и реинтродукция в природата на застрашени и изчезващи видове животни.
- Осъществяване на контакти и обмен на животни и информация с други зоопаркове в България и по света, както и оказване на съдействие в борбата с незаконната търговия и трафик на животни.
- Осигуряване на ветеринарномедицинска дейност за пострадали животни в Спасителен център.
- Осигуряване на карантинно отделение за животни, конфискувани от митническите власти или от РИОСВ в България.
- Изграждане на нови и обновяване на вече съществуващи експозиции от животни в съответствие със съвременните изисквания за модерен европейски зоопарк.
- Осигуряване на пълноценен културен отдих на посетителите.
- Съвместна работа по природозащитни проекти с неправителствени природозащитни организации от България и света, както и с професионални организации, свързани със зоопарковете (Европейска асоциация на зоопарковете и аквариумите и др.).
- Провеждане на образователни и природозащитни дейности и кампании, насочени към учениците и посетителите на зоологическата градина (зооучилища, лекции, беседи, анкети), както и тематични представления на специално изградена сцена в зоопарка.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

Създаване и поддържане на образователни инсталации, свързани с животните и растенията в зоопарка (информационни табла и табели, художествени инсталации, изложби, интерактивни експозиции), които да съответстват на модерните тенденции и познавателни нужди на посетителите.

4.2. Основни проблеми и предизвикателства

Извън населените места

Столична община има богато биологично разнообразие. На сравнително малката територия на общината се срещат голям брой видове растения и животни. Популациите на консервационно значимите видове са локализирани в отделни находища, попадащи в границите на защитените територии и/или защитените зони.

Функция на защитените зони и територии е не само опазване на биологичното разнообразие, природните ресурси и свързаните с тях културни ценности, а и осигуряване на условия за отдих и туризъм. Многобройното население на Столична община натоварва обектите от НЕМ и много често пречи на изпълнението на техните функции за опазване на биологичното разнообразие, поради струпването на големи групи хора. Това от своя страна поражда и необходимостта от използването на най-подходящия подход за ефективното им управление, за да се предотвратят рисковете пред опазването на природните ресурси. Световната практика налага Плана за управление като документ, който се разработва с цел регламентиране действията по опазването на природата и устойчивото ползване на нейните ресурси за определен период от време, и формира дългосрочна визия за развитие на защитената територия (Планове за управление на защитените територии – инструмент за управление на туризма, Д. Алексова, Т. Белев, 2012). За да се постигнат тези цели е необходимо Общината да възложи изготвяне на планове за управление на предварително приоритизирани защитени територии - защитени местности и природни забележителности, по реда и условията на *Наредбата за разработване на планове за управление на защитени територии* (Обн. ДВ. бр.13 от 15 Февруари 2000 г.).

Като слаби страни са липсата на План за управление на ПП Витоша; загубата на статута на биосферен резерват на „Бистришко бранище“ и липсата на заповеди за обявяване, вкл. посочване на съответните забрани за 33 BG0001307 „Плана“ и 33 BG0000301 „Черни рид“. По посочените отрицателни обстоятелства за опазване на биологичното разнообразие на територията на Столична община, последната не е компетентна страна.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

В населените места

В световен мащаб загубата на местообитания е основна заплаха за биологично разнообразие. Столична община не е изключение. С непрекъснатото увеличаване на застроената площ в населените места и най-вече в гр. София и намаляване площта за зелената система, наред с всички други нейни екосистемни услуги, се губи и биоразнообразие.

Едно от възможните решения за запазването на зелените площи и биологичното разнообразие, предложено в Доклада по околна среда на инициативата „Визия за София“, е максималното ограничаване на запечатването на нови терени. Това може да бъде постигнато чрез приоритетно преизползване на вече запечатани терени и ограничаване на запечатването на нови. Потенциална заплаха за биологичното разнообразие са и инвазивите, които могат да изместят местни, автохтонни видове. Често дървесни инвазивни видове са пренасяни с декоративна цел по паркове и градини, което не бива да се допуска.

4.3. Ключови мерки, които е необходимо да се предприемат, за да се изпълни специфичната цел

За да повиши ефективността при опазване на биологичното разнообразие на своята територия, Столична община е необходимо да изпълни следните ключови мерки:

- Да подобри управлението на защитени територии (защитени местности и природни забележителности).
- Да провежда и в бъдеще информационни кампании, които да повишат обществената ангажираност и инициативност.
- Да подпомогне подобряване на условията в „Зоологическата градина“ в гр. София и да провежда съвместна работа с различни НПО с цел опазване на дивите животни, осигурявайки необходими условия и друго приложимо съдействие.
- Да проучи биоразнообразието на територията на общината, извън защитените територии и зони (НЕМ);
- Да възстанови територии като местообитания за видове, включително горски хабитати и хабитати тип влажни зони и др.

Мерките, подкрепящи биологичното разнообразие, неминуемо оказват положителен ефект върху състоянието на зелената система като местообитание за различни видове. Косвено, това помага за подобряване качеството на въздуха, водите и други компоненти от околната среда, намалява уязвимостта на околната среда на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА Столична община до 2027 г.

Столична община към климатичните промени, подобрява нивото на екосистемните услуги и др.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

План за действие за постигане на Специфична стратегическа цел 4
„Да се повиши ефективността при опазване на биологичното разнообразие на
територията на Столична община.“

№	Стратегическа мярка	Очаквани резултати от изпълнение на мярката	Индикатори за изпълнение
1.	Общината да възложи изготвяне на планове за управление на защитени територии (защитени местности, природни забележителности) по реда и условията на <i>Наредбата за разработване на планове за управление на защитени територии</i> (Обн. ДВ. бр.13 от 15 Февруари 2000 г.).	Регламентиране на действията по опазване на природата и устойчивото ползване на възобновяемите ресурси.	Изготвени и утвърдени планове за управление на защитени територии.
2.	Обособяване на гори във фаза на старост по смисъл на § 1, т. 43 от Допълнителните разпоредби на Наредба № 8 от 5 август 2011 г. за сечите в горите и в съответствие с чл. 1, ал. 1, т. 5 от същата Наредба.	Осигуряване на екологосъобразно стопанисване на горите и горските територии, собственост на Столична община и попадащи в защитени зони от мрежата Натура 2000.	Хектари гори, обособени във фаза на старост.
3.	Обособяване на защитени гори във всички горски територии на Столична община.	Съхранение на зелените системи в общината, предвид близостта до големия град. Запазване на природния баланс и биоразнообразието.	Повишаване на площта на горите, [ha], попадащи на територии със защитен статут. Осигуряване на защита на горските територии, които към момента са без определен режим на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

№	Стратегическа мярка	Очаквани резултати от изпълнение на мярката	Индикатори за изпълнение
			защита.
4.	Възстановяване на природни местообитания тип влажни зони по течението на реки/ изоставени язовири/, кариерни езера и други подходящи.	Осигуряване на местообитания за видове и място за почивка на мигриращи видове птици.	Възстановени местообитания тип влажни зони (da).
5.	Възстановяване на местообитания за видове, чрез създаване на горски хабитати, включително чрез рекултивиране на замърсени и нарушени терени като паркове и зелени площи. Залесителни мероприятия с участие на доброволци.	Увеличаване на местообитанията за видовете, повишаване на свързаността между отделни популации. Възстановяване на нарушените терени и подобряване на ландшафта.	Рекултивирана техническо и/или биологично площ, (da), залесени площи (da).
6.	Увеличаване на броя залесени дървета на териториите, собственост или управлявани от СО. Залесяването на територията на СО (както в градските, така и в извънградските части) да се извършва с местни видове.	Подобряване на състоянието на биоразнообразието чрез осигуряване на местообитания.	Увеличение с 10% на залесените територии до 2028 г.
7.	Провеждане на информационни кампании за запознаване на населението на общината с биологичното разнообразие на нейната територия, както и със заплахите и начините за опазването му.	Повишаване на обществената ангажираност и инициативност.	Брой проведени информационни кампании и брой включили се граждани.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

№	Стратегическа мярка	Очаквани резултати от изпълнение на мярката	Индикатори за изпълнение
8.	Проучване на биоразнообразието на територията на общината извън защитените територии и зони (НЕМ).	Създаване на основа за целенасочено планиране за ограничаване загубата на биологично разнообразие в градска среда.	Проучена площ/проведени теренни проучвания.
9.	При идентифициране на загуба на биологично разнообразие на територията на общината, извън защитените територии и зони, да се разработят и приложат адекватни мерки за ограничаване загубата на биологично разнообразие.	Съхраняване на биологичното разнообразие извън НЕМ.	Изготвено и прието Ръководство/Насоки за ограничаване загубата на биологично разнообразие на територията на общината, извън защитените територии и зони.
10.	Подобряване на условията в Спасителния център към „Зоологическата градина“ в гр. София, както и на условията за живот на животните в нея.	Увеличаване на капацитета и възможностите за помощ на пострадали диви животни. Постигане на изискванията и условията за отглеждане на животни в зоологически градини. Осигуряване на комфорт на животните, чрез максимално доближаване до естествените им хабитати.	Извършени ремонтни дейности. Инвестирани средства в подобряване на условията, закупена техника за Спасителния център, рехабилитирана площ от Зоологическата градина.
11.	Съвместна работа и осигуряване на съдействие на НПО с цел опазване на дивите животни, вкл. предоставяне на терен, подпомагане на логистика, интегриране с релевантни общински дейности	Увеличаване на капацитета и възможностите за помощ на пострадали диви животни.	Осигурена подкрепа на НПО, ангажирани с опазване на дивите животни в Столична община.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

№	Стратегическа мярка	Очаквани резултати от изпълнение на мярката	Индикатори за изпълнение
	и т.н.		
12.	Провеждане на информационни кампании за популяризиране на осиновяването на животните от Зоологическа градина – София.	Увеличаване на средствата за поддържане на добри условия на живот на животните от Зоологическата градина.	Увеличен брой на осиновителите на животни от Зоологическата градина.
13.	Проучване на биоразнообразието на територията на град София и изготвяне на карта на обекти (зелени площи и др.) с голямо значение за опазване на биологичното разнообразие.	Подпомагане на планирането на мерки за опазване на биологичното разнообразие.	Изготвена карта на обектите от значение за опазване на биологичното разнообразие.
14.	Увеличаване на дела на храстите (до около 30% от общата територия на парка) и плодоносните растения в парковите части.	Подобряване на местообитанията на видовете в градска среда, вкл. птици и проява на грижа към популацията на пчелите.	% територии, заети с храсти и плодоносна растителност.
15.	Организиране на ежегодни фестивали/събития, с подкрепата на бизнеса, промотиращи опазването на биологичното разнообразие. Събитията следва да включват дейности по залесяване, монтиране къщички за птици, къщички за прилепи, укрития за насекоми и т.н.	Повишаване на самосъзнанието на жителите на СО по отношение на опазване на биологичното разнообразие.	Брой организирани фестивали/събития.
16.	Инвентаризация на птиците, обитаващи парковете на територията на СО.	Подобряване на базата за вземане на решения.	Извършена инвентаризация.
17.	Инвентаризация на прилепите, обитаващи парковете на	Подобряване на базата за	Извършена

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

№	Стратегическа мярка	Очаквани резултати от изпълнение на мярката	Индикатори за изпълнение
	територията на СО.	вземане на решения.	инвентаризация.
18.	Създаване на общински разсадник, който да обслужва Столична община за нуждите от дървесно озеленяване.	Обезпечаване с нужните ресурси за провеждане на залесителни кампании в Столична община.	Създаден общински разсадник, покриващ нуждите на Столична община със залесителен материал.
19.	Прилагане на мерки по опазване на лечебните растения на територията на общината, включително запознаване на жителите на общината със заповедите на Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения; запознаване на ползвателите на лечебни растения с техните задължения и отговорности.	Ефективно използване на лечебните растения, осигуряващо опазване на естествените им находища и предотвратяване изчезването на отделни видове.	Осъществени етапи от прилагане на мерки и брой приложени мерки (включително информационни) за опазване на лечебните растения на територията на общината.
20.	Инициране на проучване на състоянието и находищата на лечебни растения на територията на Столична община.	Набавяне на информация, необходима за осигуряване на ефективно опазване на лечебните растения, включително опазване на естествените им находища и предотвратяване изчезването на отделни видове.	Етапи от проведено/и проучване/ия.

**ССЦ 5. ДА СЕ ПРЕДОТВРАТИ ИЛИ НАМАЛИ ВРЕДНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ФИЗИЧНИТЕ
ФАКТОРИ ШУМ, ЙОНИЗИРАЩИ И НЕЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ.**

5.1. Основни постижения и напредък на Общината за предотвратяването или намаляването на вредното въздействие на физични фактори: шум, йонизиращи и нейонизиращи лъчения

Шум

В съответствие с изискванията на *Закона за защита от шума в околната среда* /ЗЗШОС/ и Директива 2002/49/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 25 юни 2002 година относно оценката и управлението на шума в околната среда, е разработена и приета (2009 г.) Стратегическа карта за шума (СКШ) на агломерация София, която периодично (на 5 год.) се актуализира. СКШ предоставя актуална информация за състоянието на акустичната среда на територията на Столична община (СО), получена чрез изчисляване на нивата на шума в голям брой пунктове (над 70) като се обхващат основните източници на шум – различните видове транспорт (автомобилен, релсов - железопътен и трамваен, въздушен) и промишлени обекти. В СКШ се отчитат данните и от други системи за мониторинг на шума (СРЗИ, РИОСВ, Летище София). СКШ дава възможност за определяне на критичните зони с най- голямо шумово натоварване и приоритизиране на мерките, относно източниците на шум и обектите на въздействие.

Съгласно същите нормативни изисквания, към СКШ се разработва и План за действие, който също периодично (на 5 год.) се актуализира. В Плана за действие се предвиждат мерки за ограничаване на шумовото въздействие и подобряване на акустичната среда (предимно на територията на Столицата) като при разработването му се взимат предвид всички актуални програмни документи на СО имащи отношение към проблема за шума в околната среда, както и изходни данни от съответните компетентни структури на Столична община и институции. Мерките, заложи в Плана за действие, са неразделна част от Общинската програма за опазване на околната среда, съгласно чл. 8, ал. 3 от ЗЗШОС.

Мерките са комплексни, обхващат множество направления като се акцентира върху райони и отделни зони, с констатирани най- големи превишения на граничните стойности за шум, респективно с най-вредно въздействие върху здравето на населението. Мерките в Плана за действие се изпълняват постоянно, поэтапно (според съответните общински програми) или срочно.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

Голяма част от мерките се отнасят до основния източник на шум – автомобилния транспорт: реконструкция/ рехабилитация/ основен ремонт на улици, булеварди, площади, изграждане на ключови кръстовища, намаляващи задръстванията, ограничаване на транзитния поток на тежкотоварни автомобили, ограничаване достъпа на МПС в централните градски части, повишаване на пропускателната способност на основни улици, подобряване на организацията на движение, вкл. ограничаване на скоростта на движение по определени улици, подобряване на шумовите характеристики на масовия градски транспорт, развитие на велосипедната инфраструктура, изграждане на Метролиния 3, оптимизация на маршрутите на наземния градски транспорт, след реализация на отделните етапи от разширението на метрото, изграждане на шумозащитни съоръжения, за защита от транспортен шум.

Към настоящия момент, по-голямата част от основните улици и булеварди в Столична община са с подменена асфалтова настилка, с подобрени качества. С малки изключения, керамичната и гранитната паважна настилка в гр. София, положена преди 1944 г., не подлежи на подмяна, тъй като е декларирана недвижима културна ценност с определен временен режим на опазване, съгласно заповед на министъра на културата от 2016 г. Реализирани са пет кръстовища, на две нива. Изградени са общо 8 броя буферни (от които 2 бр. са завършени в груб строеж) и 10 броя обществени паркинги, въведени са две зони за почасово платено паркиране – „СИНЯ“ и „ЗЕЛЕНА“. Обновяването на обществения транспорт (автобусен, тролейбусен, трамваен) вече е осъществено в много голяма степен.

Извършена е рехабилитация на трамвайни трасета с релси с шумово и виброизолационни елементи, които да поглъщат колебанията и вибрациите от движението на трамваите, вкл. прилагане на PANDROL технология и монтиране на стационарни електронни инсталации за смазване на релсовия път на 18 обекта.

Изградени са над 60 km велоалеи. Разработен е „Проект за оптимизация на маршрутите на наземния градски транспорт, след реализация на отделните етапи от разширението на метрото в София“. Реализирани са шумозащитни екрани – стени (ШЗЕ), за участъци от следните пътни артерии: Северна скоростна тангента, ул. „Околовръстен път“ - Западна дъга (при бул. „Царица Йоанна“ и при ул. „Филиповско шосе“), ул. „Околовръстен път“ - Южна дъга (при магазин ИКЕА), кръстовище бул. „Пейо Яворов“ и бул. „Стоян Михайловски“, бул. „Брюксел“, кръстовище бул. „Акад. Иван Гешов“ и ул. „Св. Георги Софийски“. В плана за действие към СКШ, акустичният

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

ефект от ШЗЕ е оценен като намаляване на броя жители в сградите, или на площта, ошумени с наднормени нива.

При одобряване на инвестиционни проекти на обекти с обществено предназначение (административни, търговски, бизнес) с обща климатизация (локални източници на шум), се следи за изпълнение на изискванията на Наредба № 4, МРРБ, МЗ, МВР, МОСВ от 2006 г., относно съдържанието на: част Архитектурна, част Конструктивна, частите за инсталации, техническите спецификации или експлоатационни характеристики на избраните строителни продукти, плановите за безопасност и здраве с описание на използваните строителни машини и транспортни средства, източниците на шум и шумозащитните мерки по време на строителството, и други.

Съществена част от мерките, насочени към ограничаване на шума в околната среда и подобряване на параметрите на жизнените условия, на територията на СО, включват: упражняване на контрол от страна на местната власт, в рамките на своите компетенции, съгласно изискванията на *Закона за защита от шум в околната среда* и общинските наредби – Наредба на Столичен общински съвет за реда и условията за извършване на търговска дейност на територията на Столична община (Приета с Решение № 4 на СОС по Протокол № 36 от 13.01.2005 г., посл. изм. и доп. с Решение № 509 по Протокол № 58 от 26.07.2018 г.) и Наредба за обществения ред на територията на Столична община (Приета с Решение № 676 по Протокол № 61 от 27.09.2018 г., осъществяване на координация с другите компетентни контролни органи (СРЗИ, СДВР, РИОСВ). Постъпилите жалби от граждани, относно шумово замърсяване на територията на Столична община се отработват своевременно, съгласно компетенциите на контролните органи. Резултатите от извършените проверки се свеждат до знанието на съответния жалбоподател

В актуализираната СКШ е отчетено, че реализираните до сега мерки за ограничаване на шумовото въздействие, в периода 2009 г. – 2017 г., са довели до промени (предимно намаляване) на броя на засегнатите от наднормени нива на шум сгради (жилищни и такива с повишени нормативни изисквания, по отношение на шума) и жители. Промените са различни, за различните източници на шум, както и за различните периоди от денонощието.

Съгласно информация от актуализираната Стратегическа шумова карта на агломерация София (2018 г.), от четирите основни източника на шум, само автомобилният трафик реално оказва неблагоприятно влияние върху населението на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

агломерация София. 56 % от цялото население на града е изложено на нива над граничните стойности за $L_{ден}^7$, 38 % – над тези за $L_{вечер}^8$ и 57% за $L_{нощ}^9$. Същевременно 91% от детски, лечебни, учебни, научноизследователски заведения и обществени сгради (т. нар. „специални” сгради) са изложени на нива на шум над граничните стойности за $L_{ден}$ и 89% - за $L_{нощ}$.

От съпоставката на данните от актуализираната в сравнение с първоначално разработената СШК е видно:

- намаление на броя жители изложени на нива на шум от автомобилен трафик над граничните стойности за показатели $L_{ден}$ и $L_{вечер}$ – 1,32 пъти и за $L_{нощ}$ – 1,29 пъти;
- намаление на броя детски, лечебни, учебни, научноизследователски заведения и обществени сгради, изложени на нива на шум от автомобилен трафик над граничните стойности за $L_{ден}$ и $L_{нощ}$ – 1,3 пъти ;
- увеличение на броя жители изложени на нива на шум от железопътен трафик над граничните стойности за показател $L_{вечер}$ – 1,6 пъти и за $L_{нощ}$ – 1,8 пъти ;
- намаление на броя детски, лечебни, учебни, научноизследователски заведения и обществени сгради, изложени на нива на шум от железопътен трафик над граничните стойности за показател $L_{ден}$ е 1,2 пъти за $L_{вечер}$ – 1,4 пъти и за $L_{нощ}$ – 1,3 пъти;
- намаление на броя жители изложени на нива на шум от промишлени източници за показател $L_{вечер}$ – 1,2 пъти;
- намаление на броя детски, лечебни, учебни, научноизследователски заведения и обществени сгради, изложени на нива на шум от промишлени източници над граничните стойности, като за $L_{вечер}$ е 3,5 пъти за, $L_{нощ}$ – 6,5 пъти;
- липса на жители, изложени на нива на шум от въздушен трафик над граничните стойности за всички показатели;

⁷ $L_{ден}$ - дневно ниво на шума е оценено по скала А осреднено еквивалентно ниво на шума за дълъг период от време, отнесено към всички дневни периоди през годината, както е посочено в стандарт БДС ISO 1996-1 и стандарт БДС ISO 1996-2

⁸ $L_{вечер}$ - вечерно ниво на шума е оценено по скала А осреднено еквивалентно ниво на шума за дълъг период от време, отнесено към всички вечерни периоди през годината, както е посочено в стандарт БДС ISO 1996-1 и стандарт БДС ISO 1996-2.

⁹ $L_{нощ}$ - нощно ниво на шума е оценено по скала А осреднено еквивалентно ниво на шума за дълъг период от време, отнесено към всички нощни периоди през годината, както е посочено в стандарт БДС ISO 1996-1 и стандарт БДС ISO 1996-2.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

○ намаление на броя детски, лечебни, учебни, научноизследователски заведения и обществени сгради, изложени на нива на шум от въздушен трафик над граничните стойности за Лвечер - 1,9 пъти.

По-машабните мерки (подмяна на уличните пътни настилки, прилагане на „безшумни“ релсови трамвайни трасета и мотриси, цялостна шумозащита на големи зони за отдых и др.) имат значителен акустичен ефект. Локалните мерки като поставяне на шумозащитни екрани, имат незначителен общ ефект за града, но са значими по отношение на защитаваения локален обект (особено ако е с по-строги изисквания за шум - лечебни, учебни, детски, научноизследователски заведения).

Йонизиращи и нейонизиращи лъчения

Деятелностите в обектите с източници на йонизиращи лъчения (ИЙЛ) се извършват въз основа на утвърдени писмени процедури, съобразно издадените от Агенцията по ядрено регулиране лицензии и разрешения, с които са определени изискванията и условията за поддържане на високо ниво на безопасност. В обектите с ИЙЛ се поддържа вътрешна организация за своевременно изпълнение и контрол по отчитане на условията от лицензиите и разрешенията.

Дозовото натоварване на персонала е поддържано на равнище под дозовите предели за професионално облъчване и не е регистрирано превишаване на годишната граница на дозата.

В рамките на Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон, на територията на Столична община, ИАОС извършва мониторинг в 1 локална мониторингова станция (ЛМС – София), разположена на територията на НИМХ – БАН, кв. Младост. От 01.12.2014 г. в ЛМС – София е инсталиран нов тип гама-сонда за измерване на радиационния гама-фон. Измерванията до края на 2014 г. са по показател Средни дневни стойности за мощността на погълнатата доза в [nGy/h], а след това (01.12.2014 – досега) – Средни дневни стойности за мощността на амбиентната еквивалентна доза $H^*(10)$ в [μSv/h]. Елементите на „Автоматизираната информационна система за радиационен мониторинг и ранно предупреждение на гражданите“ са базирани на „Дозиметър за фотонно лъчение за околна среда тип РИТ-1 „Катрин“. Те са разположени в шест точки на територията на Столична общината в сградите на районните администрации Панчарево, Кремиковци, Нови Искър, Банкя, Витоша и на ул. „Г. Бенковски“ № 12. Визуализацията на измерените стойности дава денонощна информация на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

специалистите и населението за радиационната обстановка, а звукова и светлинна сигнализация дават информация за превишение на зададените прагове.

Контрол на територията на столицата се извършва и от Дирекцията „Аварийна помощ и превенция” към Столичната община. За целта дирекцията разполага със следната апаратура за измерване:

а) Дозиметър - ThermoscientificFH 40 GL – 10. Същият служи за определяне на мощността на дозата в обхвата от 10 nSv/h – 100 mSv/h.

б) Телескоп за FH 40 – със сонда – FHZ 623 L - 10

Телескопичната сонда позволява измерванията да се провеждат на безопасно за оператора разстояние, като отчита всички заложиени параметри.

с) Персонален електронен дозиметър за гама доза – ThermoscientificAPD TruDose G.

Персоналните дозиметри (4 бр.) с програмируемо зададени нива - служат за алармиране в обхват на еквивалентната доза 0,1 μ Sv до > 20 Sv.

Дирекция „Аварийна помощ и превенция” към Столичната община е изготвила Актуализиран План за действие на Столична община при ядрена или радиационна авария, трансграничен пренос на радиоактивни вещества и аварии с радиоактивни източници и материали (част III от Плана за защита при бедствия на Столична община, 2018 г.).

Важна е също информационната кампания на Столичната община. На територията на СО съществуват информационни табла за мониторинг на радиационния фон разположени на шест места, а именно:

- Ул. „Бенковски“ 12;
- РСС „Витоша“;
- „Панчарево“;
- „Кремиковци“;
- „Нови Искър“;
- „Банкя“.

Дирекция „Аварийна помощ и превенция“ извършва и обучение в областта на радиационната защита. През полигона на Столична община са преминали над 1700 деца (3 и 4 клас), които са запознати чрез видео филми за действията, които се предприемат при евентуална радиационна авария.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

В плана на Столичната община се предвижда до 2022 г. на същия полигон да се изгради модул „Химическа, биологична, радиационна и ядрена защита“ за обучение по превенция и действие при такива аварии.

5.2. Основни проблеми и предизвикателства по отношение на предотвратяването или намаляването на вредното въздействие на физичните фактори шум, йонизиращи и нейонизиращи лъчения

Шум

На шумови нива над граничните стойности са изложени значителна част от жителите на града и почти всички обекти с повишени изисквания по отношение на шума (зони за лечебни, учебни, детски, научно- изследователски заведения). През последните 10 години, нивото на шума в голяма част от наблюдаваните от СРЗИ пунктове, на територията на гр. София, се задържа трайно над граничните стойности.

От резултатите на мониторинговата система на СРЗИ и тези от СКШ следва, че основният източник на шум, оказващ най-неблагоприятно въздействие върху населението на агломерация София (основно гр. София), е автомобилният транспорт.

Реализираните след 2009 г. мерки за ограничаване на шумовото въздействие са довели до промени (предимно намаляване) на броя на засегнатите от наднормени нива на шум сгради (жилищни и такива с повишени нормативни изисквания, по отношение на шума) и жители. Цялостният ефект от реализираните досега мерки е по-малък, относно въздействието на автомобилния транспорт, в сравнение с другите източници на шум. Независимо от прилагането на действия, насочени към: ограничаване на транспортния трафик (изграждане на метролинии, буферни паркинги, оптимизация на маршрутите на наземния градски транспорт, след реализация на отделните етапи от разширението на метрото, изграждане на велоалеи), подобряване на пътните настилки, обновяване на обществения транспорт и други, засега не е постигнато значително и трайно намаляване на шумовите нива, около най-натоварените улици, в глобален мащаб (на цялата територия на гр. София). Като основни причини за наднормените шумови нива от автомобилния транспорт могат да се посочат:

- Непрекъснато увеличаване на моторизацията в страната, в частност - в агломерация София (сериозен ръст на регистрацията на лични леки автомобили), водещо до претоварване на транспортната инфраструктура на града, чиито капацитет е ограничен. Това се дължи на естествения процес на трудова и образователна миграция на населението от други региони на страната към столицата, постоянен през последните 20 години, който не подлежи на контрол от страна на общинската

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

администрация. В перспектива се очаква увеличаване на интензивността на всички видове транспорт (автомобилен, железопътен и въздушен), което ще доведе до нарастване на създаваните от него шумови нива, което е предпоставка за влошаване на акустичната среда в местата на въздействие, респ. увеличаване на броя на засегнатото население.

- Застаряващ автомобилен парк в страната като цяло (68% от регистрираните автомобили са на възраст над 15 години);

- Ниска пропускателна способност на улиците и задръствания по уличната мрежа на гр. София, предизвикващи движение в режим на постоянно спиране и тръгване;

- Неспазване на ограниченията за скорост (особено по основните булеварди и улични отсечки);

- Пътна настилка с ниски показатели, по отношение на излъчвания от транспортния поток шум (паваж). Към настоящия момент, по-голямата част от основните улици и булеварди в Столична община са с подменена асфалтова настилка, с подобрени качества. С малки изключения, керамичната и гранитната паважна настилка в гр. София, положена преди 1944 г., не подлежи на подмяна, тъй като е декларирана недвижима културна ценност с определен временен режим на опазване, съгласно заповед на министъра на културата от 2016 г.

- За обекти, подлежащи на усилен шумозащита (болници, училища и др.), постигането на нормативните изисквания е трудно, а в много случаи и невъзможно, поради разположението им непосредствено до улици с интензивен транспорт, наличие на повече етажи на сградите и регламентираните ниски гранични стойности за шум.

- Изготвянето и одобряването на проекти за шумозащитни екрани (ШЗЕ) се осъществява, съгласно нормативните изисквания на *Закона за устройство на територията /ЗУТ/* и поднормативните му актове. При изпълнение на ШЗЕ трябва стриктно да се спазват определените в проекта размери на съоръжението, осигуряващи необходимата акустична ефективност. Последната може да се компрометира по различни причини като: нарушаване на целостта на екрана чрез отвори, фуги и др., пренебрегване на специфични конфигурации на ШЗЕ (например закривяване на екрана покрай пътното платно), прилагане на произволни, несертифицирани акустични елементи. Избраният акустичен елемент, задължително да притежава Сертификат за съответствие на акустичните и неакустичните му характеристики с БДС EN 14388, 2006 г.

- При предвиждане на растителна шумозащита, трябва да се има предвид,

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

че забележимо намаляване на шумовото ниво е възможно само при плътна растителна маса с достатъчна ширина на засаждането, с многоетажна структура (храсти под короните на дърветата). Необходимо е да се вземат под внимание установените чрез изследвания акустични качества на растителни бариери, в зависимост от видовия състав и конфигурацията им. Единични дървета или разредени насаждения от дървета и храсти са практически без значение.

- Все още се допускат сериозни и трайни нарушения на законовите разпоредби (ЗЗШОС и общинските наредби) от страна на търговски обекти (дискотеки, нощни барове и клубове, заведения, разположени на открито, ползващи озвучителни уредби), причиняващи недопустимо ошумяване на близките жилищни територии, особено през нощния период, което показва, че упражняваният контрол и координация между отговорните органи не винаги са достатъчни и ефективни.

Йонизиращи и нейонизиращи лъчения

Резултатите от *радиационния мониторинг* на околната среда показват, че няма отклонения от характерния естествен радиационен фон.

По отношение на нейонизиращите лъчения, трафопостовите в жилищните сгради създават магнитно поле при определен тип на монтаж – приземен или пристроен тип трансформатор, като магнитната индукция е в границите на Европейската препоръка 1999/519/ЕК, която у нас все още не е в сила.

Електромагнитната експозиция на населението се оценява при извършването на контрола, но събраната информация в електронната система не е на национално ниво, което изисква промяна в законодателството за защита от нейонизиращите лъчения, което да регламентира събирането на данните от измерванията в НЦОЗА, респективно МЗ.

По отношение на облъчването на населението с изкуствени източници на оптично лъчение, основният проблем са козметичните центрове и тези за придобиване на тен, които създават сериозен риск за възникване на меланоми и саркоми на кожата и за част от които не се спазват изискванията на нормативната база, а за други все още няма съответни нормативни изисквания за ползване.

5.3. Ключови мерки, които е необходимо да се предприемат, за да се изпълни специфичната цел.

Необходимо е изпълнение на мерките, набелязани в Плана за действие за управление, предотвратяване и намаляване на шума в околната среда на агломерация София. За постигане на ефект на цялата територия, основно на гр. София трябва да се

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

наблегне и ускори изпълнението на мерките, отнасящи се най-вече до шума, създаван от автомобилните транспортни потоци и трамвайния транспорт, групирани в следните основни насоки:

- Подобряване състоянието на пътните настилки, чрез реконструкция/ рехабилитация/ основен ремонт на уличната мрежа, водещо до намаляване на шумовата емисия от транспортните потоци, движещи се по нея.
- Намаляване на задръстванията, чрез преразпределяне на транспортните потоци.
- Ограничаване на транзитния поток на тежкотоварни автомобили, чрез пренасочване към околоръстни артерии, или с определен времеви режим на преминаване. Изнасяне на транзитните за гр. София транспортни потоци, чрез изграждане на обходни трасета.
- Ограничаване достъпа на МПС в централните градски части, чрез обособяване на паркинги в близост до начални и крайни спирки на градския транспорт и метростанции, зони за кратковременно платено паркиране и други.
- Изпълнение на разработения „Проект за оптимизация на маршрутите на наземния градски транспорт, след реализация на отделните етапи от разширението на метрото в София“, възложен от „Метрополитен“ ЕАД.
- Повишаване на пропускателната способност на основни улици, чрез контрол на неправилното паркиране, изграждане на „джобове“ за контейнерите за смет и други.
- Подобряване на организацията на движение, чрез оптимизация на режимите на светофарите, въвеждане на „зелени вълни“ и други.
- Ограничаване на скоростта на движение по улици с установено значително превишение на граничните стойности за шум.
- Подобряване на шумовите характеристики на масовия градски транспорт, чрез монтиране на трамвайни релси с шумо- и виброизолиращи гумени елементи, поетапна подмяна на остарелите трамвайни мотриси и тролейбуси, привеждане на автобусния парк в съответствие с евростандарт EURO 4.
- Развитие на велосипедната инфраструктура.
- Определяне на времеви графици за дейността по сметопочистване и сметоизвозване, за осигуряване на тишина през нощния период.
- Проучване на възможностите за изграждане на шумозащитни екраниращи съоръжения за защита на обекти с наднормено шумово въздействие от

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

страна на различни източници на шум (основно автомобилен и релсов транспорт). Обектите с по-строги нормативни изисквания по отношение на шума (зони за отдих, за лечебни, учебни, детски, научно- изследователски заведения) следва и за напред да бъдат предмет на специално внимание, вкл. чрез изпълнение на шумозащитни екрани.

- Изискване на шумозащитни мерки при проектиране на обекти с обществено предназначение (административни, търговски, бизнес) с обща климатизация (локални източници на шум), съгласно Наредба №4 (МРРБ, МЗ, МВР, МОСВ, 2006 г.):

- Освен Частите Архитектурна и Конструктивна, да се инициира включване на Част Акустика, която да съдържа анализ и обосновка за избора на месторазположението на сградите, разположението на помещенията с нормиран шум в самите сгради, необходимостта от подбор на строителни продукти и ограждащи конструкции и целесъобразно разполагане на вътресградните инсталации и комуникации, спрямо помещенията с гранични нива на шум;
- При ново строителство, както и реконструкция, основен ремонт и преустройство на съществуващи сгради, в проектите се посочват българските стандарти и описание на мерките за ограничаване на шума по време на строителство – времетраене на строителството, часови зони на работа, използване на строителна и транспортна техника.

От съществено значение е провеждането на текущ мониторинг и контрол на изпълнението на заложените мерки, както и оценка на тяхната ефективност.

По отношение на устройството на територията, ОУП на СО предвижда нови устройствени зони с различно предназначение: жилищно застрояване, производствено – складови дейности, рекреация, озеленяване и други. Във връзка с това е необходимо извършване на акустично обследване и изследване на зоните за бъдещо развитие от Интегриран план за градско възстановяване и развитие на гр. София.

При извършване на строителни работи по изграждане на нови обекти, да се използва съвременна строителна и транспортна техника, в съответствие с изискванията на *Наредба за съществените изисквания и оценяване съответствието на машини и съоръжения, които работят на открито, по отношение на шума, излъчван от тях във въздуха* (Обн. ДВ. бр.11 от 10 Февруари 2004 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.87 от 31 Октомври 2017 г.). При необходимост, да се поставят временни ШЗЕ, за защита на близки до строителната площадка жилищни територии, особено при наложителна работа през вечерния и нощния период.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

Изпълнението на мерките, отнасящи се до намаляване на шума, създаван от автомобилните транспортни потоци, пряко ще повлияе и върху постигането на Специфичната стратегическа цел 1 от настоящата Програма за опазване на околната среда, а именно подобряване на качеството на атмосферния въздух.

По отношение на намаляването или превенцията от вредното въздействие на **йонизиращи и нейонизиращи лъчения** е необходимо:

1. **Йонизиращи лъчения:** Осигуряване на сигурност на Столична община за периода 2017 – 2027 г. при радиационна авария във връзка с:

- откриване на безстопанствени източници на йонизиращи лъчения (ИЙЛ);
- превоз на радиоактивни отпадъци (РАО) и/или ИЙЛ;
- използване на ядрени и радиоактивни материали за терористични цели, саботаж и др.;
- регистриране на нелегален трафик на Граничен контролен пропускателен пункт (ГКПП) или на територията на областта;
- умишлено радиоактивно замърсяване на публични места, питейни водоизточници, хранителни продукти и потребителска продукция;
- падане на сателит, захранван с ядрен реактор или с ядрени вещества и/или ИЙЛ;
- пожар на място с наличие на ИЙЛ;
- откриване на медицински симптоми от радиоактивно облъчване на лица от населението;
- оказване на помощ в обект, в който се намира източник на йонизиращо лъчение (ИЙЛ).

2. **Нейонизиращи лъчения:** В областта на контрола - продължаване на събирането на данни от измервания на стойностите на ЕМП/мониторинг в населени места.

Промяна на законодателството, което да въвежда европейските нормативи и практики за осигуряване на защита на населението от въздействието на ЕМП

Необходимо е също актуализиране на „Указанията“ на МЗ за извършване на контрол и мониторинг на източниците на ЕМП от страна на РЗИ.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

План за действие за постигане на Специфична стратегическа цел 5

**„Да се предотврати или намали вредното въздействие на физичните фактори:
шум, йонизиращи и нейонизиращи лъчения.“**

Неразделна част от настоящата Общинска програма за опазване на околна среда по чл. 79 от Закона за опазване на околната среда, в съответствие със Законът за защита от шума в околната среда (ЗЗШОС, чл. 9 и чл. 10) са разработените стратегически документи за управление, предотвратяване и намаляване на шума в околната среда в агломерация София.

№	Стратегическа мярка	Очаквани резултати от изпълнение на мярката	Индикатори за изпълнение
Фактор „Шум“			
1.	Изпълнение на мерките, заложи в Планове за действие към актуализираните СКШ (2018 г., 2022 г. и 2027 г.) - постоянни, поетапни, срочни. Краткосрочни (до 2020 г.) и средносрочни мерки (до 2022 г.) - приоритетни източници на шум и райони: автомобилен и трамваен транспорт; определяне на тихи зони в агломерация София; ЦГЧ, гъсто населени зони и локални обекти с нормиран шумов режим около главни пътни артерии („акустично горещи“ зони). Дългосрочни мерки (след 2022 г.) - приоритетни източници на шум и райони: автомобилен транспорт, трамваен транспорт.	Подобряване на акустичната среда на територията на СО. Ограничаване броя на обектите с наднормено шумово въздействие.	Нива на шум в пунктовете за наблюдение на територията на СО. Тегловен коефициент за ефекта на редуция на наднорменото тотално ошумяване на площта, в района на анализ. Тегловен коефициент за ефекта на редуция на наднормената тотална шумова експозиция на броя население (обитатели), в района на анализ.
2.	Актуализиране на Стратегическата карта за шум (СКШ) на агломерация София и на съответния План за действие (2022 г. и 2027 г.) Определяне на новите, приоритетни източници на шум и райони.	Подобряване на акустичната среда на територията на СО. Ограничаване броя на обектите с наднормено шумово въздействие.	Приети актуализирани СКШ на агломерация София и План за действие.
3.	Отчитане на фактор Шум и изискване на необходимите	Удовлетворяване на регламентираните гранични	Нива на шум в местата на шумово

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

№	Стратегическа мярка	Очаквани резултати от изпълнение на мярката	Индикатори за изпълнение
	шумозащитни мерки, при проектиране на обекти с обществено предназначение. Акустично обследване и изследване на зоните за бъдещо развитие от Интегриран план за градско възстановяване и развитие на гр. София.	стойности за шум, за обектите на шумово въздействие (територии и зони с нормиран шумов режим).	въздействие.
4.	Инспектиране на откритите строителни площадки на територията на СО по отношение на спазване на нормативните изисквания към шума на машините и съоръженията, работещи на открито, както и спазване на дневните и нощните норми за шум. При необходимост, да се изисква поставяне на временни шумозащитни екрани, особено при наложителна работа през вечерния и нощния период.	Ограничаване на шумовата емисия от използваната техника в околната среда. Удовлетворяване на регламентираните гранични стойности за шум, за обектите на шумово въздействие (територии и зони с нормиран шумов режим).	Нива на шум в местата на шумово въздействие.
5.	Актуализиране на нормативни документи на СО, касаещи фактор Шум, при необходимост, в съответствие с настъпили промени в нормативни документи от по-висок ранг.	Хармонизиране на нормативната база на СО с Европейското законодателство.	Приети актуализирани документи
6.	Подобряване на рекреационните функции на парковете за широко обществено ползване и осигуряването в тях на изпълнение на препоръките на Световната здравна организация за допустими нива на шума в зони за почивка, чрез: Планиране на шумозаглушителни пояси в покрайнините на парковете; Недопускане на дейности, повишаващи шумовото натоварване в границите на парковете; Прилагане на управленски	Подобряване на качеството на парковите площи като зони за почивка.	Проведени мероприятия за постигане на поставените цели.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

№	Стратегическа мярка	Очаквани резултати от изпълнение на мярката	Индикатори за изпълнение
	мерки за намаляване на шума.		
Йонизиращи и нейонизиращи лъчения			
7.	Осигуряване на сигурност на Столична община при радиационна авария: - откриване на безстопанствени източници на йонизиращи лъчения (ИЙЛ); - превоз на радиоактивни отпадъци (РАО) и / или ИЙЛ; - използване на ядрени и радиоактивни материали за терористични цели, саботаж и др.; - регистриране на нелегален трафик на Граничен контролен пропускателен пункт (ГКПП) или на територията на областта; - умишлено радиоактивно замърсяване на публични места, питейни водоизточници, хранителни продукти и потребителска продукция; - падане на сателит захранван с ядрен реактор или с ядрени вещества и /или ИЙЛ; - пожар на място с наличие на ИЙЛ; - откриване на медицински симптоми от радиоактивно облъчване на лица от населението; - оказване на помощ в обект, в който се намира източник на йонизиращо лъчение (ИЙЛ).	Предотвратяване повишаването на радиационното замърсяване и защита на населението от въздействието на ЙЛ.	- Атмосферна радиоактивност; - Специфична активност на естествени и техногенни радионуклиди в необработваеми почви; -Обща алфа- и обща бета-активност, съдържание на естествен U и специфична активност на ²²⁶ Ra на повърхностни води; -Радиационно влияние на дейността на АЕЦ „Козлодуй” върху околната среда; -Дозово натоварване на населението.
8.	В областта на контрола - продължаване на събирането на данни от измервания на стойностите на ЕМП/мониторинг в населени места.	Допълване и поддържане на електронната информационна система за източниците на ЕМП.	Брой пунктове с измервания на ЕМП в столицата, съгласно Указания на МЗ.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

ССЦ 6. ДА СЕ ПОДОБРИ УПРАВЛЕНИЕТО И УВЕЛИЧИ ПЛОЩТА НА ЗЕЛЕНАТА СИСТЕМА НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА

6.1. Основни постижения и напредък на Общината

Постоянно нарастващият интерес и инвестиции от страна на Столична община (СО) в зелената система на своята територия през последните години води до значителни резултати в следните направления:

- Дирекция „Зелена система“ е разработила „Регистър на зелените площи и регистър на картотекираната растителност“, наличен на интернет адрес <https://ropkr.sofia.bg/>.
- Постигнато е добро състоянието на дървесно-храстовата растителност в интензивно поддържаните паркове от Дирекция „Зелена система“. Дирекцията отговаря за поддръжката и на лесопаркови територии в рамките на СО. За цялостната поддръжка на зелената система в град София споделена роля имат и съответните райони, които често поддържат немалка част от прилежащите им зелени площи.
- Стартиралата през 2010 г. програма „Зелена София“ е помогнала за реализацията на 423 проекта. Като основната цел е подобряване състоянието на зелените площи и парковото обзавеждане общинска собственост, отнасящи се до Зелената система, както и създаване на условия за благоустрояване, усвояване и използване на прилежащи територии и околни пространства в жилищните квартали за подобряване условията за живот и отдих.
- Столична община възлага научно-приложна разработка на тема „Уличното озеленяване в София-актуално състояние, насоки и препоръки при изграждането, поддържането и опазването му като елемент на зелената система на Столична община“ на научния институт към Лесотехническият университет. В нея са разписани необходимите препоръки и мерки за поддържане и мониторинг на дървесната растителност разположени по улици и булеварди.
- СО разработва карта на подходящите територии за градско земеделие.
- Инициативи като "Визия за София" и "София-град за хората" демонстрират разбиране на проблемите на зелената система на града, а също така и насоки в разрешаването на тези проблеми.
- Като най-голямо признание за досегашната работа на екипите на СО е включването на София в инициативата на Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР) „Зелени градове“.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

- Стартирала кампания по подобряване условията в т. нар. „кални точки“, идентифицирани на територията на Столична община. Площите подлежат на прекопаване, засаждане на тревни смеси и храсти и добавяне на компост от площадката за компостиране „Хан Богров“ и др. Тези площи представляват нарушени зелени пространства следствие от неправилно паркиране. Необходимо е да се осигури и алтернатива за паркиране, при възможност, но да не се допуска и паркиране на автомобили в зелените площи. Нарушените терени са и предпоставка за запрашане на въздуха.

6.2. Основни проблеми и предизвикателства

Основно проблемите за СО са свързани с влошаване на санитарно-хигиенните качества на ландшафта и по-специално на някои елементи на ландшафтни компоненти - промени в микроклимата, водно-физичните свойства на почвата, шумовото замърсяване, замърсяването на въздуха и др. Това оказва пряко влияние върху фитосанитарното състояние на растителността, а от там и върху естетическите качества на градския ландшафт и неговото визуално възприемане.

Сериозен е проблемът с недостатъчните площи при засаждане в настилка на единични дървета покрай улици и булеварди. Проблемите са свързани с недостатъчно място за развитие на кореновата система; „прегриване“ през горещите месеци, поради нагряването на тъмните асфалтови настилки в непосредствена близост; влошаване на почвените условия поради третиране на пътищата с препарати против замръзване; неправилни резитби и други.

Недостатъчното озеленяване по квартали и разпокъсаността на зелените площи в рамките на гр. София, компрометира максималния потенциал на зелената система. Застроената част на София е силно обезлесена - едва 9% от дърветата в СО са в застроената част на града (проект на Програма за София). Проф. Геел потвърждава това схващане, като препоръчва повишаването и балансирането на озелеността по квартали и изграждане на зелени връзки. Към момента повишаващата се интензификация и уплътняване на гр. София е предпоставка за задълбочаване на проблемите в зелената система. От заложените в ОУП паркове и градини 75 % не са реализирани, а допълнително затруднение внася и фактът, че 57% от нереализираните паркове са в частни имоти (Проект на Програма за София).

Липсва пълна информация за замърсените и нарушени терени в рамките на Общината, както и система за мониторинг, която да дава актуална и цялостна оценка. Върху голяма част от обработваемите площи и др. в общината заплахата за доброто

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

състояние на почвите е констатирана ерозия, за което е необходимо да бъдат предприети действия.

Като проблем се очертава и липсата на актуални данни за всички зелени пространства, стопанисвани от Дирекция „Зелена система“ – местоположение, вид територия, площ, видове растителност, състояние. Дигитализирането на базата данни на Дирекция „Зелена система“ ще бъде от голяма полза за бъдеща експертна дейност, планиране и опазване на зелената система на СО.

В градска среда се отбелязва и проблемът със зелените площи, които се използват не по предназначение, а за паркиране. Това води до тяхното нарушаване и последващи отрицателни ефекти като запрашаване на въздуха. Столична община е насочила усилия в тази насока, планирайки възстановяването на идентифицираните такива площи. Друг проблем в границите на града е застаряването на уличните дървета – основна част от дърветата са садени 50-те и 80-те години на 20 век, и трябва да бъдат поетапно подменени.

6.3. Ключови мерки, които е необходимо да се предприемат, за да се изпълни специфичната цел

Ключови мерки, които е необходимо да предприеме Общината, за да постигне заложената ССЦ 6 са:

- Подобряване състоянието и естетическата стойност на растителността в парковете и във вътрешно кварталните пространства;
- Идентифициране, картиране и остойностяване на екосистемните услуги (<http://eea.government.bg/bg/ecosystems/index>);
- Осигуряване на нови зелени площи, вкл. планиране и изграждане на нови паркове за широко обществено ползване, благоустрояване и озеленяване приоритетно на крайните квартали и увеличаване и поддържане на зелените площи в строителните граници на гр. София. Поддържане добро състояние на вече изградената мрежа от зелени площи;
- Извършване на допълнителни проучвания и анализи за територията на Столична община, които ще гарантират оптимизиране на процеса по поддържане на съществуващата зелена система и увеличаването на нейната площ.

Чрез подобряване на състоянието на зелената система ще бъде пряко и косвено повлияно постигането и на други специфични цели от Общинската програма за опазване на околна среда. Ще бъде ограничено запрашаването на въздуха, ще бъде

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

осигурено убежище за биологичното разнообразие, възможно е да се ограничи шума в дадени територии.

План за действие за постигане на Специфична стратегическа цел 6
„Да се подобри управлението и увеличи площта на зелената система на
територията на общината.“

№	Стратегическа мярка	Очаквани резултати от изпълнение на мярката	Индикатори за изпълнение
1.	Допълване и периодично актуализиране на Регистъра на озеленените площи / https://ropkr.sofia.bg/ /	Предоставяне на актуални данни за озеленените площи в Столична община. Събраните данни ще послужат като основа за определяне на мерки за подходящите зони и количества за допълващо засаждане на дълготрайна дървесна растителност.	Ежегодно актуализиран Регистър на озеленените площи. Извършване на регулярни анализи, предложения и изпълнение на мерки за допълващо засаждане на дълготрайна дървесна растителност в предварително определени като подходящи зони.
2.	Изготвяне и приемане на план за поетапно остойностяване на екосистемните услуги и интегрирането им в отчетите на Общината.	Допринасяне за изпълнение на ангажимента до 2020 г. всяка страна-членка на ЕС да включи в системите си за отчет и докладване екосистемните услуги. Създаване на базирана върху екосистемните услуги информационна система за състоянието на урбанизираните екосистеми и предоставяните от тях услуги чрез приложение на съвкупност от индикатори за оценка и картиране, с оглед на по-доброто разбиране и прилагане на секторните политики за устройство и развитие на териториите.	Класифициране и картиране на видовете екосистемни услуги на територията на СО, съгласно методика на ИАОС. Остойностяване на видовете екосистемни услуги на територията на СО.
3.	Продължаване изпълнението на Програма „Зелена София“, като се добавя цел, а именно гарантирането на достатъчно	Повишаване на естетическите качества на градския ландшафт.	Брой изпълнени проекти и прилагане на методика за качествена оценка на изпълнените проекти.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

№	Стратегическа мярка	Очаквани резултати от изпълнение на мярката	Индикатори за изпълнение
	качествена намеса в градския ландшафт.		
4.	Подобряване състоянието на растителността във вътрешнокварталните пространства и уличното озеленяване, подобряване и на обемно-пространствената композиция и нивото на естетическа стойност. В изпълнение на мярката, следва да се вземе предвид научната разработка „Уличното озеленяване в София-актуално състояние, насоки и препоръки при изграждането, поддържането и опазването му като елемент на зелената система на Столична община“ на научния институт към Лесотехническият университет.	Рехабилитиране на растителността и увеличаване на общите естетически качества на ландшафта. Поетапна подмяна на „застаряващата“ дървесна растителност по протежението на цели улици и булеварди на територията на СО.	Ежегоден мониторинг на състоянието на растителността във вътрешно кварталните пространства и уличното озеленяване. Изпълнени етапи по подмяна на дървесната растителност – брой засадени дървета годишно.
5.	Планиране и поетапно изграждане на нови паркове за широко обществено ползване, благоустрояване и озеленяване приоритетно на крайните квартали и увеличаване и поддържане на зелените площи в строителните граници на гр. София.	Увеличаване на териториите за отдих и рекреация, облагородяване на пустеещи земи. Увеличаване и поддържане добро състояние на зелените площи, предвид ключовата им роля за биоразнообразието, чистота на въздуха, здравето на населението, предпоставка за ограничаване и намаляване на рисковете в следствие от изменението на климата и пр.	Реализирана площ (da) нови паркове за обществено ползване. Изпълнени дейности по поддържане/подобряване състоянието на зелените площи.
6.	Затревяване на нарушени площи – т.нар. „кални точки“ идентифицирани на територията на Столична община и възстановяването им по начин, по който ще се предотврати бъдещото им	Поддържане в добро състояние на зелените площи. Преустановяване на практиката за паркиране върху зелените площи.	Брой/площ възстановени „кални точки“.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

№	Стратегическа мярка	Очаквани резултати от изпълнение на мярката	Индикатори за изпълнение
	нарушване от паркирани автомобили.		
7.	Разработване и реализиране на пилотен проект за екологосъобразно облагородяване на кариерно езеро в покрайнините на гр. София.	Създадена крайградска зона за природосъобразен отдих, рекреация и опазване на биоразнообразието.	Изпълнен пилотен проект
8.	Изготвяне на комплексна методика за анализ, оценка и периодичен мониторинг на устойчивостта на дървесните видове и тяхното фитосанитарно състояние, съобразно съвременните промени в климатичните условия на града, свързани основно с повишаване на температурите, замърсяване на атмосферния въздух, засоляване на почвите и др.	Увеличаване на устойчивостта на зелените площи в градската среда, както и повишаване на естетическите качества на ландшафта – зрителино и обемно-пространствено.	Методика за мониторинг на фитосанитарното състояние на дървесната растителност. Списък с най-устойчиви видове с подходящи декоративни качества, съобразно местоложението им в градската среда.
9.	На базата на изводите от „Изследване и картографиране на ефекта на градския топлинен остров на територията на София и проучване на добри практики за смекчаване на неговото проявление“ в СО да се предвидят дейности по ограничаване на вредното въздействие в зависимост от конкретния обект и/или при необходимост подмяна на видовете.	Повишаване качеството на околната среда в СО и многократно подобряване на естетическите качества на заобикалящата ни среда.	Ежегоден мониторинг и доклад за постигнатия резултат от въведените мерки на „топлинните точки“.
10.	Увеличаване на използването на покривно и вертикално озеленяване.	Повишаване естетическите качества на средата, намаляване на запрашеността на атмосферния въздух. Подобряване на енергийната консумация на сградите и цялостно подобряване на	Увеличаване на тези площи, бр. сгради/da.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

№	Стратегическа мярка	Очаквани резултати от изпълнение на мярката	Индикатори за изпълнение
		околната среда.	
11.	Разработване на програма за запазване и развитие на зелени клинове на София.	На първо място ще се осигури пешеходна връзка от центъра на града с околните на столицата планини, до колкото е възможно, предвид актуалната ситуация. Мярката ще допринесе за създаване и поддържане на отлични условия за спорт и рекреация на жителите и гостите на града. От друга страна ще се увеличи процентът на зелените площи в и около града, което ще доведе до подобряване на състоянието на околната среда.	Планирана, усвоена/поддържана площ за развитие на зелените клинове.
12.	Във връзка с изготвяне на предписания за Компенсаторно озеленяване, да се изготви цялостен анализ за наличните площи и да се препоръчват територии за залесяване по приоритет – пустеещи земи, нови паркове, зелени клинове и т.н.	Ще се увеличи процента на зелените площи, ще се намали запрашеността на атмосферния въздух, ще се повишат естетическите качества на ландшафта.	Ежегодни доклади за усвоени площи.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА Столична община до 2027 г.

ССЦ 7. ДА СЕ ОГРАНИЧАТ И/ИЛИ ПРЕДОТВРАТЯТ РИСКОВЕТЕ ПРЕД Столична община, в следствие от изменението на климата и да се адаптира СО към случващите се климатични промени

7.1. Основни постижения и напредък на Общината

Столична община провежда последователна и целенасочена политика в областта на климатичните промени, като още през 2011 г. се присъединява към Споразумението на кметовете и поема ангажимент за намаляване на парниковите газове с 22 % спрямо нивата от 2007 г.. В изпълнение на ангажиментите на Столична община към Споразумението на кметовете е разработен и одобрен План за действие за устойчиво енергийно развитие за периода 2012 – 2020 г. В изпълнение на своите ангажименти за намаляване на емисиите на парникови газове, Столична община е изготвила инвентаризации за базовата за Общината година - 2007 г., както и за годините - 2011 г. и 2015 г. Инвентаризациите могат да бъдат намерени на следния интернет адрес: <https://www.sofia.bg/climat>. В резултат на получените данни от инвентаризациите е установено, че Столична община е намалила емисиите си на парникови газове с 9.7 % за 2015 г. спрямо базовата 2007 г., което се дължи на изпълнените мерки в основните сектори, отговорни за емисиите на парникови газове - сграден и транспортен.

По-късно, през 2015 г. Столична община се присъединява и към глобалната инициатива „Пакт на кметовете” (Compact of Mayors), осъществявана в партньорство с Генералния секретар на ООН и кметовете на гр. Рио де Жанейро, гр. Париж, гр. Сеул и други градове, за намаляване на емисиите на парникови газове, за проследяване на прогреса и за подготовка за справяне с последствията от климатичните промени. В съответствие с поетите ангажименти е изготвена и одобрена през 2017 година „Стратегия за адаптация към климатичните промени на Столична община”, а през 2019 г. и приет План за адаптация към климатичните промени за Столична община 2019 – 2025 г..

През 2017 г. европейската инициатива „Споразумение на кметовете” и инициативата на ООН „Пакт на кметовете” се обединяват в „Глобално споразумение на кметовете за климат и енергия” (ГСККЕ), за да се постигне консолидиран напредък на градско равнище към нисковъглеродна икономика и устойчиво развитие и да се демонстрира глобалното въздействие на местните действия. Градовете възприемат и интегриран подход за смекчаване на и адаптация към изменението на климата чрез

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

разработване на План за действие за устойчива енергия и климат за периода до 2030 г., който обхваща едновременно дейности за намаляване на парниковите газове и за адаптация към промените в климата. В тази връзка, Столичният общински съвет на свое заседание на 8 ноември 2018 г. взема решение за присъединяване на Столична община към ГСККЕ за периода 2021 – 2030 г. В изпълнение на ангажимента на Столична община, към настоящия момент в процес на разработване е План за действие за устойчива енергия и климат за периода 2021 – 2030 г. (ПДУЕК), с цел намаляване на емисиите на парникови газове с 40% до 2030 година спрямо базовата 2007 година. ПДУЕК е стратегически документ, който обхваща едновременно политиката за смекчаване на и за адаптация към климатичните промени и интегрирането им в секторните общински политики.

Политиката по изменение на климата на Столична община и съответно изготвянето на стратегически документи в тази област се съобразява с основните международни договори, европейско и национално законодателство - релевантни споразумения, директиви, регламенти и стратегически документи, закони и подзаконовни нормативни актове в секторните политики, основно в областта на енергетиката, енергийната ефективност, възобновяеми източници на енергия, биогорива и др. сектори, които имат отношение към намаляване на парниковите газове или адаптацията към климатичните промени.

През 2020 г. е извършена инвентаризация на емисиите на парникови газове за 2018 г. Съгласно данните от инвентаризацията за 2018 г. емисиите на парникови газове са намалели с 18,2 % спрямо базовата 2007 г.

7.2. Основни предизвикателства

Уязвимостта и потенциалните климатични рискове пред Общината са разгледани в Стратегията за адаптация към климатичните промени (2017 г.). Рисковете и предизвикателствата пред Общината са представени по сектори - градоустройство, здраве, енергетика, транспорт, управление на води, околна среда и туризъм. Оценени са чрез „Матрица на риска“ на база тяхната вероятност да се случат и тяхното потенциално въздействие.

7.3. Ключови мерки, които е необходимо да се предприемат, за да се изпълни специфичната цел

Визията на Столична община за бъдещето, към момента, има ясен хоризонт до 2030 г. и се формира на базата на възприемане на холистичен подход за смекчаване и за адаптация в отговор на международните и на националните изисквания в областта

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

на климата и енергията (вкл. политиката по енергийна ефективност, насърчаване използването на възобновяеми източници на енергия и биогорива) и на интегриране на предизвикателствата, свързани с изменението на климата в секторните политики на местно ниво (План за адаптация към климатичните промени за Столична община, 2019-2025 г.).

Като релевантни по отношение на специфичната цел стратегически документи на Общината са приетите Стратегията за адаптация към климатичните промени и Плана за адаптация към климатичните промени за Столична община, както и разработвания към настоящия момент План за действие за устойчива енергия и климат за периода (ПДУЕК) 2021-2030 г.. С Решение № 249/ 25.06.2020 г. е приет и План за действие за „Зелен град“ на Столична община. Необходимо е:

1. Изпълнение на мерките, заложи в Плана за действие към Стратегия за адаптация към климатичните промени на Столична община.
2. При необходимост, актуализиране на Стратегията за адаптация към климатичните промени на Столична община и Плана за действие към нея. Координиране с изготвящи се в периода 2019-2025 г. стратегически секторни документи.
3. Разработване на План за действие за устойчива енергия и климат за периода 2021-2030 г.

В контекста на Стратегията на Столична община могат да бъдат идентифицирани няколко основни направления за адаптация, на база на които в документа са предложени конкретни мерки за адаптация по сектори:

- Развиване на хоризонтални политики и стратегическо планиране, в това число планиране за постоянно надграждане на институционалния капацитет за ефективно справяне с климатичните промени, вкл. относно подходите за адаптация и смекчаване на климатичните промени. В това направление влиза и изготвяне на нови и промяна на съществуващи политики, стратегии, законодателна рамка, стандарти за адекватно адаптиране към промените; изготвяне на планове за управление на риска за специфични климатични събития; анализи (разходи-ползи) на планираните мерки;
- Повишаване на институционалния капацитет в общината за адаптация към климатичните промени, вкл. координация и сътрудничество на общината с други отговорни институции, не само на регионално, но и на национално ниво, и активна работа със заинтересовани страни;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

- Извършване на насочена научно-изследователска дейност и мониторинг за повишаване на знанията и събиране на данни за адекватно и ефективно планиране и прилагане на адаптационни мерки; извършване на насочени анализи за намаляване на уязвимостта;
- Провеждане на информационни кампании и повишаване на знанията и ангажираността на обществото към промените в климата;
- Ефективно комуникиране на изпълнението на Стратегията чрез провеждане на редовни срещи със заинтересовани страни и създаване на активен диалог;
- Търсене на допълнителни ползи и синергии - извършване на проактивни дейности за превенция на риска и намаляване на уязвимостта чрез превръщане на предизвикателствата, вследствие от климатичните промени, във възможности за позитивни промени - повишаване качеството на живот, развитие за местната икономика, прилагане на ефективни решения и добри практики.

План за действие за постигане на Специфична стратегическа цел 7

„Да се ограничат и/или предотвратят рисковете пред Столична община, в следствие от изменението на климата и да се адаптира СО към случващите се климатични промени.“

№	Стратегическа мярка	Очаквани резултати от изпълнение на мярката	Индикатори за изпълнение
1.	Изпълнение на мерките, заложи в Плана за действие към Стратегия за адаптация към климатичните промени на Столична община.	Смекчаване или елиминиране на рисковете пред Столична община вследствие от изменението на климата.	Съгласно Плана за действие.
2.	При необходимост, актуализиране на Стратегията за адаптация към климатичните промени на Столична община и Плана за действие към нея. Координиране с изготвящи се в периода 2019-2025 г. стратегически секторни документи.	Гъвкавост на Плана за действие, отговарящ на промените в средата.	Изготвени доклади и отчетени резултати.
3.	Разработване на План за действие за устойчива енергия и климат за периода 2021-2030 г.	Изпълнение на задълженията на СО, съгласно националното законодателство и	Разработен и приет План за действие за устойчива енергия и климат за периода

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

№	Стратегическа мярка	Очаквани резултати от изпълнение на мярката	Индикатори за изпълнение
		международни ангажименти.	2021-2030 г.
4.	Изпълнение на Плана за „Зелен град“ на София („зелени“ сгради, нулеви отпадъци, намаляване на въглерода, добра транспортна система, достъп до природата, чист въздух).	Намаляване на въглеродния отпечатък.	Годишни отчети за изпълнение на Плана за „Зелен град“.
5.	Систематизиране на наличната информация от минали години и изграждане на база данни и система за мониторинг на основните параметри, свързани с рисковете от климатичните промени наводнения, прегряване (увеличаване на температурата в градска среда), суша и т.н.	Създаване на база данни, подпомагаща планирането на подходящи мерки за справяне с климатичните промени.	Изградена база данни. Определени параметри за дългосрочен мониторинг.
6.	Въвеждане на мерки за намаляване/смекчаване на последствията от климатичните промени, вкл.: - Насърчаване увеличаването на растителността в градската среда, чрез изграждането на „зелени покриви“, „зелени стени“ и други; - Избор на подходящи цветове (бял и/или друг светъл цвят) за градския транспорт и други съоръжения, стопанисвани от предприятия, собственост на Столична Община, които биха намалили количеството поглъщана слънчева радиация; - Насърчаване използването на ВЕИ в градска среда; - Провеждане на кампании за отговорното използване на ресурси с цел намаляване на ефекта от климатичните промени (например: намаляване на разхищения на питейна вода; намаляване на водачите на автомобили, пътуващи	Адаптация към климатичните промени. „Зелените покриви“ и „зелените стени“ намаляват оттока при проливни валежи, намаляват нагряването на сградите, създават зелени пространства, намаляват консумацията на енергия за охлаждане/отопление; полезни са за биологичното разнообразие; намаляват замърсяването на въздуха и др.	Брой успешно въведени и работещи мерки.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

№	Стратегическа мярка	Очаквани резултати от изпълнение на мярката	Индикатори за изпълнение
	сами; насърчаване използването на градския транспорт и други, намаляване на хранителните отпадъци); - Изпълнение на мерки за намаляване на риска от наводнения.		
7.	Разработване на модел, чрез който да бъдат идентифицирани участъци, които биха били най-силно повлияни от последствията от климатичните промени и и предприемане на превантивни мерки за справяне с последствията и намаляване на риска от климатичните промени.	Намаляване на риска за СО, следствие на климатичните промени.	Разработен модел и брой кореспондиращи мерки за намаляване на риска от климатичните промени.
8.	При актуализиране/разработване на планове, свързани с предотвратяване на бедствия и аварии на територията на СО, задължително да се има предвид и очакваният ефект от климатичните промени за периода, за който се отнася съответния план.	Намаляване на риска за СО, следствие на климатичните промени.	Брой планове с отчетен ефект на климатичните промени.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

ССЦ 8. ДА СЕ НАМАЛИ ПОПУЛАЦИЯТА НА БЕЗСТОПАНСТВЕНИТЕ КУЧЕТА НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА.

8.1. Основни постижения и напредък на Общината

Прилагайки мерки за овладяване на популацията на безстопанствените животни, основани на метода „кастрирай, ваксинирай и върни“, Столична община (СО) постига значително намаляване броя на уличните кучета на своята територия – от 11124 през 2007 г. до 3589 през 2018 г. или с 67.7 %.

Действащи са три общински приюта за безстопанствени кучета с общ капацитет близо 1724 места за настаняване и добри условия за настаняване на животните.

Ветеринарна клиника „Връбница“ предлага безплатна кастрация на домашни и безстопанствени кучета. За първи път в преброяването от 2018 г. се наблюдават райони, където са забелязани само кастрирани кучета. Високото ниво на кастрация е основната причина за трайното намаляване на популацията. Друг фактор е увеличаването на осиновените животни от общинските приюти (895 бр. кучета за 2016 г. и 693 бр. за 2017 г.), като числото не включва животни, осиновени направо от улицата или от други приюти, както и такива, които се осиновяват в чужбина.

Общината има приета „Програма за овладяване на популацията на безстопанствените кучета, 2012 - 2016 г.“ (Решение № 224 от 10.05.2012 година на СОС). С Решение № 38/08.02.2018 г. на СОС е продължено изпълняването на точка VI (Мерки по изпълнение на целите) за срок до приемането от Министерски съвет на Национална програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България и последващо приемане на общинска програма за изпълнение на Националната програма. На заседание от 13.03.2019 г., Министерски съвет приема Национална програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на България. В съответствие с чл. 40, ал. 2 от *Закона за защита на животните*, в началото на 2021 г. МЗХГ издава *Наредба № 4 от 1.02.2021 г. за прилагане на Националната програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България и за процедурите по нейното изпълнение, механизма на финансиране и отчетност*. Предстои изготвяне и приемане на нова „Програма за овладяване на популацията на безстопанствените кучета на територията на Столична община“ с мерки, кореспондиращи с изпълнението на Националната програма и план за действие.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

Общинско предприятие „Екоравновесие“ всяка година провежда мащабни информационни кампании, насърчаващи осиновяването на безстопанствени кучета от общински приюти и популяризиращи ползите от кастрация на домашните кучета. Ежегодните кампании протичат под различно мото, например: „Подари си приятел“, „Не купувай, осиновявай“ и др.

8.2. Основни проблеми и предизвикателства

Въпреки успехите на Общината в намаляване броя на безстопанствените кучета, все още притокът на безстопанствени кучета не е овладян. Проблемите и предизвикателствата пред справянето с този проблем могат най-общо да се обобщят от една страна в безотговорното изоставяне на домашни любимци от недобросъвестни собственици и също нахлуването на безстопанствени, често некастрирани кучета от съседните общини.

Неслучайно най-многобройни са скитащите кучета в районите със села и с вилни зони, които са в периферията на общината. Там се отчита и висок процент на скитащи некастрирани кучета. Често именно в тези периферни райони се изоставят вече нежелани домашни любимци, техните потомства, както и навлизат животни от съседни общини. В тези райони са разположени и едни от най-големите индустриални зони, в които традиционно има много кучета (настоящи и бивши кучета пазачи, изоставени любимци).

Прибирането на кучета в приюти и кастрирането на бездомните животни е довело до положителни резултати. Въпреки това, докато средата предоставя условия (отпадъците като източник на храна) и е налично безотговорно поведение на собствениците на кучета, то освободената ниша бързо ще бъде заемана от друг екземпляр. Необходимо е да бъдат вложени усилия в увеличаване на контрола върху собствениците на кучета.

Съгласно *Закона за ветеринарномедицинската дейност* всяко домашно куче, на възраст по-голяма от 4 месеца, трябва да бъде идентифицирано чрез поставен инжектируем транспондер (микрочип), а данните за кучето да бъдат въведени в Интегрираната информационна система на Българската аграрна полиция по безопасност на храните. За съжаление, броят на регистрираните животни е малък. Отделно от това, в Столична община не постъпва актуална информация от ветеринарните лекари, практикуващи на нейната територия, или от Областна дирекция по безопасност на храните – София, тъй като няма такова нормативно изискване. Това обстоятелство възпрепятства осъществяването на ефективен контрол от страна на общинската

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

администрация върху собствениците на кучета, затруднява събирането на местната такса за притежание на животните и налагането на глоба при неподаване на декларация в срок и не на последно място, прави невъзможно воденето на реална статистика за броя на домашните кучета на територията на Столична община.

Заповедите за определяне на местата за разхождане на кучета в отделните райони на Столична община са оповестени на електронните страници на общината. Въпреки това, много от стопаните не се съобразяват с тях. По този начин се смесват деца и кучета на едни и същи площадки, което създава здравен риск за децата, включително от ухапване, от кърлежи и други, както и повишава напрежението между гражданите. Местата за разхождане на кучета в отделните райони на Столична община не еднократно са обозначавани с табели, които впоследствие биват увреждани или разрушавани от недобросъвестни граждани.

Друг проблем с безстопанствените животни на територията на общината е този с котките. Съществува обратнопропорционална зависимост на популациите на кучетата и тези на котките. В районите, където се забелязва значително ограничаване на кучетата, се отчита увеличаване на бездомните котки. Съгласно Чл. 56., ал. 1 от *Закона за защита на животните (ЗЗЖ)*, в случаите на увеличена популация от безстопанствени котки се прилагат разпоредбите на чл. 40 - 47, чл. 51, 52 и чл. 54 от същия закон. Съгласно тях, първата стъпка в такъв случай е Министерски съвет по предложение на министъра на земеделието, храните и горите да приеме Национална програма за овладяване популацията на безстопанствени котки на територията на Република България. Министърът на земеделието, храните и горите издава наредба за прилагане на националната програма и за процедурите по нейното изпълнение, механизма на финансиране и отчетност. Националното сдружение на общините в Република България, Българският ветеринарен съюз и организациите за защита на животните, регистрирани по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел, в чиито устави е предвидена дейност за защита на животните, участват при изготвянето на националната програма и на наредбата. Едва тогава Общинските съвети приемат програма за изпълнение на националната програма и план за действие на съответната община, които отговарят на изискванията на наредбата.

8.3. Ключови мерки, които е необходимо да се предприемат, за да се изпълни специфичната цел

Важен аспект от постигането на специфичната цел е съвместната работа между Общината и неправителствените организации, като отговорностите са разпределени и от ЗЗЖ.

1. Повишаване на обществената ангажираност и инициативност, включително чрез повишаване на контрола върху собствениците.

2. Разработване на Общинска програма за изпълнение на Националната програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета и план за действие, съгласно Закона за защита на животните, което ще даде основата за целенасочена политика на Столична община и през следващите години за постигане на ССЦ 8.

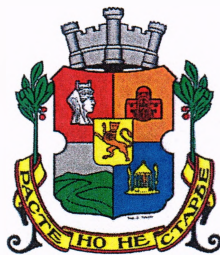
„Да се намали популацията на безтопанствените кучета на територията на общината“

№	Стратегическа мярка	Очаквани резултати от изпълнение на мярката	Индикатори за изпълнение
1.	Столична община да разработи и приеме Общинска програма за изпълнение на Националната програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета и план за действие, съгласно Закона за защита на животните.	Изпълнение на законовите задължения на общината по въпроса и постигане на оптимални резултати чрез стратегическо планиране на мерките.	Разработена и приета актуална Общинска програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета.
2.	Съвместно с неправителствените организации изготвяне и прилагане на образователни програми и провеждане на информационни кампании за запознаване с отговорностите на	Увеличаване на обществената ангажираност, намаляване на притока на изоставени кучета от недобросъвестни граждани. Повишаване на	Увеличаване на броя на регистрираните (включително чипирани) домашни кучета. Брой проведени

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

№	Стратегическа мярка	Очаквани резултати от изпълнение на мярката	Индикатори за изпълнение
	собствениците на домашни животни, съгласно разпоредбите на ЗЗЖ	информираността на гражданите и увеличаване на приходите от годишни такси.	кампании.
3.	Обособяване и изграждане на заградени площадки за свободно разхождане на домашни кучета.	Онагледяване на получените средства от годишните такси за кучета и повишаване на доверието към Общината. Постигане на по-добро качество на средата.	Изградени заградени площадки за домашни кучета.
4.	Увеличаване честотата на системните проверки за изпълнителността на задълженията на собствениците на животни-компаньони.	Намаляване на риска от изоставяне и проява на безотговорно отношение на собственици на домашни кучета.	Брой проверени собственици и написани актове.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

ПРОЕКТ НА ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА
ОКОЛНАТА СРЕДА ДО 2027 Г.

**ЧАСТ VII. СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ, ОТЧЕТ И
КОНТРОЛ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА
ПРОГРАМА**

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

VII. СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ, ОТЧЕТ И КОНТРОЛ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА

За да се изпълнява успешно Общинската програма за опазване на околната среда, се изисква прилагане на система за мониторинг и контрол на изпълнението ѝ. Необходимо е да се извършва и оценка на крайния ефект от нейното изпълнение, както и периодичната ѝ актуализация в случаите на промяна в обстоятелствата или необходимост от корекция на целите.

1. Организация на изпълнението, мониторинг и контрол на Програмата

За да се гарантират действителните резултати, е изградена системата за програмен мониторинг и контрол на базата на европейското, националното и местното законодателство. Програмният мониторинг и контрол е тази част от програмата, която следи за правилното изпълнение на избраната стратегия по отделни мерки, които са изброени в плана за действие. Системата на програмния мониторинг и контрол позволява да се определи дали Общината се приближава към планираните стратегически цели.

Изпълнението на конкретните мерки и дейности, които водят до постигане на планираните цели, е задължение на Столична община в нейната административна цялост. Общинската администрация следва своевременно да подготвя и внася проекти за финансиране на дейностите по опазване на околната среда.

Съгласно чл. 74 от ЗООС, по предложение на кмета на общината, ежегодно с приемането на общинския бюджет се определят средства за изпълнение на приоритетни екологични проекти и дейности, включени в общинските програми за опазване на околната среда.

Разпределението и прецизирането на задачите от Плановите за действие към съответните експерти по специалности, както и проследяването на изпълнението са задължения на съответната общинска структура, определена за извършването на тези дейности, съгласно актуалния към релевантния момент Устройствен правилник за организация и дейността на Столична общинска администрация. Съобразно Устройствения правилник се определят и отговорните структури/експерти от Общинската администрация отговарящи за оперативните дейности, свързани с отчетността, организацията и координацията с други структури (в и извън Общината), имащи отношение към изпълнението и контрола на програмата.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

Наблюдението и оценката на ПООС ще се извършва с оглед постигането на ефективност и ефикасност от изпълнението ѝ. Предметът на **наблюдение** включва изпълнението на целите и приоритетите на Програмата, организацията и методите на изпълнение, прилагани от съответните административни структури, организациите и юридическите лица, участващи в изпълнението им. Наблюдението е важен елемент, който позволява да се засили или намали активността в конкретна насока, да се предприемат коригиращи действия, ако напредъкът е неудовлетворителен или, ако условията се изменят.

Оценката включва информация от наблюдението и от други източници на ефектите от предприетите действия и на резултатите от тях. Извършването на **оценката** ще осигури на управлението механизми на контрол чрез информация за разходите и за резултатите. Оценката дава възможност да се проследи ефектът от планираните и реализираните дейности. Информация за оценката следва да се предостави по подходящ начин на обществеността, като по този начин се представят пред хората проблемите, планираните инициативи и най-вече напредъкът по постигането на визията и главната стратегическа цел.

В процеса на наблюдение, спазването на принципите за партньорство, публичност и прозрачност се осигуряват от Столична община.

Контролът върху изпълнението на Общинската програма за опазване на околната среда се извършва от Столичен общински съвет по отчети за изпълнението ѝ, внасяни ежегодно от Кмета на Общината.

2. Периодичност на актуализация на Програмата за околна среда/плана за действие

Настоящата Програма за опазване на околната среда на Столична община е с период на действие до 2027 г. Съгласно чл. 79, ал. 5 от ЗООС, Кметът на Столична община може да предложи допълване и актуализиране на ПООС. Измененията, допълненията и актуализацията на Общинската програма за опазване на околната среда се приемат от Столичен общински съвет.

Настоящата Общинска програма следва да бъде актуализирана при съществени промени в националното законодателство или по съображения, които биха допринесли за подобряване на плана за действие, например при навлизане в нов програмен период на страната, както и на общините или при изготвянето на значителен брой стратегически документи, финансови инструменти и др., чиито възможности следва да бъдат използвани.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

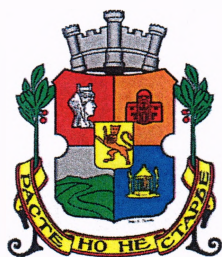
Изработването на нова Програма за опазване на околната среда на Столична община се налага и при изтичане на срока на действие на съществуващата ПООС, а именно 2027 г..

3. Отчет за изпълнението на програмата за околна среда пред Столичен общински съвет и РИОСВ-София

В съответствие с изискванията на чл. 79 от ЗООС, Програмата се приема от Столичен общински съвет, който контролира изпълнението ѝ (ал. 4). Кметът на Столична община трябва ежегодно да внася в общинския съвет отчет за изпълнението на Програмата за околна среда. В този отчет се отбелязват постиженията и слабостите при изпълнението на програмата, които стават достояние и на обществеността чрез публикуването им на интернет страницата на Столична община и по друг подходящ начин. При необходимост се правят предложения за допълване и актуализиране на програмата.

С настоящата програма се предлага отчетът да се изготвя и внася в Столичен общински съвет до 31 март всяка година, заедно с информацията за изпълнението на други стратегически документи на Общината по въпроси, свързани с опазване на околната среда. Екземпляр от отчета за изпълнението на Програмата за околна среда трябва да бъде представян за информация и в РИОСВ-София, съгласно чл. 79, ал. 6 от ЗООС.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

ПРОЕКТ НА ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА
ОКОЛНАТА СРЕДА ДО 2027 Г.

ЧАСТ VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение №	Приложение - име	Носител
Приложение I	Източници на информация	Хартиен и електронен носител
Приложение II	Подробни анализи	Хартиен и електронен носител

Списък на приложенията към Приложение II. Подробни анализи

Приложение № 1	Карта на населените места в Столична община
Приложение № 2	Карта на защитените територии (по смисъла на ЗЗТ) в териториалния обхват на Столична община
Приложение № 3	Карта на защитените зони от Натура 2000 в териториалния обхват на Столична община
Приложение № 4	Защитени фаунистични видове на територията на Столична община ➤ Таблица № 4-1 Природозащитен и законов статут на видовете бозайници (без прилепи) срецащи се на територията на Столична община ➤ Таблица № 4-2 Природозащитен и законов статут на видовете прилепи срецащи се на територията на Столична община ➤ Таблица № 4-3 Природозащитен и законов статут на видовете птици срецащи се на територията на Столична община ➤ Таблица № 4-4 Природозащитен и законов статут на видовете земноводни и влечуги срецащи се на територията на Столична община ➤ Таблица № 4-5 Природозащитен и законов статут на видовете риби срецащи се на територията на Столична община ➤ Таблица № 4-6 Природозащитен и законов статут на конзервационно значими видове безгръбначни (без пеперуди) срецащи се на територията на Столична община ➤ Таблица № 4-7 Природозащитен и законов статут на конзервационно значими видове от разред Пеперуди (<i>Lepidoptera</i>) срецащи се на територията на Столична община
Приложение № 5	Предмет на опазване в защитените зони в териториалния обхват на Столична община ➤ Таблица № 5-1 Предмет на опазване (съгласно чл. 8, ал. 1, т.2 на ЗБР) за защитена зона BG0000113 Витоша ➤ Таблица № 5-2 Предмет на опазване (съгласно чл. 8, ал. 1, т.2 на ЗБР) на защитена зона BG0000165 „Лозенска планина“ ➤ Таблица № 5-3 Предмет на опазване (съгласно чл. 8, ал. 1, т.2 на ЗБР) за защитена зона BG0002004 „Долни Богров - Казичене“ ➤ Таблица № 5-4 Предмет на опазване (съгласно чл. 8, ал. 1, т.2 на ЗБР) за защитена зона BG0002114 „Рибарници Челопечене“ ➤ Таблица № 5-5 Предмет на опазване (съгласно чл. 8, ал. 1, т.2 на ЗБР) за защитена зона BG0001307 Плана. ➤ Таблица № 5-6 Предмет на опазване (съгласно чл. 8, ал. 1, т.2 на ЗБР) за защитена зона BG0000301 „Черни рид“
Приложение № 6	Вековни или забележителни дървета (по смисъла на ЗБР) на територията на Столична община
Приложение № 7	Оператори на БС, радио и ТВ за последните 5 години сортирани по дата на предварителния санитарен контрол (ПСК) и дата на измерване ➤ Таблица № 7-1 Оператори на БС, радио и ТВ за последните 5 години сортирани по дата на предварителния санитарен контрол (ПСК) и дата на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

	<i>измерване</i>
Приложение № 8	Списък на базови станции на оператори на територията на Столична община ➤ <i>Таблица № 8-1 Списък на базови станции на оператор А1</i> ➤ <i>Таблица № 8-2 Списък на базови станции на оператор Виваком (БТК)</i> ➤ <i>Таблица № 8-3 Списък на базови станции на оператор Теленор</i> ➤ <i>Таблица № 8-4 Списък на базови станции на оператор Булсатком</i> ➤ <i>Таблица № 8-5 Списък на базови станции на оператор Макс Телеком</i>

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

/ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ/